

BIRŽŲ RAJONO SAVIVALDYBĖS KONTROLĖS IR AUDITO TARNYBA

UAB „BIRŽŲ VANDENYS“ VEIKLOS AUDITO ATASKAITA

2021 m. kovo 18 d. Nr. K14-1

Biržų rajono savivaldybės Kontrolės ir audito tarnyba – biudžetinė įstaiga, prižiūrinti, ar teisėtai, efektyviai, ekonomiškai ir rezultatyviai valdomas ir naudojamas Savivaldybės turtas bei patikėjimo teise valdomas valstybės turtas, kaip vykdomas Savivaldybės biudžetas ir naudojami kiti piniginiai ištekliai.

Kontrolės ir audito tarnyba atlieka išorės finansinius ir veiklos auditus Biržų rajono savivaldybės administracijoje, savivaldybės administravimo subjektuose ir savivaldybės valdomose įmonėse.

Tarnybos veikla grindžiama nepriklausomumo, teisėtumo, viešumo, objektyvumo ir profesionalumo principais. Kontrolės ir audito tarnyba teikdama pastebėjimus ir rekomendacijas siekia didinti viešojo sektoriaus efektyvumą ir jo kuriamą naudą rajono bendruomenei, skatinti atskaitingumą, į rezultatus ir žmonių poreikius orientuotą valdymą, Savivaldybės turto, finansų valdymo ir kontrolės sistemų pažangą.

UAB „Biržų vandenys“ veiklos auditas atliktas vadovaujantis Savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos 2020 m. veiklos planu, 2020 m. spalio 21 d. pavedimu Nr. K7-7 (pratęsimas 2021 m. sausio 15 d. Nr. K7-1).

Auditą atliko: Žaneta Eriksonienė, Stasė Čeponienė.

Audito ataskaita pateikta: UAB „Biržų vandenys“, Biržų rajono savivaldybės tarybai, Biržų rajono savivaldybės Merui, Biržų rajono savivaldybės administracijai.

Su audito ataskaita galima susipažinti

Biržų rajono savivaldybės interneto puslapyje adresu www.birzai.lt

TURINYS

SANTRAUKA.....	3
PAGRINDINIAI AUDITO REZULTATAI	4
REKOMENDACIJOS	8
IŽANGA.....	10
AUDITO REZULTATAI.....	12
1. Bendrovė privalo ištaisyti miesto nuotekų valymo direktyvos reikalavimus.....	12
1.1. Vandentiekio ir nuotekų tinklai neinventorizuoti, audituojamu laikotarpiu jų plėtra buvo neintensyvi.....	13
1.2. Neužtikrinta prisijungimo prie centralizuotų nuotekų tinklo kontrolė	14
2. Bendrovės veiklos rezultatyvumo įvertinti negalėjome	16
2.1. Savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo strategija neįgyvendinta.....	16
2.2. Bendrovės planavimo dokumentai ir veiklos ataskaitos neatitinka teisės aktų reikalavimų	17
2.3. Direktoriaus darbo užmokestis neskatina siekti geresnių veiklos rezultatų	18
3. Bendrovės finansiniai rodikliai	20
3.1. Pelningumo rodikliai yra mažėjantys	20
3.2. Bendrovės likvidumo rodikliai rodo neefektyvų piniginių lėšų ir turto panaudojimą.....	22
3.3. Bendrovės apyvartumo rodikliai beveik nekinta.....	24
4. Apskaitos ir turto valdymo neatitikimai.....	25
4.1. Turto ir įsipareigojimų inventORIZACIJA.....	26
4.2. Ilgalaikio turto apskaita.....	27
4.3. Turto teisinė registracija.....	29
4.4. Privačių namų prijungimas prie centralizuotos nuotekų surinkimo infrastruktūros, kurių gyventojai gauna mažas pajamas.....	31
5. Bendrovės teikiamų paslaugų kainų nustatymo ir taikymo neatitiktys.....	31
5.1. Dėl bazinių kainų nustatymo.....	32
5.2. Dėl perskaičiuotų bazinių kainų nustatymo.....	32
5.3. Dėl Bendrovės kitų paslaugų kainų nustatymo.....	35
6. Vartotojų sutartys ir jų įsiskolinimas Bendrovei.....	37
6.1. Vartotojų skaičius, kurie neturi geriamojo vandens apskaitos prietaisų itin didelis.....	38
6.2. Dalis paslaugų vartotojų delsia atsiskaityti už paslaugas.....	38
6.3. Bendrovė su Savivaldybės administracija dėl Savivaldybės būstų vartotojų skolų nebendradarbiauja.....	40
7. Darbo organizavimas ir personalo valdymas turi trūkumų.....	41
7.1. Vidaus veikla ir ją reglamentuojantys dokumentai tobulinti.....	41
7.2. Suminės darbo laiko apskaitos taikymo neatitiktys.....	44
8. Organizuojant pirkimus nustatyti trūkumai.....	46
9. Paviršinių nuotekų tvarkymo veikla nevykdoma.....	48
10. Savivaldybėje geriamojo vandens tiekimo veikla vykdoma neturint licencijos.....	50
11. Nuotekų dumblo komposto realizacija nėra vykdoma.....	51
REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS	53
PRIEDAI	57

SANTRAUKA

Audito svarba

Uždaroji akcinė bendrovė „Biržų vandenys“ įsteigta Biržų rajono tarybos 1995 m. gruodžio 11 d. sprendimu Nr. 79. Tai akcinio kapitalo pagrindu pagal Lietuvos Respublikos akcinių bendrovių įstatymą veikianti įmonė. Uždarosios akcinės bendrovės „Biržų vandenys“ 93,1 proc. akcininkė yra Biržų rajono savivaldybė, 6,9 proc. – akcinė bendrovė „ORLEN Lietuva“. Savivaldybei nuosavybės teise priklausančių bendrovių akcijų suteikiamas turtines ir neturtines teises reglamentuoja Lietuvos Respublikos ir savivaldybės institucijų teisės aktai.

Uždarosios akcinės bendrovės „Biržų vandenys“ veiklos tikslai – užtikrinti vandens tiekimą Biržų rajono vartotojams, jų nuotekų šalinimą ir valymą, tiekiamo vandens kokybę pagal galiojančius norminius dokumentus bei jo tiekimo, taip pat nuotekų šalinimo ir valymo nepertraukiamumą, vandentvarkos objektų statybą, plėtimą ir modernizaciją, saugų jų eksploatavimą; racionaliai naudoti Bendrovės turtą bei kitus išteklius; siekti ekonomiškai racionalios Bendrovės veiklos. Bendrovė gali užsiimti bet kokia kita veikla, kuri neprieštaruja Lietuvos Respublikos teisės aktams.

Bendrovei, kaip Savivaldybės valdomai įmonei, teikiančiai viešąsias paslaugas, nėra vienintelis tikslas siekti kuo didesnio pelno ir jį gauti, tačiau gaunamas pelnas yra reikalingas siekiant kitų tikslų: norint atnaujinti nusidėvėjusį turtą ar gerinant teikiamų paslaugų kokybę. Savivaldybės valdoma įmonė – visų mokesčių mokėtojų turtas, todėl ji privalo teikti kokybiškas viešąsias paslaugas bendruomenei ekonomiškai ir racionaliai naudodama išteklius ir užtikrindama efektyvią ir rezultatyvią veiklą. Siekiant veiklos tikslų, labai svarbus yra įmonės veiklos analizavimas, įvairių finansinių rezultatų vertinimas. Finansinė analizė gali padėti atrasti silpnąsias veiklos puses ir pasirinkti tinkamą veiklos strategiją.

Aiški Bendrovės organizacinė struktūra, racionalus darbo funkcijų paskirstymas ir veiklos pokyčių analizė turi tiesioginės įtakos Bendrovės veiklos rezultatams ir keliamų tikslų pasiekimui. Tinkamai sukurta ir gerai veikianti Bendrovės darbo organizavimo sistema leidžia efektyviai ir racionaliai valdyti žmogiškuosius ir piniginius išteklius. Siekiant nustatyti ir įvertinti Bendrovės darbo organizavimo privalumus ir trūkumus bei tobulinimo galimybes, audito metu analizavome Bendrovės finansinius ir ekonominius rodiklius, darbo organizavimo ir išteklių valdymo sistemas.

Audito tikslas ir apimtis

Audito subjektas – uždaroji akcinė bendrovė „Biržų vandenys“ (toliau – Bendrovė), buveinės adresas: Rotušės g. 30, LT-41137 Biržai.

Audito objektas – Bendrovės veikla.

Audito tikslas – įvertinti, ar Bendrovė taupiai, efektyviai ir rezultatyviai naudoja turimus išteklius, kaip vykdo jai pavestas funkcijas, įvertinti jos veiklos rezultatus, pateikti rekomendacijas paslaugų kokybei gerinti ar išlaidoms mažinti, veiklos efektyvumui ir rezultatyvumui didinti.

Vertinant ekonomiškumą siekta nustatyti, ar pasirinkti geriausiai tinkantys ir mažiausiai kainuojantys ištekliai nustatytiems tikslams įgyvendinti. Audito metu nagrinėjome:

- ar Bendrovė įsigijo tinkamos rūšies ir kokybės išteklių už mažiausią kainą;
- ar viešųjų pirkimų procedūros leido pasiekti geriausią kokybės ir kainos santykį;
- ar Bendrovė valdė savo išteklius stengdamasi mažinti veiklos sąnaudas.

Vertinant efektyvumą siekta nustatyti, ar pasiektas geriausias santykis tarp sukurtų produktų (paslaugų), rezultatų ir tam panaudotų išteklių. Audito metu nagrinėjome:

- ar Bendrovės veikla efektyvi ir pelninga;
- ar Bendrovės finansinė būklė stabili ir užtikrinamas veiklos tęstinumas;

Vertinant rezultatyvumą siekta nustatyti, ar Bendrovės veikla atitinka galiojančius teisės aktus, ar pasiekti Bendrovės išsikelti tikslai ir numatyti rezultatai. Audito metu nagrinėjome:

- ar tinkami Bendrovės valdymo procesai;
- ar vidaus dokumentai atitinka teisės aktus;
- ar buvo užsibrėžti tikslai ir kokiomis priemonėmis buvo siekiama jų įgyvendinimo.

Audituojamas laikotarpis – 2017–2020 m. I pusr. Finansinių rodiklių analizės tikslais naudojami 2020 m. II pusr. duomenys.

Auditas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus¹ ir tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus (TAAIS)². Audito apimtis ir taikyti metodai išsamiau aprašyti 2 priede „Audito apimtis ir metodai“.

Pagrindiniai audito rezultatai

Bendrovė privalo ištaisyti miesto nuotekų valymo direktyvos reikalavimus

2019 m. Bendrovės paslaugomis Biržų rajone naudojosi 6642 vartotojai (gyventojai) ir 297 abonentai (įmonės). Bendrovės geriamojo vandens nuostoliai sudaro apie 40 proc. Neapskaičiuotas nuotekų kiekis yra mažėjantis, tačiau vis dar išlieka didžiulis: 2017 m. – 72 proc., 2018 m. – 69 proc., 2019 m. – 65,74 proc. (1 skyrius). Miesto nuotekų valymo direktyvos iškeltas uždavinys, kad aglomeracijose su daugiau kaip 2 tūkst. gyventojų ne mažiau kaip 98 proc. nuotekų būtų surenkama centralizuotai. Savivaldybė nėra įgyvendinusi šių reikalavimų, Aplinkos apsaugos agentūros duomenimis, centralizuotomis nuotekų surinkimo sistemomis surinktos apkrovos dalis Biržų mieste 2019 m. sudarė 87,98 proc. (1.1 poskyris).

Vandentiekio ir nuotekų tinklai neinventorizuoti, audituojamu laikotarpiu jų plėtra buvo neintensyvi

Savivaldybė nėra nusistačiusi teritorijų, kuriose visos susidariusios nuotekos turi būti tvarkomos centralizuotai (aglomeracijų), ribų. Neinventorizavus tinklų, nesudaromos galimybės tiksliai įvertinti jų būklę ir lėšų poreikį infrastruktūros atnaujinimui.

Bendrovės ataskaitų duomenimis, 2017–2019 m. nei vandens, nei nuotekų tinklų ilgis nekito. Požeminio vandens tinklų ilgis minėtais metais buvo 77 km, nuotekų tinklų – 111 km (1.1 poskyris).

Neužtikrinta prisijungimo prie centralizuotų nuotekų tinklo kontrolė

Pagal Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros naudojimo ir priežiūros taisykles, savavališko prisijungimo kontrolę turi atlikti Bendrovė. Savivaldybės administracijos Viešosios tvarkos skyrius pateikė informaciją, kad 2020 m., vadovaujantis Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimo kodekso 332 str. (Vandens tiekimo ir nuotekų vamzdinių bei jų įrenginių ir vandens apskaitos mazgų ar jų dalių eksploatavimo pažeidimas) surašytas tik 1 protokolai todėl, kad iš UAB „Biržų vandenys“ gautas tik 1 pažeidimo nustatymo aktas (1.2 poskyris).

Bendrovės veiklos rezultatyvumo įvertinti negalėjome

Savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo strategija neįgyvendinta

¹ Valstybės kontrolieriaus 2002-02-21 įsakymas Nr. V-26 (su vėlesniais pakeitimais).

² 3000 TAAIS „Veiklos audito standartas“, prieiga per internetą: <http://www.vkontrolė.lt/page.aspx?id=350>.

Savivaldybėje nebuvo skiriamas pakankamas dėmesys Plėtros plano įgyvendinimui: 2011–2019 metais nebuvo vykdoma sprendinių įgyvendinimo stebėseną, nebuvo kaupiama ir analizuojama informacija apie gyvenamųjų vietovių, kuriose renovuota/pastatyta geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūra ir (ar) jos sistemų skaičių, prisijungusių gyventojų ir gyventojų, kuriems sudaryta galimybė prisijungti prie naujai įrengtų geriamojo vandens tiekimo ir (ar) nuotekų tvarkymo infrastruktūros skaičių, investicijų poreikį, teritorijos raidos tendencijas ir jų įtaką plano sprendinių įgyvendinimui; nebuvo rengiamos stebėsenos ataskaitos teisės aktų nustatyta tvarka.

Savivaldybės geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros planų įgyvendinimas nesiekia nė 5 proc. (2.1 poskyris).

Bendrovės planavimo dokumentai ir veiklos ataskaitos neatitinka teisės aktų reikalavimų

Bendrovės veiklos planai neatitinka teisės aktų reikalavimų: nepateikta aplinkos bei išteklių analizė, nesuformuota misija ir tikslų vertinimo kriterijai.

Bendrovei nepateiktas savivaldybės administracijos direktoriaus lūkesčių raštas, kuris turi būti rengiamas veiksmingai įmonės veiklai, kontrolei ir skaidrumui užtikrinti ir teikiamas ne rečiau kaip kas 4 metus, kad Bendrovė, atsižvelgdama į nurodyto lūkesčių rašto turinį, rengtų ir atnaujintų veiklos strategijas (2.2 poskyris).

Direktoriaus darbo užmokestis neskaitina siekti geresnių veiklos rezultatų

Per 2017 metus Bendrovės direktoriui, skaičiuojant darbo užmokestį vis dar taikė nebegaliojantį 247 Eur MMA dydį. Bendrovės direktoriui pastoviosios dalies pareiginės algos koeficientas baziniais dydžiais patvirtintas tik 2018 m. sausio 5 d. valdybos posėdžio protokolu Nr. 1. Kintamosios dalies dydis iki šiol nenustatytas.

Nuo 2018 m. sausio 1 d. įsigaliojus Akcinių bendrovių įstatymo straipsnio pakeitimams dėl bendrovių vadovų kadencijų, Bendrovės valdyba tokio klausimo nesvarstė, direktoriaus darbo sutartyje nebuvo įrašo dėl neterminuotos darbo sutarties pakeitimo į terminuotą (2.3 poskyris).

Bendrovės finansiniai rodikliai

Pelningumo rodikliai yra mažėjantys

Bendrovės 2017–2018 metais pelningumo rodiklis nesiekė 5 proc., vadinasi įmonė dirba nepakankamai efektyviai, o 2019 m. – nepatenkinamas, tai reiškia, kad Bendrovės pardavimai ne tik neduoda jokio grynojo pelno, bet yra nuostolingi, dirbama neefektyviai. Kiekvienas Bendrovės turto euras 2019 m. patyrė grynojo nuostolio (- 0,007 Eur).

Iš Bendrovės paskirstytino pelno 2017 ir 2018 metais į Savivaldybės biudžetą dividendų neskirta. (3.1 poskyris).

Bendrovės likvidumo rodikliai rodo neefektyvų piniginių lėšų ir turto panaudojimą

Bendrovės Bendrasis (einaamojo) likvidumo koeficientas yra labai aukštas 2019 m. pabaigoje 9,6. Aukšta reikšmė rodo nesugebėjimą efektyviai panaudoti Bendrovės turtą.

Bendrovės kritinio likvidumo koeficientas yra vidutiniškai apie 7,6. Tai rodo, kad Bendrovė pakankamai saugi, nes kritinio likvidumo koeficientas geras, ir ji greitai (skubiai) realizuojamu trumpalaikiu turtu pajėgtų padengti trumpalaikių įsipareigojimų.

Bendrovės aukšta Absoliutaus likvidumo reikšmė gali rodyti silpną Bendrovės finansų ir pinigų srautų valdymą, – tai rodo neefektyvų piniginių lėšų panaudojimą (3.2 poskyris).

Bendrovės apyvartumo rodikliai beveik nekinta

Pernelyg didelis apyvartinio kapitalo dydis reiškia neefektyvų resursų panaudojimą. Audituojamų metų skirtumai, tarp įmonės trumpalaikio turto ir trumpalaikių įsipareigojimų yra ženkliai per didelis.

Bendrovės apyvartinio kapitalo atskirų sudedamųjų dalių dinamika 2017–2019 m. beveik nekito (3.3 poskyris).

Apskaitos ir turto valdymo neatitikimai**Ilgalaikio turto apskaita ir teisinė registracija**

Bendrovės ilgalaikio turto naudojamo Bendrovės veikloje apskaita vedama iš dalies tinkamai, nes ne visas įsigytas ilgalaikis turtas apskaitytas vadovaujantis teisės aktais, ne visam turtui teisingai skaičiuojamas nusidėvėjimas/amortizacija (4.3 poskyris).

Ne visas Bendrovės valdomas Nekilnojamasis turtas teisiškai įregistruotas Nekilnojamojo turto registre, kaip nuosavybės teisė.

Bendrovė 2020 m. I pusmečio duomenimis naudojo turto už 3 664 tūkst. Eur, kuris nėra perduotas valdyti nuosavybės teise, o turtas apskaitomas Savivaldybės administracijos balanse. Iki 2020 m. birželio 30 d. Savivaldybės administracija minėtam turtui priskaičiavo nusidėvėjimo sąnaudų už 2 553 tūkst. Eur. Vienas iš rodiklių ūkio subjekto sąnaudų, priskirtinų atitinkamai reguliuojamai paslaugai, apimtis vieneriems bazinio laikotarpio metams nustatyti yra nusidėvėjimo (amortizacijos) sąnaudos, priskirtinos paslaugai (Eur/metams). Tai reiškia, kad minėto turto nusidėvėjimo sąnaudos nėra įtraukiamos nustatant reguliuojamas paslaugų kainas. Taip pat Bendrovė eksploatuoja 3 pastatus, kurie yra Savivaldybės administracijos balanse (4.4 poskyris).

Bendrovėje atlikta 2019 m. metinė turto ir įsipareigojimų inventORIZACIJA iš dalies atitinka teisės aktų reikalavimus (4.2 poskyris).

Privačių namų prijungimas prie centralizuotos nuotekų surinkimo infrastruktūros, kurių gyventojai gauna mažas pajamas

Su privačių namų gyventojais, kurie prijungti prie centralizuotos nuotekų surinkimo infrastruktūros Biržų aglomeracijoje dėl gaunamų mažų pajamų, nuotekų tinklų laikino eksploatavimo sutarčių nėra sudariusi nei Savivaldybės administracija, nei Bendrovė (4.5 poskyris).

Bendrovės teikiamų paslaugų kainų nustatymo ir taikymo neatitiktys**Dėl bazinių kainų nustatymo**

Nuo 2017 m. vasario 1 d. praėjus trejų metų laikotarpiui, geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų bei atsiskaitomųjų apskaitos prietaisų priežiūros ir vartotojų aptarnavimo paslaugos bazinės kainos dar nėra patvirtintos (5.1 poskyris).

Dėl perskaičiuotų bazinių kainų nustatymo

Nors Savivaldybės tarybos nustatytos perskaičiuotų geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų paslaugų bazinės kainos galiojo 12 mėnesių (iki 2020 m. gegužės 1 d.), Bendrovė už paslaugas vartotojams šias kainas taiko iki dabar.

Bendrovė už paslaugą „nuotekų išvežimas“ 2017 m. 2018 m. ir 2019 m. taikė skirtingus įkainio skaičiavimus (5.2 poskyris).

Dėl Bendrovės kitų paslaugų kainų nustatymo

Bendrovės kitų suteikiamų paslaugų įkainiai yra patvirtinti Bendrovės valdybos, o kai kurių paslaugų kainos nustatytos Bendrovės paslaugų sutartyse, tačiau Bendrovės vidaus dokumentuose tai nėra apspręsta. Paslaugos už salės nuomą kaina neatitinka kainos, nustatytos Valdybos (5.2 poskyris).

Vartotojų sutartys ir jų įsiskolinimas Bendrovei**Vartotojų skaičius, kurie neturi geriamojo vandens apskaitos prietaisų itin didelis**

Bendrovėje yra 843 vartotojai, kuriems nėra įrengtų apskaitos prietaisų ir moka pagal suvartojamo geriamojo vandens kiekį. Toks vandens sunaudojimo apskaičiavimo būdas neužtikrina tikslios vandens sunaudojimo apskaitos, atsiranda tikimybė, kad už paslaugas gali nemokėti būste neregistruoti gyventojai. Sudarant Geriamojo vandens tiekimo ir (ar) nuotekų tvarkymo sutartį, įrašomas žmonių skaičius, pagal kurį Bendrovė skaičiuoja vidutinį suvartojamo geriamojo vandens kiekį, tačiau Bendrovė nevykdo vartotojų sutikrinimo pagal Gyventojų registrą (6.1 poskyris).

Dalis paslaugų vartotojų delsia atsiskaityti už paslaugas

Bendrovės pateikti duomenys rodo, kad 2020 m. pabaigoje vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo vartotojų pradelsta skola 27 387 Eur, iš jų daugiau kaip 12 mėn. 23 671 Eur. Bendrovė dėl 30-ies abonentų pradelstų įsiskolinimų kreipėsi į teismą dėl skolų išieškojimo (suma 15 880 Eur).

Bendrovė nepateikė duomenų dėl vartotojų, kuriems dėl skolų būtų sustabdytas geriamojo vandens tiekimas ir (arba) nuotekų tvarkymo paslauga (6.2 poskyris).

Bendrovė su Savivaldybės administracija dėl Savivaldybės būstų vartotojų skolų nebendradarbiauja

Bendrovė su Savivaldybės administracija vartotojų skolininkų klausimais nebendradarbiauja. Savivaldybė neprašo, o Bendrovė neteikia informacijos, susijusios su vartotojų, kurie gyvena Savivaldybės būstuose ir savivaldybės socialiniuose būstuose, skolomis. Bendrovė skolas perduoda išieškoti teismui, tačiau Savivaldybės administracija apie tai neinformuojama (6.3 poskyris).

Darbo organizavimas ir personalo valdymas turi trūkumų**Vidaus veikla ir ją reglamentuojantys dokumentai tobulintini**

Ne visais atvejais darbo užmokestis darbuotojams nustatomas, apskaičiuojamas ir išmokamas vadovaujantis teisės aktais.

Bendrovėje nėra išrinktos darbo tarybos. Taip pat Bendrovė nepateikė jokių dokumentų apie sudarytą kolektyvinę sutartį su Profesine sąjunga, tačiau iš darbuotojų darbo užmokesčio atliekama 1 procento išskaita – profsąjungos nario mokestis (7.1 ir 7.2 poskyris).

Organizuojant pirkimus nustatyti trūkumai

Organizuojant ir vykdant viešuosius pirkimus, pastebėjome, kad kai kuriuos vandentiekio ir nuotekų plėtros darbus Bendrovė perka skubos tvarka, parodo, kad nėra pakankamas bendradarbiavimas su Savivaldybe bei nepakankamas Bendrovės veiklos planavimas (8 skyrius).

Paviršinių nuotekų tvarkymo veikla nevykdoma

Nors Bendrovė yra paskirta paviršinių nuotekų tvarkytoja, Savivaldybės administracija nėra perdavusi Bendrovei paviršinių nuotekų tinklą, Bendrovė nevykdo nei abonentų paviršinių nuotekų tvarkymo įrenginių prijungimo, nei savavališkų prisijungimų kontrolės, tačiau avarijas likviduoja Bendrovė savo lėšomis.

Bendrovė pateikė Savivaldybės tarybai patvirtinti Bendrovės 2015–2019 m. veiklos planą³ ir Bendrovės 2020–2023 metų veiklos planą⁴, kuriuose nėra numatyta paviršinių nuotekų tvarkymo veikla.

Savivaldybėje nėra nustatytos paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugos kainos, nes Bendrovė nebuvo pateikusi Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijai derinti paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų kainas. Todėl Bendrovė šias paslaugas teikia nemokamai, tai prieštarauja teisės aktams (9 skyrius).

Savivaldybėje geriamojo vandens tiekimo veikla vykdoma neturint licencijos

Nepakankamai sparčiai vyksta vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros perėmimas iš kitų asmenų, šiuo metu tiekiančių geriamąjį vandenį gyventojams, dėl to neužtikrinama geriamojo vandens kokybė, neišnaudojamas Bendrovės, kaip specializuotos vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonės, potencialas (10 skyrius).

Nuotekų dumblo komposto realizacija nėra vykdoma

2019 m. paruošta apie 3 tūkst. tonų komposto, kuris užpajamuojamas užbalansinėje sąskaitoje tik kiekine išraiška, pagamintos produkcijos (komposto) savikaina nėra skaičiuojama, inventorizacija neatliekama, o dumblo tvarkymo išlaidos nurašomos į sąnaudas. Bendrovė komposto realizacijos nevykdo (11 skyrius).

REKOMENDACIJOS

Rekomendacijų įgyvendinimo priemonės ir terminai pateikti ataskaitos dalyje „Rekomendacijų įgyvendinimo planas“ (53 psl.).

Rekomendacijos **Savivaldybės administracijai**:

1. Rengti Plėtros plano sprendinių įgyvendinimo stebėsenos ataskaitą teisės aktų nustatyta tvarka (2.1 poskyris).
2. Parengti ir pateikti Bendrovei Savivaldybės administracijos direktoriaus lūkesčių raštą, kuris turi būti rengiamas veiksmingai įmonės veiklai, kontrolei ir skaidrumui užtikrinti (2.2 poskyris).
3. Bendrovės vadovui pakeisti darbo sutartį iš neterminuotos į terminuotą, nustatyti jo atlyginimą susidedantį iš atitinkamai nustatytų pastoviosios dalies (koeficientais) ir kintamosios dalies (priklausančios nuo įmonės veiklos rezultatų), nustatyti užduotis, užtikrinti, kad būtų nustatomos vadovo kadencijos, vadovaujantis Akcinių bendrovių įstatymo 37¹ str. (2.3 poskyris).
4. Turta, esanti Savivaldybės administracijos balanse, bet naudojamą Bendrovės veikloje, perduoti Bendrovei valdyti, teisės aktų nustatyta tvarka (4.4 poskyris ir 9 skyrius).
5. Spręsti klausimą dėl nuotekų tinklų laikino eksploatavimo sutarčių sudarymo, privačių namų, kurių gyventojai gauna mažas pajamas, prijungimo prie centralizuotos nuotekų surinkimo infrastruktūros, arba turto nuosavybės perdavimo (4.5 poskyris).
6. Spręsti bendradarbiavimo klausimą su Bendrove dėl vartotojų skolininkų, gyvenančių Savivaldybės būstuose (6.3 poskyris).

³ Biržų rajono savivaldybės tarybos 2015 m. gruodžio 22 d. sprendimas Nr. T-278 „Dėl uždarnosios akcinės bendrovės „Biržų vandenys“ 2015–2019 metų veiklos plano patvirtinimo.

⁴ Biržų rajono savivaldybės tarybos 2020 m. rugsėjo 29 d. sprendimas Nr. T-225 „Dėl uždarnosios akcinės bendrovės „Biržų vandenys“ 2020–2023 metų veiklos plano patvirtinimo“.

7. Spręsti klausimą dėl vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros perėmimo iš asmenų, neturinčių veiklos vykdymo licencijų (10 skyrius).

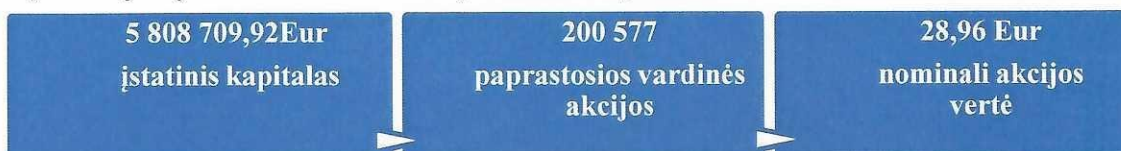
Rekomendacijos UAB „Biržų vandenys“:

1. Siekti nustatytais terminais įgyvendinti Miesto nuotekų valymo direktyvos reikalavimus. Užtikrinti, kad būtų įgyvendinta geriamojo vandens ir nuotekų tinklų inventorizacija (1.1 poskyris).
2. Užtikrinti, kad būtų vykdoma prisijungimo prie centralizuotų nuotekų tinklų kontrolė (1.2 poskyris).
3. Veiklos planus rengti pagal Savivaldybės kontroliuojamų uždarytų akcinių bendrovių pasiektų veiklos tikslų vertinimo tvarkos aprašo keliamus reikalavimus (2.2 poskyris).
4. Bendrovės turto ir įsipareigojimų inventorizaciją atlikti vadovaujantis teisės aktų nuostatomis (4.2 poskyris).
5. Patikslinti Bendrovės apskaitos politiką, nustatyti Ilgalaikio turto nusidėvėjimo normatyvus, atitinkančius Pelno mokesčio įstatymo nuostatas. Ištaisyti turto apskaitoje nustatytas neatitiktis (4.3 poskyris).
6. Nekilnojamojo turto registre teisiškai įregistruoti nuosavybės teise, visą Bendrovės valdomą turtą (4.4 poskyris).
7. Siekiant, kad Savivaldybės taryba laiku patvirtintų bazinės kainas ir perskaičiuotas bazinės kainas, užtikrinti, kad projektai Valstybinei energetikos reguliavimo tarnybai dėl bazinių kainų ir perskaičiuotų bazinių kainų suderinimo būtų pateikti teisės aktų nustatytais terminais (5.1 poskyris).
8. Užtikrinti kad Bendrovėje būtų tinkamai vykdoma atsiskaitomųjų prietaisų parodymų patikrinimo kontrolė, atsakingai pildomi kontrolės dokumentai (5.2 poskyris).
9. Peržiūrėti ir nusistatyti Bendrovės kitų paslaugų teikiamas kainas ir jas taikyti. Inicijuoti naujų sutarčių sudarymą neterminuotoms sutartims ir turto nuomos sutartims (5.3 poskyris).
10. Spręsti klausimą dėl atsiskaitomųjų geriamojo vandens apskaitos prietaisų įrengimo, vartotojams, kuriems apskaičiuojamas vidutinis suvartojamo geriamojo vandens kiekis (6.1 poskyris).
11. Užtikrinti vartotojų sutarčių sąlygų vykdymo kontrolę (6.2 poskyris).
12. Spręsti bendradarbiavimo klausimą su Savivaldybės administracija, dėl vartotojų skolininkų, gyvenančių Savivaldybės būstuose (6.3 poskyris).
13. Laikantis Darbo kodekso nuostatų, spręsti klausimą dėl Darbo tarybos sudarymo arba sutarties pasirašymo su profesine sąjunga (7.1 poskyris).
14. Patikslinti Bendrovės darbo apmokėjimo sistemą (7.1 poskyris). Bendrovėje taikyti suminę darbo laiko apskaitą atitinkančią Darbo kodekse nustatytus reikalavimus, teisingai skaičiuoti ir apmokėti už viršvalandinį darbą (7.2 poskyris).
15. Patikslinti Bendrovės mažos vertės pirkimų tvarkos aprašą, viešųjų pirkimų procedūras vykdyti teisės aktų nustatyta tvarka (8 skyrius).
16. Teikti Valstybinei energetikos reguliavimo tarnybai suderinti paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugos kainą, bei teikti Savivaldybės administracijai dėl Tarybos sprendimo projekto parengimo paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugos kainai patvirtinti (9 skyrius).
17. Spręsti klausimą dėl nuotekų dumblo komposto realizavimo (11 skyrius).

IŽANGA

Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugos yra viešosios paslaugos, lemiančios aplinkos ir žmonių gyvenimo kokybę. Viena iš Savivaldybės savarankiškų funkcijų – geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo organizavimas⁵. Savivaldybės institucijos turi siekti, kad pagal geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros planus visi Savivaldybės gyventojai gautų saugos ir kokybės reikalavimus atitinkantį geriamąjį vandenį ir nuotekų tvarkymo paslaugas arba turėtų galimybę individualiai apsirūpinti geriamuoju vandeniu ir (arba) individualiai tvarkyti nuotekas⁶.

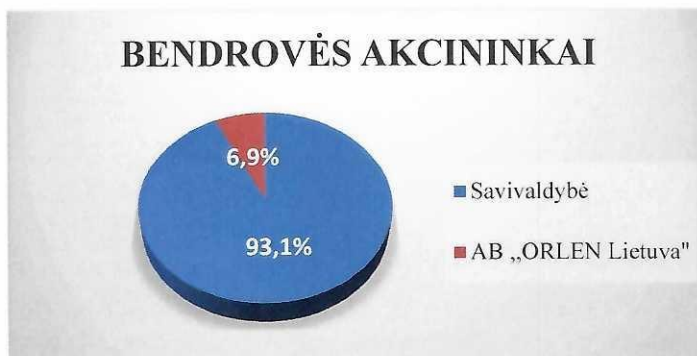
Igyvendindama šią funkciją, Savivaldybė 1995 m. gruodžio 11 d. Biržų rajono tarybos sprendimu Nr. 79 įsteigė ir valdo nuosavybės teise geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymą teikiančią Bendrovę, kurios veiklos tikslai – užtikrinti vandens tiekimą Biržų rajono vartotojams, jų nuotekų šalinimą ir valymą, tiekiamo vandens kokybę pagal galiojančius norminius dokumentus bei jo tiekimo, taip pat nuotekų šalinimo ir valymo nepertraukiamumą, vandentvarkos objektų statybą, plėtimą ir modernizaciją, saugų jų eksploatavimą; racionaliai naudoti Bendrovės turtą bei kitus išteklius; siekti ekonomiškai racionalios Bendrovės veiklos. Bendrovė yra ribotos civilinės atsakomybės juridinis asmuo, kuris savo veikloje vadovaujasi Civiliniu kodeksu, Akcinių bendrovių įstatymu, kitais įstatymais bei teisės aktais, Bendrovės įstatais⁷.

1 pav. Bendrovės įstatinis kapitalas

Šaltinis: Kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės įstatų duomenis

93,1 proc. akcijų priklauso savivaldybei ir 6,9 proc. – akcinei bendrovei „ORLEN Lietuva“. Bendrovė neturi dukterinių įmonių, filialų ir atstovybių. UAB „Biržų vandenys“ neturi ir nebuvo įsigijusi savų akcijų.

2 pav. Bendrovės akcininkai

Šaltinis: Kontrolės ir audito tarnyba Bendrovės duomenis

⁵ LR Vietos savivaldos įstatymo, 1994-07-07 Nr. I-533 (su vėlesniais pakeitimais), 6 str. 30 p.

⁶ LR Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo, 2006-07-13 Nr. X-764 (su vėlesniais pakeitimais), 12 str. 2 p.

⁷ Patvirtinti Biržų rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2017 m. balandžio 28 d. įsakymu Nr. A-398 „Dėl įgaliojimo Zitai Marcinkevičiūtei atstovauti Savivaldybei Uždarnosios akcinės bendrovės „Biržų vandenys“ eiliniame visuotiniame akcininkų susirinkime“; Biržų rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2020 m. balandžio 30 d. įsakymu Nr. A-320 „Dėl balsavimo uždarnosios akcinės bendrovės „Biržų vandenys“ eiliniame visuotiniame akcininkų susirinkime“.

Bendrovės valdymo organai: visuotinis akcininkų susirinkimas, vienasmenis valdymo organas – Bendrovės vadovas, kolegialus valdymo organas – valdyba. 2020 m. balandžio 30 d. savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu⁸ nurodyta pakeisti Bendrovės įstatus nauja redakcija, kuriuose kolegialius valdymo organo sudarymas nebenumatytas. Bendrovės organai privalo veikti Bendrovės ir jos akcininkų naudai, vadovautis įstatymais, kitais teisės aktais, Bendrovės įstatais. Bendrovės valdymo organų kompetenciją nustato Akcinių bendrovių, Vietos savivaldos įstatymai, Savivaldybės tarybos sprendimai, Savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymai, kiti teisės aktai ir Bendrovės įstatai.

Finansinių ataskaitų duomenimis, Bendrovė veikla 2017 m. ir 2018 m. buvo pelninga, 2019–2020 m. II ketv. – nuostolinga:

3 pav. Bendrovės veiklos rezultatai

Šaltinis: Kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės apskaitos duomenis

Pagrindinės Bendrovės pajamos iš vandens ir nuotekų realizavimo. Įstatuose numatyta, kad Bendrovė gali organizuoti arba vykdyti ir kitą ūkinę veiklą, neprieštaraujančią Lietuvos Respublikos teisės aktams.

Bendrovės įplaukos 2019 metais

1 lentelė

PARDAVIMO PAJAMOS, tūkst. Eur	ŠALTINIAI
540,8	Pajamos iš nuotekų realizavimo
279,6	Pajamos iš vandens realizavimo
103,4	Pardavimo kaina
51,5	Kitos pajamos:
35,9	– už nuotekų išvežimą
11,9	– už mašinų ir įrenginių nuomą
3,7	– kitos pajamos
975,3	Iš viso

Šaltinis: Kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės apskaitos duomenis

Bendrovėje 2019 metais dirbo vidutiniškai 35 darbuotojai. Bendrovės direktoriaus pareigas ėjo Rimantas Martinonis.

Įvertinę audito metu surinktus įrodymus, pateikėme išvadas ir rekomendacijas, kurias tinkamai įgyvendinus būtų:

- nustatomi tikslai ir būdai jiems įgyvendinti;
- geriau planuojama, organizuojama ir vykdoma Bendrovės veikla;
- efektyviai, ekonomiškai naudojamos ir valdomos lėšos bei turtas;

⁸ Biržų rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2020 m. balandžio 30 d. įsakymas Nr. A-320 „Dėl balsavimo uždarnosios akcinės bendrovės „Biržų vandenys“ eiliniame visuotiniame akcininkų susirinkime“.

- galima įvertinti pasiektus rezultatus;
- siekiama pelningesnės Bendrovės veiklos;
- analizuojama ir prižiūrima Bendrovės veikla.

Išvados padarytos remiantis Bendrovės dokumentų ir duomenų analize. Jeigu prašomų pateikti dokumentų ar duomenų nebuvo pateikta, laikoma, kad jų nėra.

Audito ataskaitoje pateikiami tik audito metu atlikti ir nustatyti dalykai. Atlikdami auditą darėme prielaidą, kad visi auditoriams pateikti dokumentai yra teisingi, išsamūs ir galutiniai, o jų kopijos atitinka originalus.

AUDITO REZULTATAI

Bendrovė veiklą vykdo nuo 1996 m. Bendrovės pagrindinė veikla – vandens tiekimas, nuotekų šalinimas, valymas ir išvežimas. Geriamojo vandens tiekimas ir nuotekų tvarkymas yra Lietuvos Respublikos institucijų reguliuojama veikla⁹. Bendrovė paskirta¹⁰ viešąją geriamojo vandens tiekėją ir nuotekų tvarkytoją Biržų rajono savivaldybės viešojo geriamojo vandens tiekimo teritorijoje. Valstybinės energetikos reguliavimo tarybos duomenimis, Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo licenciją Biržų rajono savivaldybėje turi tik Bendrovė.

Įmonės pavadinimas	Licencijos numeris	Išdavimo (pakeitimo) data ir Tarybos nutarimo numeris	Licencijuojamos veiklos teritorija	Kontakinė informacija
UAB „Biržų vandenys“	L7-GVTNT-30	2015-06-18 Nr. O3-364	Biržų r. savivaldybė	Įmonės kodas: 154850665 Rotušės g. 30, LT-41137 Biržai Tel. 8-450-31497 El. paštas: birz.vand@takas.lt

1. BENDROVĖ PRIVALO IŠTAISYTI MIESTO NUOTEKŲ VALYMO DIREKTYVOS REIKALAVIMUS

2019 m. Bendrovės paslaugomis Biržų rajone naudojosi 6642 vartotojai (gyventojai) ir 297 abonentai (įmonės). Su jais sudarytos sutartys dėl geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugos teikimo.

Vartotojų skaičiaus analizė pateikta 2 lentelėje.

⁹ LR Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymas, 2006-07-13 Nr. X-764 (su vėlesniais pakeitimais), 4 str. 1–7 p.

¹⁰ LR Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo Nr. X-764 pakeitimo įstatymo, 2014-06-12 Nr. XII-939, 3 str. savivaldybės buvo įpareigosios iki 2015 m. gruodžio 31 d. paskirti viešuosius geriamojo vandens tiekėjus, nuotekų tvarkytojus. Savivaldybės taryba 2015 m. rugsėjo 29 d. sprendimu Nr. T-213 įstatymo nuostatą įvykdė.

2 lentelė

Eil. Nr.	Vartotojai	Matavimo vienetai	2017 m.	2018 m.	2019 m.
1.	Gyventojų skaičius aptarnaujamoje teritorijoje	žm.	25155	22640	22187
2.	Namų ūkių skaičius aptarnaujamoje teritorijoje	vnt.	9516	8558	9313
3.	Aptarnaujamų Bendrovės paslaugomis vartotojų skaičius	vnt.	6037	6138	6642

Šaltinis. Kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės ataskaitų duomenis

Per 2019 metus Bendrovė patiekė 502,5 tūkst. kub. m. geriamojo vandens, išvalė 1078,1 tūkst. kub. m. nuotekų. Bendrovės geriamojo vandens nuostoliai sudaro apie 40 proc. (2017 m. – 47 proc., 2018 m. – 44 proc., 2019 m. – 37,49 proc.). Neapskaitytas nuotekų kiekis yra mažėjantis, tačiau vis dar išlieka didžiulis: 2017 m. – 72 proc., 2018 m. – 69 proc., 2019 m. – 65,74 proc.

1.1. Vandentiekio ir nuotekų tinklai neinventorizuoti, audituojamu laikotarpiu jų plėtra buvo neintensyvi

Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtra turi būti planuojama ir vykdoma taip, kad būtų pasiekti strateginiuose dokumentuose¹¹ numatyti tikslai, užtikrinti paslaugų teikimą 95 proc. gyventojų. Tvarkant nuotekas taip pat turi būti įgyvendinti ir tarptautiniai įsipareigojimai įgyvendinti Miesto nuotekų valymo direktyvos¹² reikalavimus, t. y. direktyvos iškeltas uždavinys, kad aglomeracijose su daugiau kaip 2 tūkst. gyventojų ne mažiau kaip 98 proc. nuotekų būtų surenkama centralizuotai. Savivaldybė nėra įgyvendinusi šių reikalavimų. Aplinkos apsaugos agentūros duomenimis¹³, centralizuotomis nuotekų surinkimo sistemomis surinktos apkrovos dalis Biržų mieste 2019 m. sudarė 87,98 proc., preliminariais Bendrovės paskaičiavimais 2020 m. – 91,04 proc. Pažeidimas vėluojant įgyvendinant visus Miesto nuotekų valymo direktyvos reikalavimus privalomas ištaisyti iki 2023 m.

Miesto nuotekų valymo direktyva įpareigoja ES šalis tankiai apgyvendintose teritorijose (aglomeracijose) visas susidariusias nuotekas tvarkyti centralizuotai, tačiau Savivaldybė nėra nusistačiusi teritorijų, kuriose visos susidariusios nuotekos turi būti tvarkomos centralizuotai (aglomeracijų), ribų. Nenustačius aglomeracijų ribų nėra galimybės nustatyti, kokia dalis susidariusių nuotekų taršos tvarkoma centralizuotai. Neinventorizavus tinklų, nesudaromos galimybės tiksliai įvertinti jų būklę ir lėšų poreikį infrastruktūros atnaujinimui.

Neinventorizuoti Bendrovės geriamojo vandens tiekimo, komunalinių ir paviršinių nuotekų tinklai (žr. 3 lentelę)

3 lentelė

Neinventorizuoti geriamojo vandens tiekimo tinklai		Neinventorizuoti komunalinių nuotekų tinklai		Neinventorizuoti paviršinių nuotekų tinklai	
km	proc.	km	proc.	km	proc.
132,0	81,5	122,0	66,7	14,0	65,8

Šaltinis: Kontrolės ir audito tarnyba Valstybinio audito 2020 m. lapkričio 19 d. ataskaitos Nr. VAE-12 „Vandens tiekimas ir nuotekų tvarkymas“ duomenimis

¹¹ Vyriausybės 2017-02-01 nutarimu Nr. 88 patvirtinta Vandenių srities plėtros 2017–2023 m. programa.

¹² 1991 m. gegužės 21 d. Tarybos direktyva Nr. 91/271/EEB dėl miesto nuotekų valymo.

¹³ <https://vanduo.gamta.lt/cms/index?rubricId=4a548a10-5d02-41a3-aed3-4baaff0a1abd>

Bendrovė 2019 m. lapkričio 11 d. pasirašė sutartį Nr. 19/11 Vandentiekio ir nuotekų tinklų inventorizacijos Biržų m. paslaugų sutartį su UAB „Šiaurinis taškas“, kuria numatoma inventorizuoti apie 2653 m vandentiekio ir nuotekų tinklų. 2020 m. gruodžio 22 d. sudaryta sutartis Nr. 2020-12-23/21 Vandentiekio ir nuotekų tinklų inventorizacija ir teisinė paslaugų registracija su UAB „Intreal GEO“, kuria numatoma inventorizuoti apie 100 km vandentiekio ir nuotekų tinklų.

Bendrovės ataskaitų duomenimis, 2017–2019 m. nei vandens, nei nuotekų tinklų ilgis nekito. Požeminio vandens tinklų ilgis minėtais metais buvo 77 km, nuotekų tinklų – 111 km.

2019 m. pradėtas vykdyti projektas „Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtra ir rekonstrukcija Biržų rajone“, įrengta vandentiekio ir nuotekų atšakų už 108,8 tūkst. Eur. Iš viso Nebaigtos statybos balansinėje sąskaitoje 2019 m. pabaigoje apskaityta 153,0 tūkst. Eur.

Kanalizavimo paslaugų vartotojų ir abonentų skaičius šiek tiek yra augantis: 2018 m. lyginant su 2017 m. išaugo 140 vienetai, 2019 m. lyginant su 2018 m. – 132 vienetais (duomenis pateikti 4 lentelėje).

4 lentelė

Eil. Nr.	Nuotekų surinkimo technologiniai rodikliai	Matavimo vienetai	2017 m.	2018 m.	2019 m.
1.	Nuotekų tinklų ilgis	km	111	111	111
2.	Kanalizacijos išvadų skaičius	vnt.	6776	6918	7061
3.	Kanalizavimo paslaugų vartotojų ir abonentų skaičius	vnt.	5630	5770	5902
3.1.	<i>iš šio skaičiaus: butų skaičius</i>	<i>vnt.</i>	<i>3223</i>	<i>3240</i>	<i>3252</i>
3.2.	<i>individualių namų skaičius</i>	<i>vnt.</i>	<i>2172</i>	<i>2302</i>	<i>2420</i>
3.3.	<i>abonentų skaičius</i>	<i>vnt.</i>	<i>235</i>	<i>228</i>	<i>230</i>

Šaltinis. Kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės ataskaitų duomenis

1.2. Neužtikrinta prisijungimo prie centralizuotų nuotekų tinklo kontrolė

Biržų rajono savivaldybės miestų ir kitų gyvenamųjų vietovių tvarkymo ir švaros taisyklių¹⁴ 38 punkte nustatyta, „Jeigu pagal Biržų rajono savivaldybės teritorijos vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros planą, patvirtintą Biržų rajono savivaldybės taryboje 2011 m. gegužės 26 d. sprendimu Nr. T-145, gyvenamosiose teritorijose, kuriose numatyta nuotekas tvarkyti centralizuotai, prie žemės sklypo ribos yra įrengta centralizuota nuotekų tvarkymo infrastruktūra ir yra sudarytos sąlygos prisijunti prie šios sistemos, pastatų savininkai, kurie nėra prisijungę prie veikiančios centralizuotos nuotekų tvarkymo infrastruktūros ir neturi įsirengę nuotekų valymo įrengimų, privalo savo pastatų nuotekų išvadą prijungti prie centralizuotos nuotekų tvarkymo infrastruktūros (iki nuotekų perdavimo ribos) pagal šią infrastruktūrą eksploatuojančio vandens tiekėjo pateiktas technines sąlygas. Atvejais, kai įrengiama nauja centralizuota nuotekų tvarkymo infrastruktūra yra sudarytos sąlygos prisijunti prie šios sistemos, pastatų savininkai taip pat privalo nuotekų išvadą prijungti prie naujai įrengtos centralizuotos nuotekų tvarkymo infrastruktūros (iki nuotekų perdavimo ribos). Pastatų savininkai nuotekų išvadą prijungia prie centralizuotos nuotekų tvarkymo infrastruktūros savo lėšomis“. 43 punkte nustatyta, kad „Fiziniais ir juridiniams asmenims draudžiama savavališkai prisijungti savo geriamojo vandens naudojimo įrenginius (tinklus), geriamajam vandeniui tiekti reikalingas komunikacijas, savo nuotekų įrenginius prie vandens tiekėjo valdomos infrastruktūros“.

¹⁴ Biržų rajono savivaldybės tarybos 2014 m. lapkričio 27 d. sprendimas Nr. T-268 „Dėl Biržų rajono savivaldybės miestų ir kitų gyvenamųjų vietovių tvarkymo ir švaros taisyklių patvirtinimo“.

Tik pastaruoju laikotarpiu suaktyvėjo centralizuotos nuotekų tvarkymo infrastruktūros prisijungimo kontrolė. Vadovaujantis minėtomis taisyklėmis nuo 2020 m. Savivaldybės administracijos Viešosios tvarkos skyrius atlieka namų tikrinimą dėl prisijungimo prie centralizuotų nuotekų tinklo, o apie nustatytus pažeidimus informuoja Bendrovę.

Pagal Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros naudojimo ir priežiūros taisykles (toliau – Tvarkymo ir priežiūros taisyklės), savavališko prisijungimo kontrolę turi atlikti Bendrovė. Tvarkymo ir priežiūros taisyklių 22 punkte nustatyta, kad „Asmenys, savavališkai prijungę nuosavybės teise ar kitaip valdomus ir (arba) naudojamus geriamojo vandens naudojimo įrenginius, geriamajam vandeniui tiekti reikalingas komunikacijas ir (arba) nuotekų šalinimo įrenginius prie geriamojo vandens tiekėjo ir nuotekų tvarkytojo nuosavybės teise ar kitaip valdomos ir (arba) naudojamos geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo infrastruktūros, traukiami atsakomybėn pagal Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 332 straipsnį“¹⁵. Minėtų taisyklių 23 punkte surašyti atvejai, kada laikoma savavališku prijungimu prie geriamojo vandens tiekėjo ir nuotekų tvarkytojo nuosavybės teise ar kitaip valdomos ir (arba) naudojamos geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo infrastruktūros.

27 punkte nustatyta, kad „Geriamojo vandens tiekėjas ir nuotekų tvarkytojas, patikrinimo metu nustatęs, kad asmuo savavališkai prijungė jam nuosavybės teise priklausančius ar kitaip valdomus ir (arba) naudojamus nuotekų šalinimo įrenginius prie geriamojo vandens tiekėjo ir nuotekų tvarkytojo nuosavybės teise priklausančios ar kitaip valdomos ir (arba) naudojamos nuotekų tvarkymo infrastruktūros, surašęs geriamojo vandens tiekėjo ir nuotekų tvarkytojo patvirtintos formos aktą, informuoja savivaldybių institucijas ir jų įgaliotus pareigūnus, kurie esant Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 332 ir 589 straipsniuose nustatytiems pagrindams surašo administracinių nusižengimų protokolą pagal Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 332 ir 589 straipsnius“. Tvarkymo ir priežiūros taisyklių 28 punkte nurodyta kaip pažeidėjui apskaičiuojamas savavališko prisijungimo suvartoto geriamojo vandens, išleistų nuotekų kiekis ir išleistų paviršinių nuotekų kiekis.

Savivaldybės administracijos Viešosios tvarkos skyrius pateikė informaciją, kad 2020 m., vadovaujantis Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 332 str. (Vandens tiekimo ir nuotekų vamzdinių bei jų įrenginių ir vandens apskaitos mazgų ar jų dalių eksploatavimo pažeidimas) surašytas tik 1 protokolą todėl, kad iš UAB „Biržų vandenys“ gautas tik 1 pažeidimo nustatymo aktas.

Norime atkreipti dėmesį, kad geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo tvarkos aprašus bendrovės rengia bei taiko praktiką, – kada siekiant išvengti baudų, už savavališką paslaugų naudojimą išrašymo, bendrovės skelbia amnestiją, kurios metu savavališkai prisijungusiems prie vandens tiekimo ar nuotekų surinkimo tinklų iki nustatyto termino nebus skiriamos baudos. Bendrovė neturi reglamentuotos savavališkų prisijungimų nustatymo ir taikymo tvarkos, daug metų silpnai vykdoma savavališkų prisijungimų kontrolė, nebuvo taikomos sankcijos pažeidėjams.

¹⁵ LR aplinkos apsaugos ministro 2006 m. gruodžio 29 d. įsakymas Nr. D1-629 „Dėl geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros naudojimo ir priežiūros taisyklių patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais).

2. BENDROVĖS VEIKLOS REZULTATYVUMO ĮVERTINTI NEGALĖJOME

Strateginis planavimas – procesas, kurio metu nustatomos veiklos kryptys ir būdai vykdyti įmonės misiją, pasiekti numatytus tikslus ir rezultatus veiksmingai panaudojant finansinius, materialinius ir žmogiškuosius išteklius. Savivaldybės kontroliuojamos įmonės turi turėti aiškius strateginius planus, kurie būtų komunikacijos tarp savivaldybės ir įmonių valdybų bei vadovų priemonė. Įmonės veiklos rezultatyvumą galima įvertinti analizuojant strateginiame veiklos plane užsibrėžtiems tikslams pasiekti numatytų konkrečių rodiklių įgyvendinimą. Strateginiai veiklos planai turi būti peržiūrimi kiekvienais metais ir gali būti koreguojami. Tobulinimo tikslas – nuolat reaguoti į strategiškai svarbią informaciją, neleisti įmonei nukrypti nuo savo siekiamų tikslų ir užtikrinti, kad šie planai būtų įgyvendinami kokybiškai.

2.1. Savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo strategija neįgyvendinta

Vykdydama Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo¹⁶ nuostatas, Savivaldybės taryba 2011 metais patvirtino¹⁷ Biržų rajono savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros planą (toliau – Plėtros planas). 2019 m. Tarybos sprendimu¹⁸ nuspręsta pradėti rengti Biržų rajono savivaldybės teritorijos vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros plano keitimą, kuris audito metu dar nebuvo patvirtintas.

2011 m. Plėtros plane, nustatant vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo tinklų vystymo prioritetiškumus, vienas iš principų iki 2014 m. gruodžio 31 d. siekti, kad ne mažiau kaip 95 proc. visų Biržų rajono gyventojų turėtų galimybę naudotis viešojo vandens tiekėjo tiekiamu geriamu vandeniu ir nuotekų surinkimo sistema. Plėtros plane taip pat numatyta, kad siekiant įgyvendinti specialiojo plano sprendinius, atsiranda rizika dėl nepakankamų finansinių išteklių, t. y. Biržų rajono savivaldybės administracija ir jos įgaliotas viešasis vandens tiekėjas nebus pajėgūs iki 2014 m. gruodžio 31 d. suteikti 95 proc. rajono gyventojams patekti į viešojo vandens tiekimo teritoriją. Todėl specialiojo plano rengėjai gyventojų prijungimą prie centralizuotų vandens tiekimo ir nuotekų tinklų rekomenduoja organizuoti nustatant tinklų vystymo prioritetus ir pratęsti tinklų įrengimų laikotarpį iki 2020 m.

Pagrindinis Plėtros plano įgyvendintojas yra Bendrovė, kaip vienintelė viešojo geriamojo vandens tiekėja ir nuotekų tvarkytoja Savivaldybės teritorijoje. Patvirtinus planą, planavimo organizatorė – savivaldybės administracija, arba jos įgaliotas asmuo, privalo nuolat atlikti sprendinių įgyvendinimo stebėseną, teritorijos raidos tendencijas ir jų įtaką plano sprendinių įgyvendinimui ir kiekvienais metais parengti stebėsenos ataskaitą. Ataskaita turi būti parengta iki kitų metų sausio 31 dienos ir, ją parengus, skelbiama savivaldybės interneto svetainėje¹⁹.

Savivaldybėje nebuvo skiriamas pakankamas dėmesys Plėtros plano įgyvendinimui: 2011–2019 metais nebuvo vykdoma sprendinių įgyvendinimo stebėseną, nebuvo kaupiama ir analizuojama informacija apie gyvenamųjų vietovių, kuriose renovuota/pastatyta geriamojo vandens tiekimo ir

¹⁶ Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymas Nr. X-764, 10 straipsnio 1 punktą.

¹⁷ Biržų rajono savivaldybės tarybos 2011 m. gegužės 26 d. sprendimas Nr. T-145 „Dėl Biržų rajono savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros plano patvirtinimo“.

¹⁸ Biržų rajono savivaldybės tarybos 2019 m. rugpjūčio 22 d. sprendimas Nr. T-156 „Dėl Biržų rajono savivaldybės teritorijos vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros plano keitimo“.

¹⁹ Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2006-12-29 įsakymu Nr. D1-636 „Dėl geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros planų rengimo taisyklių patvirtinimo“ (su visais aktualiais pakeitimais) patvirtintų Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros planų rengimo taisyklių 44 p.

nuotekų tvarkymo infrastruktūra ir (ar) jos sistemos, skaičių, prisijungusių gyventojų ir gyventojų, kuriems sudaryta galimybė prisijungti prie naujai įrengtų geriamojo vandens tiekimo ir (ar) nuotekų tvarkymo infrastruktūros, skaičių, investicijų poreikį, teritorijos raidos tendencijas ir jų įtaką plano sprendinių įgyvendinimui; nebuvo rengiamos stebėsenos ataskaitos teisės aktų nustatyta tvarka.

Savivaldybės geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros planų įgyvendinimas nesiekia nė 5 proc. (žr. 5 lentelę).

5 lentelė

Vandens tiekimo tinklai		Nuotekų tvarkymo tinklai	
Planuota (km)	Įgyvendinta (km)	Planuota (km)	Įgyvendinta (km)
257,0	4,1	346,0	14,3

Šaltinis: Kontrolės ir audito tarnyba Valstybinio audito 2020 m. lapkričio 19 d. ataskaitos Nr. VAE-12 „Vandens tiekimas ir nuotekų tvarkymas“ duomenimis

2.2. Bendrovės planavimo dokumentai ir veiklos ataskaitos neatitinka teisės aktų reikalavimų

Bendrovė turi turėti strateginius planus, kuriuose nustatyti aiškūs ilgalaikiai ir trumpalaikiai tikslai, uždaviniai, priemonės ir jų įgyvendinimo vertinimo rodikliai. Bendrovės veiklos rezultatyvumą galima įvertinti tikrinant strateginiame veiklos plane užsibrėžtiems tikslams pasiekti numatytų priemonių įgyvendinimą. Strateginiai planai – komunikacijos tarp Savivaldybės ir Bendrovės valdymo, priežiūros organų bei vadovų priemonė.

Savivaldybės taryba patvirtino²⁰ Biržų rajono savivaldybės kontroliuojamų uždaryjū akcinių bendrovių pasiektų veiklos tikslų vertinimo tvarkos aprašą (toliau – Aprašas), kuriame reglamentuota Savivaldybės kontroliuojamų uždaryjū akcinių bendrovių veiklos strategijų rengimo, pasiektų veiklos tikslų atitikties vertinimo tvarka.

Bendrovė parengė, o Savivaldybės taryba patvirtino²¹ Bendrovės 2015–2019 m. veiklos planą (5 metų) ir 2020–2023 m. veiklos planą (4 metų), nors Aprašo 5 p. nustatyta, kad Bendrovės vadovas turi rengti 5 metų bendrovės veiklos strategijos projektą.

Veiklos planai parengti vadovaujantis Geriamojo vandens tiekėjų ir nuotekų tvarkytojų veiklos rengimo taisyklėmis²², tačiau neatitinka Aprašo keliamų reikalavimų: nepateikta aplinkos bei išteklių analizė, nesuformuota misija ir tikslų vertinimo kriterijai.

Nors Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 16 straipsnio 2 dalies 19 punkte nustatyta, kad Savivaldybės tarybos išimtinė kompetencija <...> savivaldybės kontroliuojamų įmonių ir organizacijų vadovų ataskaitų ir atsakymų į Savivaldybės tarybos narių paklausimus išklausymas reglamento nustatyta tvarka, sprendimų dėl šių ataskaitų ir atsakymų priėmimas, Bendrovė metinę veiklos ataskaitą pateikė tik už 2019 m. Ataskaitoje nėra informacijos, kaip buvo įgyvendinami Bendrovės veiklos tikslai, uždaviniai ir priemonės tikslams pasiekti bei apskaičiuoti faktiškai pasiekti vertinimo rodikliai, tačiau pateikti 2020–2023 metų planuojami projektai. Kadangi Bendrovei nebuvo

²⁰ Biržų rajono savivaldybės tarybos 2018 m. rugsėjo 27 d. sprendimas Nr. T-204 „Dėl Biržų rajono savivaldybės kontroliuojamų uždaryjū akcinių bendrovių pasiektų veiklos tikslų vertinimo tvarkos aprašo patvirtinimo“.

²¹ Biržų rajono savivaldybės tarybos 2015 m. gruodžio 22 d. sprendimas Nr. T-278 „Dėl uždarnosios akcinės bendrovės „Biržų vandenys“ 2015-2019 m. veiklos plano“; Biržų rajono savivaldybės tarybos 2020 m. rugsėjo 29 d. sprendimas Nr. T-225 „Dėl uždarnosios akcinės bendrovės „Biržų vandenys“ 2020-2023 m. veiklos plano“.

²² Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2015 m. sausio 8 d. įsakymas Nr. D1-11 „Dėl geriamojo vandens tiekėjų ir nuotekų tvarkytojų veiklos planų rengimo taisyklių patvirtinimo“.

suformuoti aiškūs tikslai, prioritetinės veiklos kryptys, uždaviniai, įgyvendinimo vertinimo rodikliai, negalime įvertinti Bendrovės veiklos rezultatyvumo.

Bendrovei nepateiktas savivaldybės administracijos direktoriaus lūkesčių raštas, kuris turi būti rengiamas veiksmingai įmonės veiklai, kontrolei ir skaidrumui užtikrinti ir teikiamas ne rečiau kaip kas 4 metus²³, kurio tikslas – nustatyti savivaldybės lūkesčius, tikslus ir jų matavimo rodiklius, susijusius su Bendrove ir prisidedančius prie savivaldybės strateginiuose planavimo dokumentuose numatytų tikslų pasiekimo, kad Bendrovė, atsižvelgdama į nurodyto lūkesčių rašto turinį, rengtų ir atnaujintų veiklos strategijas.

2.3. Direktoriaus darbo užmokestis neskatina siekti geresnių veiklos rezultatų

Vyriausybės nutarimu²⁴ rekomenduojama savivaldybėms, nustatant savivaldybės kontroliuojamų įmonių vadovų (įmonės vadovo ir jo pavaduotojų) darbo užmokesčio nustatymo tvarką, vadovautis šio nutarimo nustatytais reikalavimais, pagal kuriuos vadovų mėnesinė alga susideda iš atitinkamai nustatytų pastoviosios dalies (koeficientais) ir kintamosios dalies (priklausančios nuo įmonės veiklos rezultatų).

Iki 2020 m. gegužės 25 d. Bendrovės valdybos funkcijos buvo rinkti ir atšaukti Bendrovės vadovą, nustatyti jo atlyginimą ir kitas darbo sutarties sąlygas, tvirtinti pareiginius nuostatus, skatinti jį ir skirti nuobaudas²⁵. 2020 m. gegužės 25 d. juridinių asmenų registre įregistruoti Bendrovės įstatai, kuriuose nurodyta, kad valdyba nesudaroma.

2013 m. kovo 1 d. laimėjus konkursą į Bendrovės direktoriaus pareigas, darbo sutartyje įrašytas direktoriaus atlyginimo koeficientas 4,9 (minimalios mėnesinės algos dydžio), vadovaujantis Valdybos 2013 m. vasario 27 d. posėdžio protokolu Nr. 6.

Vyriausybės nutarimu²⁶ nustatyta, kad valstybės įmonių, akcinių bendrovių ir uždarytų akcinių bendrovių, kuriose valstybei priklauso daugiau kaip 50 procentų balsų visuotiniame akcininkų susirinkime, vadovų, jų pavaduotojų ir vyriausiųjų buhalterių mėnesinės algos pastoviosios dalies dydžiui nustatyti pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002 m. rugpjūčio 23 d. nutarimo Nr. 1341 „Dėl valstybės įmonių ir valstybės kontroliuojamų akcinių bendrovių, uždarytų akcinių bendrovių vadovų, jų pavaduotojų ir vyriausiųjų buhalterių darbo apmokėjimo“ priedą taikoma 247 eurų minimalioji mėnesinė alga. Nuo 2016 m. sausio 22 d. Vyriausybės nutarimu²⁷ pakeitus valstybės įmonių vadovų darbo užmokesčio nustatymo tvarką, Bendrovės direktoriaus mėnesinės algos pastoviosios dalies dydis turėjo būti nustatytas ir skaičiuojamas pagal Lietuvos Respublikos Seimo nustatytus Lietuvos Respublikos valstybės politikų, teisėjų, valstybės pareigūnų ir valstybės tarnautojų pareiginės algos (atlyginimo) baziniais dydžiais) koeficientus.

Bendrovės Valdybos darbo reglamente²⁸ nurodyta, kad <...Valdybai svarstyti pateikiami klausimai, kurie priskirti jos kompetencijai. Kiekvienu Valdybai teikiamu svarstyti klausimu turi būti

²³ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. birželio 6 d. nutarimo Nr. 567 „Dėl savivaldybių turtinių ir neturtinių teisių įgyvendinimo savivaldybių valdomose įmonėse tvarkos aprašo patvirtinimo“ 9 p.

²⁴ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2002-08-23 nutarimo Nr. 1341 „Dėl valstybės valdomų įmonių vadovų darbo užmokesčio“ (su vėlesniais pakeitimais) 4 p.

²⁵ ABĮ 34 str. 2 d.

²⁶ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. gruodžio 2 d. nutarimas Nr. 1240 „Dėl minimaliojo darbo užmokesčio“ 2 p.

²⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2016 m. sausio 18 d. nutarimas Nr. 42 „Dėl Lietuvos Respublikos vyriausybės 2002 m. rugpjūčio 23 d. nutarimo Nr. 1341 „Dėl valstybės įmonių ir valstybės kontroliuojamų akcinių bendrovių, uždarytų akcinių bendrovių vadovų, jų pavaduotojų ir vyriausiųjų buhalterių darbo apmokėjimo“ pakeitimo“.

²⁸ Specialiosios paskirties uždarnosios akcinės bendrovės „Biržų vandenys“ Valdybos darbo reglamentas patvirtintas 1998 m. kovo 27 d. posėdžio protokolu Nr. 4.

tiksliai ir aiškiai suformuluoti pasiūlymai, o prireikus – pateiktas Valdybos nutarimo projektas. Pasiūlymus formuluoja, nutarimo projektą paruošia administracija, valdybos nariai...>.

Audituojamu laikotarpiu per 2017 metus Bendrovės direktoriui, skaičiuojant darbo užmokestį vis dar taikė nebegaliojantį 247 Eur MMA dydį. Bendrovės direktoriui pastoviosios dalies pareiginės algos koeficientas 11,3 baziniais dydžiais patvirtintas tik 2018 m. sausio 5 d. valdybos posėdžio protokolu Nr. 1. Kintamosios dalies dydis iki šiol nenustatytas, kuris siejamas su Bendrovės pasiektais rezultatais. Siejant darbo užmokesčio dydį su pasiekiamais rezultatais, vadovas motyvuojamas siekti nustatytų uždavinių įgyvendinimo ir veiklos rezultatų gerinimo.

Nuo 2018 m. sausio 1 d. įsigaliojus Akcinių bendrovių įstatymo 37¹ straipsnio pakeitimams dėl bendrovių vadovų kadencijų, Bendrovės valdyba tokio klausimo nesvarstė, direktoriaus darbo sutartyje nebuvo įrašo dėl neterminuotos darbo sutarties pakeitimo į terminuotą.

Vadovaujantis Duomenų apie galiojančias terminuotas darbo sutartis pateikimo tvarkos aprašu²⁹ pakeitus direktoriaus darbo sutartį į terminuotą atsiranda prievolė perduoti duomenis „Sodrai“.

Pagal Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto 2018 metų rodiklių patvirtinimo įstatymu³⁰ patvirtintas draudėjų bendrasis pensijų, ligos, motinystės, nedarbo socialinio draudimo įmokų 27,3 procento dydžio tarifas ir jo dydžiai atskiroms socialinio draudimo rūšims:

- 1) pensijų socialiniam draudimui – 22,3 procento;
- 2) ligos socialiniam draudimui – 1,4 procento;
- 3) motinystės socialiniam draudimui – 2,2 procento;
- 4) nedarbo socialiniam draudimui – 1,4 procento (terminuotoms darbo sutartims – 2,8 procento).

Patvirtinti apdraustųjų pensijų socialinio draudimo įmokos 3 procentų dydžio tarifą.

Patvirtinti keturias nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įmokos tarifų grupes ir šioms grupėms priskirtų draudėjų mokamos nelaimingų atsitikimų darbe ir profesinių ligų socialinio draudimo įmokos tarifas:

I grupė – 0,18 procento. Pagal Sodros patvirtintus duomenis darbuotojams, kurie dirba pagal terminuotas arba sezonines darbo sutartis turi būti skaičiuojamas 31,88 proc. valstybinio socialinio draudimo, o darbuotojams dirbantiems pagal neterminuotas darbo sutartis skaičiuojamas 30,48 proc.

Kadangi Bendrovės vadovui, darbo sutartis nepakeista iš neterminuotos į terminuotą darbo sutartį, todėl neteisingai buvo priskaičiuotas valstybinis socialinis draudimas, taip pat neteisingai buvo pervedamos įmokos į valstybinio socialinio draudimo fondo valdybą.

Lietuvos Respublikos Valstybinio socialinio draudimo įstatymo 17 str. 2 d. numatyta, kad Draudėjai privalo teisingai ir laiku apskaičiuoti bei mokėti socialinio draudimo įmokas pagal tarifus ir terminus, nustatytus šiame ir kituose įstatymuose.

²⁹ Valstybinio socialinio draudimo fondo valdybos prie socialinės apsaugos ir darbo ministerijos 2017 m. birželio 5 d. direktoriaus įsakymas Nr. V-281 „Dėl duomenų apie terminuotas darbo sutartis pateikimo“.

³⁰ Lietuvos Respublikos valstybinio socialinio draudimo fondo biudžeto 2018 metų rodiklių patvirtinimo 2017 m. gruodžio 12 d. įstatymas Nr. XIII-869.

3. BENDROVĖS FINANSINIAI RODIKLIAI

3.1. Pelningumo rodikliai yra mažėjantys

Vienas būdų įvertinti Bendrovės veiklą – finansinių rodiklių analizė, kuri leidžia įvertinti Bendrovės finansinių išteklių panaudojimą, turto būklę bei naudojamų priemonių pelningumą.

2019 m. Bendrovė patyrė apie 74 tūkst. Eur nuostolį. Nors 2017–2018 m. Bendrovės veikla buvo pelninga, jos pelningumo ir rentabilumo rodikliai žemi (žr. 6 lentelę).

6 lentelė

Straipsnis	Metai		
	2019	2018	2017
Pajamos (tūkst. Eur)	975,30	1017,76	944,96
Sąnaudos (tūkst. Eur)	1049,4	963,3	905,95
Pelnas prieš apmokestinimą (tūkst. Eur)	-74,1	54,46	39,04
Grynasis pelnas (nuostolis) (tūkst. Eur)	-74,10	46,29	33,16
Bendrovės rentabilumas ³¹ (proc.)	-7,06	4,81	3,66
Bendrovės grynasis pelningumas (grynoji marža) ³² (proc.)	-8,02	4,78	3,68
Turto pelningumas (turto grąža) (ROA) ³³ (proc.)	-0,73	0,42	0,28
Nuosavo kapitalo pelningumas (ROE) ³⁴ (proc.)	-1,27	0,79	0,57

UAB „Biržų vandenys“ 2017–2019 m. finansiniai rodikliai

Grynasis pelningumas, kaip pardavimo pajamų ir grynojo pelno koeficientas, apibūdina Bendrovės veiklos pelningumą. Įmonės veikla labai efektyvi, jei grynasis pelningumas viršija 25 proc., jei yra didesnis kaip 10 proc. tai vertinama, kaip gera veikla. Pageidautina, kad rodiklis būtų didesnis kaip 5 proc. Bendrovės 2017–2018 metais pelningumo rodiklis nesiekė 5 proc. vadinasi įmonė dirba nepakankamai efektyviai, o 2019 m. – nepatenkinamas, tai reiškia, kad Bendrovės pardavimai ne tik neduoda jokio grynojo pelno, bet yra nuostolingi, dirbama neefektyviai.

Turto pelningumas parodo kiek įmonės turtas efektyviai valdomas, t. y. kiek kiekvienam įmonės turto eurui tenka grynojo pelno. Kiekvienas Bendrovės turto euras 2017 m. ir 2018 m. neuždirbo nei cento grynojo pelno. Kiekvienas Bendrovės turto euras 2019 m. patyrė grynojo nuostolio (- 0,007 Eur). Taip yra todėl, kad Bendrovė 2019 metais turėjo grynąjį nuostolį (-74,10 tūkst. Eur). 2019-12-31 Bendrovės turimo turto vertė yra 10,1 mln. Eur, vien tik ilgalaikis turtas sudaro 9,3 mln. Eur. Įmonė, kuri valdo tokį didelį gamybinį kapitalą, reikalingos didelės investicijos jo atnaujinimui. Žemi (2018–2017 m.) turto pelningumo rodikliai jau rodė, kad Bendrovė gali susidurti su gamybinio kapitalo atnaujinimo sunkumais. Bendrovės turimas turtas vidutiniškai nusidėvėjęs apie 59 proc.

Nuosavo kapitalo pelningumas rodo, kiek vienam nuosavo kapitalo piniginiui vienetui tenka grynojo pelno, t. y. parodo, kokia investuotų savininkų lėšų dalis grįžta grynojo pelno forma. Priklausomai nuo šalies ekonominės ir finansinės būklės laikoma, kad 10 proc. ir didesnis nuosavo kapitalo pelningumas yra vidutinis, 15 proc. – geras. Bendrovės 2017–2018 m. nuosavo kapitalo

³¹ Rentabilumas - pelno dalis, tenkanti vienam patirtų sąnaudų eurui.

³² Grynasis pelningumas – tai įmonės veiklos finansinis rezultatas, vienas iš svarbiausių dydžių įmonės savininkams.

³³ Turto grąža (turto pelningumas) parodo kiek įmonė uždirba pelno lyginant su jos turtu. Normali turto grąža sudaro 8%-14%.

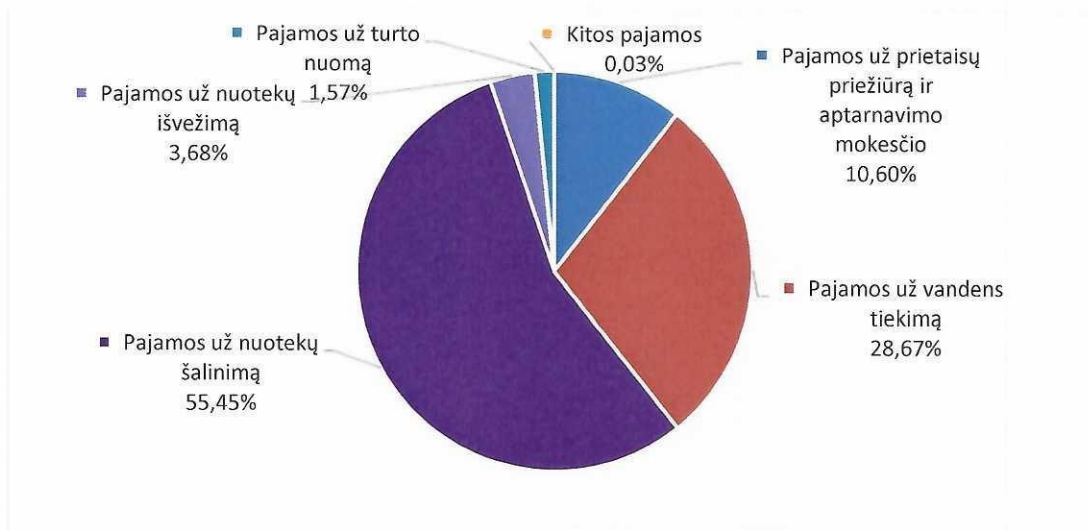
³⁴ Nuosavo kapitalo pelningumo rodiklis (ROE) yra populiarus ir kartu lengvai suprantamas, bei paskaičiuojamas rodiklis, kuris parodo kiek efektyviai panaudojamas nuosavas įmonės kapitalas (įmonės savininkų investuoti pinigai ir turtas), t. y. kiek kiekvienam įmonės nuosavo kapitalo eurui tenka grynojo pelno.

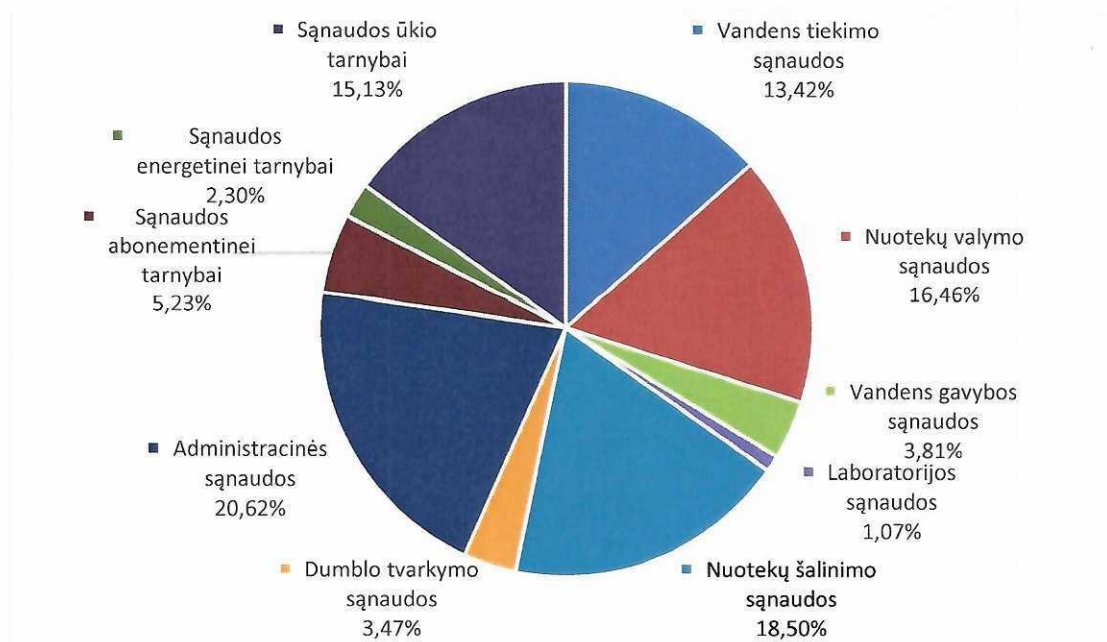
pelningumo rodiklis rodo, kad grynojo pelno forma grįžo atitinkamai 0,57 proc. ir 0,79 proc. investuotų savininkų lėšų, t. y. kiekvienas Bendrovės nuosavo kapitalo euras „atnešė“ nepilną centą grynojo pelno. 2019 metais kiekvienas Bendrovės nuosavo kapitalo euras – „atnešė“ daugiau nei centą grynojo nuostolio.

Bendrovės sąnaudos analizuojamu 2017 – 2019 metų laikotarpiu tolygiai augo, vidutiniškai apie 7 proc. Palyginus 2018 m. su 2017 m. bendrovės pajamos išaugo 72,8 tūkst. Eur, o 2019 m. palyginus su 2018 m. – sumažėjo 42,46 tūkst. Eur, nes 2019 m. mažiau gautą pajamų už prietaisų priežiūrą ir aptarnavimo mokesčių.

Bendrovės 2019 m. pajamų ir sąnaudų struktūra pateikta 4 ir 5 pav.

4 pav. 2019 m. Bendrovės pajamų struktūra

5 pav. 2019 m. Bendrovės sąnaudų struktūra

Nepaskirstytų nuostolių suma 2016 m. gruodžio 31 d. Bendrovės balanso duomenimis sudarė 2 030 666 Eur. 2017 m. balandžio 28 d. Bendrovės eiliniame visuotiniame akcininkų susirinkime Savivaldybės direktoriaus įsakymu³⁵ įgaliota atstovauti Savivaldybės darbuotojui ir sumažinti Bendrovės įstatinį kapitalą 2 030 646,24 Eur, anuliuojant 70 119 akcijų tam, kad būtų panaikinti Bendrovės balanse įrašyti nuostoliai. Iki tol Savivaldybė valdė 252 058 akcijas, suteikiančias 252 058 balsus (93,11 proc.), kurių nominali vertė – 7 299 599,68 Eur.

Dividendai – akcininkui paskirta pelno dalis, proporcinga jam nuosavybės teise priklausančių įmonės akcijų nominaliajai vertei³⁶. Į Savivaldybės biudžetą gali būti mokami dividendai. Savivaldybė, kaip Bendrovės pagrindinė akcininkė, nėra nustačiusi siektino dividendų pajamingumo rodiklio. Nors Bendrovė 2017 m. uždirbo 33,16 tūkst. Eur grynojo pelno, 2018 m. – 46,29 tūkst. Eur, dividendams išmokėti paskirta nebuvo³⁷.

3.2. Bendrovės likvidumo rodikliai rodo neefektyvų piniginių lėšų ir turto panaudojimą

Kiekvienai įmonei svarbiausia yra sugebėti įvykdyti savo įsipareigojimus, todėl buvo analizuojami likvidumo rodikliai³⁸. Likvidumo rodikliai (koeficientai) yra glaudžiai susiję su įmonės mokumu. Manoma, kad neturėtų būti didelių skirtumų tarp einamojo ir kritinio likvidumo rodiklių. Bendrovės 2017–2020 II ketv. likvidumo rodiklių dinamika pateikta 6 pav.

³⁵ Biržų rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2017 m. balandžio 28 d. įsakymas Nr. A-398 „Dėl įgaliojimo Zitai Marcinkevičiūtei atstovauti savivaldybei uždarnosios akcinės bendrovės „Biržų vandenys“ eiliniame visuotiniame akcininkų susirinkime“.

³⁶ Akcinių bendrovių įstatymo VIII-1835 60 straipsnio 1, 2 dalys.

³⁷ Biržų rajono savivaldybės administracijos direktoriaus 2018 m. balandžio 30 d. įsakymas Nr. A-368; 2019 m. balandžio 30 d. įsakymas Nr. A-333 „Dėl įgaliojimo Zitai Marcinkevičiūtei atstovauti savivaldybei uždarnosios akcinės bendrovės „Biržų vandenys“ eiliniame visuotiniame akcininkų susirinkime“.

³⁸ Bendrasis (einamojo) likvidumo koeficientas (rodiklis) rodo kiek trumpalaikio turto tenka 1-nam trumpalaikių įsipareigojimų eurui, įvertina įmonės sugebėjimą savo trumpalaikiu turtu padengti trumpalaikius įsipareigojimus. Kartu jis parodo ir įmonės gebėjimą rasti teisingą ir saugų santykį tarp trumpalaikių skolų ir trumpalaikių įsipareigojimų, padeda prognozuoti įmonės mokumo būklę artimiausiu metu.

Kritinio likvidumo (skubaus padengimo) rodiklis rodo sugebėjimą greitai (skubiai) realizuojamu trumpalaikiu turtu padengti trumpalaikius įsipareigojimus. Šis rodiklis yra griežtesnis įmonės likvidumo lygio įvertinimas, nes apskaičiuojant šį rodiklį daroma prielaida, kad atsargos nėra likvidžios. Tuo tarpu pirkėjų įsiskolinimas laikomas likvidžiu. Jeigu likvidus turtas viršija trumpalaikius įsipareigojimus ir kitas per vienerius metus mokėtinas sumas, laikoma, kad tokia įmonė yra saugi ir neturėtų susidurti su trumpalaikio likvidumo problemomis.

Absoliutaus likvidumo pinigais rodiklis – konservatyviausias iš likvidumo rodiklių, nes jį apskaičiuojant daroma prielaida, kad pirkėjų įsiskolinimas ir kitos per vienerius metus gautinos sumos irgi gali būti nelikvidžios. Taigi absoliutaus likvidumo pinigais rodiklis parodo, kokią dalį trumpalaikių įsipareigojimų įmonė gali skubiai padengti kritiniu atveju, pasinaudodama faktiškai turima pinigų suma. Jis neturėtų būti mažesnis kaip 0,2. Kuo konservatyvesnė įmonės pinigų valdymo politika, tuo didesnis laikomų pinigų likutis, tuo šis rodiklis aukštesnis. Aukšta rodiklio reikšmė gali rodyti silpną įmonės finansų ir pinigų srautų valdymą, - tai rodo neefektyvų piniginių lėšų panaudojimą.

6 pav. Bendrovės likvidumo rodiklių dinamika 2017–2020 II ketv.

Šaltinis. Kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės audituotų finansinių ataskaitų duomenis

1. Bendrasis (einamojo) likvidumo koeficientas rodo, koku laipsniu trumpalaikis turtas padengia trumpalaikius įsipareigojimus. Likvidumas priklauso nuo įmonės gebėjimo trumpalaikį turtą paversti pinigais ir taip apmokėti savo skolas bei padengti kitas mokėtinas sumas. Vidutinė rodiklio reikšmė sudaro 1,2 – 2 (kartai). Bendru atveju šis rodiklis turi būti ne mažesnis už vieneta, Bendrovės šis rodiklis yra labai aukštas 2019 m. pabaigoje net 9,6. Aukšta reikšmė rodo nesugebėjimą efektyviai panaudoti Bendrovės turtą.

2. Kritinio likvidumo koeficientas yra griežtesnis įmonės likvidumo lygio įvertinimas, nes apskaičiuojant šį rodiklį daroma prielaida, kad atsargos nėra likvidžios. Tuo tarpu pirkėjų įsiskolinimas laikomas likvidžiu. Jeigu likvidus turtas viršija trumpalaikius įsipareigojimus (ir kitas per vienerius metus mokėtinas sumas), laikoma, kad tokia įmonė yra saugi ir neturėtų susidurti su trumpalaikio likvidumo problemomis. Kritinis likvidumo koeficientas parodo, kiek vienas trumpalaikių įsipareigojimų euras dengiamas greitai realizuojamu trumpalaikiu turtu (atėmus atsargas). Vertinant šį rodiklį labai svarbu žinoti kiek kokybiškai yra apskaitomos pirkėjų skolos.

Praktikoje kritinio likvidumo koeficientas svyruoja apie 1. Žemesnė nei 0,5 reikšmė laikoma nepatenkinama. Bendrovės kritinio likvidumo koeficientas yra vidutiniškai apie 7,6. Tai rodo, kad Bendrovė pakankamai saugi, nes kritinio likvidumo koeficientas geras, ir ji greitai (skubiai) realizuojamu trumpalaikiu turtu pajėgtų padengti trumpalaikių įsipareigojimų. Bendrovės kritinio likvidumo koeficiento aukštai reikšmei daro įtaką pinigai ir pinigų ekvivalentai, kurie sudaro didžiąją dalį trumpalaikio turto (2017 m. – 65 proc., 2018 m. – 71 proc., 2019 m. – 72 proc., 2020 m. II ketv. – 84 proc.).

3. Absoliutaus likvidumo koeficientas parodo Bendrovės konservatyvų pinigų valdymą ir sugebėjimą piniginėmis lėšomis padengti trumpalaikių įsipareigojimų. Bet kuriuo atveju jo nereikėtų vertinti atsietai nuo kitų rodiklių, nes šis rodiklis parodo tik momentinį Bendrovės likvidumą. Nėra griežtų normų šio rodiklio dydžiui, vyrauja nuostata, kad jis turi atitikti įmonės interesus, neturėtų būti mažesnis kaip 0,2. Kuo konservatyvesnė įmonės pinigų valdymo politika, tuo didesnis laikomų pinigų likutis, tuo šis rodiklis aukštesnis. Bendrovės absoliutaus likvidumo koeficientas audituojamu

laikotarpiu kas metais didėja (2017 m. – 4,8; 2018 m. – 6,8; 2019 m. – 6,9; 2020 m. II ketv. – 6,9). Aukšta rodiklio reikšmė gali rodyti silpną Bendrovės finansų ir pinigų srautų valdymą, – tai rodo neefektyvų piniginių lėšų panaudojimą.

3.3. Bendrovės apyvartumo rodikliai beveik nekinta

Įmonės turto panaudojimo efektyvumą atspindi apyvartumo rodikliai, kurie parodo laikotarpį, per kurį įmonė savo resursus paverčia pinigais, ar tiksliau – pinigų srautu.

1. Ilgalaikio turto apyvartumas parodo, kiek kartų „apsiverčia“ ilgalaikis turtas lyginant su pardavimais per metus. Kuo rezultatas mažesnis, tuo mažesnis yra ilgalaikio turto efektyvumas lyginant su pardavimais. Bendrovės šis rodiklis 2017 m. buvo 0,08; 2018 – 0,09; 2019 m. – 0,1; 2020 m. II ketv. – 0,05.

2. Vertinome Bendrovės apyvartinio kapitalo rodiklius. Apyvartinis kapitalas apskaičiuojamas pagal formulę: trumpalaikis turtas minus trumpalaikiai įsipareigojimai.

Bendrovės apyvartinio kapitalo rodikliai 2017–2020 m. II ketv., tūkst. Eur

7 lentelė

Eil. Nr.	Rodiklis	2020 m. II ketv.	2019 m.	2018 m.	2017 m.
1.	TRUMPALAIKIS TURTAS	1602.9	828.07	842.9	667.5
2.	PER VIENERIUS METUS MOKĖTINOS SUMOS	196	86.3	88.6	90.8
3.	APYVARTINIS KAPITALAS	1406.9	741.7	754.3	576.7

Šaltinis. Kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės audituotų finansinių ataskaitų duomenis

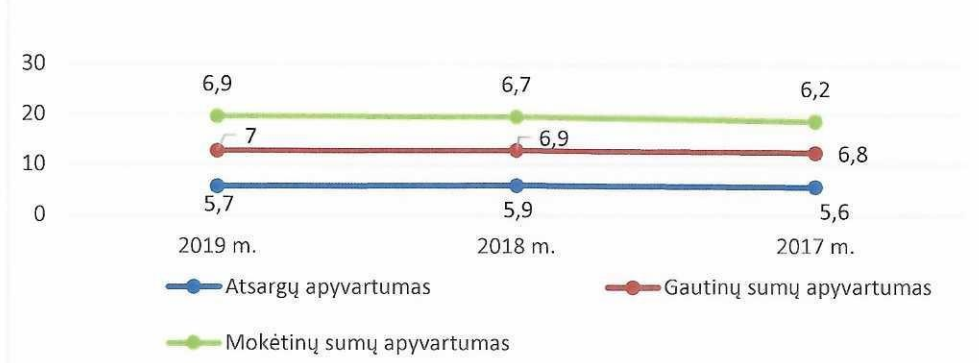
Norime atkreipti dėmesį, kad Bendrovės 2020 m. apyvartumo rodikliams įtaką padarė padidėję mokėtinos sumos ir kiti įsipareigojimai, t.y. Bendrovės skola VĮ Turto bankui pagal 2020 m. vasario 11 d. Skolos grąžinimo sutartį Nr. S-279, priteista Panevėžio apygardos teismo 2018 m. vasario 21 d. sprendimu civilinėje byloje 2-121-755/2018 (paliktas nepakeistas Lietuvos apeliacinio teismo 2019 m. kovo 19 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. 2A-92-370/2018 ir Aukščiausiojo Teismo 2019 m. spalio 8 d. nutartimi civilinėje byloje Nr. 3K-3-293-823/2019), kuri lygi 600 087,55 Eur.

Apyvartinio kapitalo rodiklis svarbus įrankis įmonės valdyje bei įdomus įmonės akcininkams. Pernelyg didelis apyvartinio kapitalo dydis reiškia neefektyvų resursų panaudojimą. Audituojamų metų skirtumai, tarp įmonės trumpalaikio turto ir trumpalaikių įsipareigojimų yra ženkliai per didelis.

3. Apyvartinio kapitalo atskirų sudedamųjų dalių – atsargų, gautinų sumų ir mokėtinų sumų apyvartumo rodikliai parodo pinigų ciklą, t. y. atsargų apyvartų skaičių per metus; gautinų sumų apyvartumas, parodo kiek kartų „apsiverčia“ pirkėjų skola lyginant su pardavimais per metus; mokėtinų sumų apyvartumas parodo kiek kartų „apsiverčia“ skola tiekėjams lyginant su įsigijimais per metus. Bendrovės 2017–2019 m. apyvartumo rodiklių dinamika pateikta 7 pav.

Bendrovės 2017-2019 metų apyvartinio kapitalo apyvartiniai rodikliai (kartais)

7 pav. Bendrovės apyvartumo rodiklių dinamika 2017–2019 metais.

Šaltinis. Kontrolės ir audito tarnyba pagal Bendrovės audituotų finansinių ataskaitų duomenis

Atsargų apyvartumo rodiklis rodo, kaip greitai keičiasi atsargos lyginant su pardavimo savikaina. Kuo trumpiau atsargos „užsiguli“, tuo efektyviau jos valdomos ir panaudojamos. Kuo didesnis atsargų apyvartumo rodiklis, tuo geresnis, tuo greičiau juda atsargos, greičiau jos realizuojamos ir uždirbami pinigai. Bendrovėje atsargos audituojamu laikotarpiu beveik neatsinaujino – rodiklis išliko panašus apie 6 per kartus metus.

Gautinų sumų apyvartumas rodo, kaip greitai surenkamos gautinos sumos (pirkėjų įsiskolinimai). Kitaip sakant, prastas (mažas) apyvartumo rodiklis rodo, kad įmonė turi daug gautinų sumų lyginant su jos pardavimais. Kuo rezultatas didesnis, tuo pirkėjų skolos greičiau sugrįžta pinigų pavidalu. Gautinų sumų apyvartumas Bendrovėje nėra didelis (apie 7 kartus) ir jis rodo, kad vartotojai su Bendrove atsiskaito ne visada laiku.

Bendrovės mokėtinų sumų apyvartumo rodiklis audituojamu laikotarpiu ne žymiai didėja (nuo 6,2 iki 6,9), tai reiškia, kad Bendrovė tiekėjams įsiskolinimus kasmet apmoka greičiau.

Bendrovė vykdo veiklą, kuri rinkos sąlygomis konkurencijos neturi – yra viešoji vandens tiekėja ir nuotekų tvarkytoja, kuri tiekia būtiną pirkėjų poreikiams patenkinti paslaugą, o pirkėjas priverstas mokėti nustatytą kainą, todėl finansiniu požiūriu yra pakankamai saugi. Geriamojo vandens tiekėjo ir nuotekų tvarkytojo teikiamų vartotojams ir abonentams paslaugų kainos yra reguliuojamos valstybės, kurios daro įtaką Bendrovės veiklos rezultatams. Iš Bendrovės veiklos yra uždirbamas nedidelis pelnas, 2019 m. patirtas nuostolis. Bendrovės gaunamos pajamos turi padengti būtinąsias sąnaudas. Kadangi vandens vartojimas yra neišvengiamas, pelningumas turi būti siekiamas mažinant sąnaudas, o ne didinant pajamas. Didelių likvidumo problemų Bendrovė šiuo metu neturi. Absoliutaus likvidumo aukšta rodiklio reikšmė rodo silpną Bendrovės finansų ir pinigų srautų valdymą, neefektyvų piniginių lėšų ir turto panaudojimą. Apyvartumo rodikliai Bendrovėje yra beveik nekintantys.

4. APSKAITOS IR TURTO VALDYMO NEATITIKIMAI

Audito metu įvertinę surinktus įrodymus teikėme pastabas dėl nustatytų neatitikimų – ilgalaikio turto nusidėvėjimo normatyvų nustatymo, inventorizacijos tinkamo atlikimo, turto apskaitos.

4.1. Turto ir įsipareigojimų inventorizacija

Viena svarbiausių bet kurios įmonės vidaus kontrolės priemonių, siekiant užtikrinti apskaitos duomenų teisingumą ir užkirsti kelią turto grobstymui, yra turto inventorizacija. Be to, apskaitos duomenys turi būti pagrįsti turto ir įsipareigojimų inventorizavimo duomenimis³⁹. Vyriausybės patvirtintos Inventorizacijos taisyklės⁴⁰ reglamentuoja ribotos civilinės atsakomybės juridinių asmenų inventorizaciją.

Audito metu atlikome 2019 m. Bendrovės inventorizacijos vertinimą.

Bendrovės direktorius įsakymu⁴¹ nurodo atlikti metinę ilgalaikio turto, atsargų, skolų inventorizaciją pagal 2019 m. gruodžio 1 d. būklę nuo 2019-12-09 iki 2019-12-20. Pinigų inventorizaciją atlikti pagal 2019 m. gruodžio 31 d. būklę.

Inventorizacijos taisyklių 13 p. nustatyta, kad „Inventorizacijai atlikti subjekto vadovo sprendimu sudaroma inventorizacijos komisija. Sprendime turi būti nurodomi inventorizacijos komisijos narių, iš kurių vienas yra skiriamas komisijos pirmininku, vardai, pavardės, pareigų pavadinimai“, tačiau audito metu Bendrovė nepateikė direktoriaus įsakymo, kuriuo sudaroma metinė inventorizacijos komisija.

Pagal audito metu pateiktus inventorizacijos aprašus Nr.1; Nr. 7; Nr. 6 nustatyta, kad inventorizacijos komisijos nariai yra materialiai atsakingi asmenys, nors Inventorizacijos taisyklių 15.3 p. numatyta, kad „atsakingi asmenys negali būti inventorizacijos komisijos nariai, išskyrus tuos atvejus, kai subjekte yra ne daugiau kaip penki darbuotojai ir (arba) kiti darbuotojai neturi galimybių tinkamai atlikti inventorizacijos (neturi leidimų būti tam tikrose teritorijose, neturi teisės susipažinti su tam tikra informacija, būti greta turto ar dirbti su inventorizuojamu turtu ir kt.)“.

Pastebėta, kad Bendrovės inventorizaciniai aprašai nesugrupuoti į buhalterines sąskaitas (balansines ir nebalansines), kaip numatyta Inventorizacijos taisyklių 17 p.

Bendrovė 2019 m. gruodžio 1 d. Didžiosios knygos buhalteriniais duomenimis, turėjo nematerialaus turto kompiuterinę programą „Reguliavimo apskaitos sistemos modulis“ pradinė vertė 5500,00 Eur, likutinė 155,08 Eur. Bendrovėje minėtas nematerialusis turtas neinventorizuotas.

Nustatyta atsargų inventorizacijos žiniaraščių duomenų neatitiktis su Didžiosios knygos duomenimis, – pagal 2019 m. gruodžio 1 d. būklę. Inventorizacijos taisyklių 58 p. numatyta, kad „Remiantis inventorizavimo aprašais, faktiniai inventorizuotų objektų likučiai (jų kiekis, buhalterinės apskaitos dokumentuose nurodyta vertė (kaina, suma) arba tik vertė (kaina, suma), arba tik kiekis) sutikrinami su buhalterinės apskaitos duomenimis pagal jų būklę inventorizacijos pradžios dieną. Radus likučių trūkumą arba perteklių, sudaromas sutikrinimo žiniaraštis arba sutikrinimo žiniaraščio duomenys gali būti papildomai įrašomi į inventorizavimo aprašą“. Bendrovėje atsargų inventorizacijos žiniaraščių duomenys su buhalteriniais duomenimis nesutikrinti. Pvz., suskaičiuota inventorizuotų atsargų suma 107926,84 Eur neatitinka Didžiosios knygos Atsargų (20 balansinė sąskaita) duomenų sumos – 108782,98 Eur skirtumas – 856,14 Eur, nes neinventorizuotas kuras (degalai).

Inventorizacijos taisyklių 36 p. numato, kad Pinigai kasoje (eurais ir užsienio valiuta) suskaičiuojami pagal jų nominaliąją vertę. Pinigų bankų sąskaitose inventorizacija atliekama suderinant sąskaitų likučius pagal buhalterinės apskaitos duomenis su bankų duomenimis apie sąskaitų

³⁹ Lietuvos Respublikos įmonių finansinės atskaitomybės įstatymas, 2015-05-14 Nr. XII-1696 (su vėlesniais pakeitimais), 16 str. 8 d.

⁴⁰ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999-06-03 nutarimu Nr. 719 patvirtintos Inventorizacijos taisyklės (su vėlesniais pakeitimais).

⁴¹ UAB „Biržų vandenys“ direktoriaus 2019 m. gruodžio 4 d. įsakymas Nr. V-20 „Dėl metinės inventorizacijos“.

likučius. Bendrovės sąskaitų likučiai pagal buhalterinės apskaitos duomenis sutampa su bankų duomenimis apie sąskaitų likučius, tačiau inventorizacijai įforminti nesudaryti inventorizacijos aprašai.

Inventorizacijos taisyklių 38 p. numato, kad Kelyje ir kituose subjektuose esančios atsargos, pinigai kelyje inventorizuojami tikrinant jų išsiuntimo dokumentus. Bendrovėje „Pinigai kelyje“ inventorizacija neatlikta, pagal Didžiosios knygos 2019 m. gruodžio 31 d. duomenis suma 3645,21 Eur.

Inventorizacijos taisyklių 48 p. numatyta, kad <...Gautinų ir mokėtinų sumų inventorizacija atliekama gautinų ir mokėtinų sumų suderinimo aktų duomenis sutikrinant su buhalterinėje apskaitoje užregistruotais gautinų ir mokėtinų sumų likučiais...>. Bendrovės Direktorius įsakyme dėl metinės inventorizacijos nurodyta inventorizuoti skolas, tačiau Bendrovės skolos (visos mokėtinės sumos) nebuvo suderintos su tiekėjais ir neinventorizuotos. Pagal Didžiosios knygos 2019 m. gruodžio 1 d. duomenis skolos tiekėjams suma 58353,56 Eur.

Bendrovėje ne visoms gautinoms sumoms (pirkėjų įsiskolinimas pagal Didžiosios knygos 2019 m. gruodžio 1 d. duomenis suma 135776,45 Eur) atlikta inventorizacija. Inventorizuotos tik iš pirkėjų paslaugų gavėjų (JA įmonės) gautinos sumos, o iš privačių asmenų gautinos sumos neinventorizuotos. Inventorizacijos taisyklių 45 p. nustatyta, kad „Subjektai, vadovaudamiesi protingumo ir racionalumo kriterijais (atsižvelgdami į sumų reikšmingumą, tikėtinos derinimo naudos ir sąnaudų santykį), nustato gautinų ir mokėtinų sumų derinimo tvarką. Gautinos ir mokėtinės sumos, kurių derinimo sąnaudos viršytų tikėtiną naudą, gali būti inventorizuojamos jų nederinant“. Bendrovė tokios tvarkos neturi.

Inventorizacijos taisyklių 48 p. numatyta, kad <...Gautinų ir mokėtinų sumų inventorizavimo apraše turi būti nurodytas kreditoriaus arba skolininko pavadinimas, gautina arba mokėtina suma ir jos atsiradimo data, tarpusavio suderinimo data...>. Bendrovės Gautinų sumų inventorizavimo apraše nėra nurodyta mokėtinės sumos atsiradimo ir tarpusavio suderinimo datos. Inventorizacijai įforminti sudarytas gautinų sumų inventorizavimo aprašas neatitinka inventorizacijos taisyklių 18 p. „Inventorizavimo aprašo privalomieji rekvizitai“ reikalavimų. Taip pat neinventorizuotos kitos gautinos sumos, pagal Didžiosios knygos 2019 m. gruodžio 1 d. duomenis suma 5240,41 Eur.

Darbuotojų nepanaudotų atostogų dienos ir sukauptų atostogų sumos suskaičiuotos, tačiau inventorizacijai įforminti nesudarytas inventorizacijos aprašas, pagal Didžiosios knygos 2019 m. gruodžio 31 d. duomenis suma 50 377,00 Eur.

Bendrovėje atlikta 2019 m. metinė turto ir įsipareigojimų inventorizacija iš dalies atitinka teisės aktų reikalavimus.

4.2. Ilgalaikio turto apskaita

Lietuvos Respublikos pelno mokesčio įstatymo (toliau – Įstatymas) 2001 m. gruodžio 20 d. Nr. IX-675 (su vėlesniais pakeitimais) 18 str. 2 p. numatyta, kad „Vienetas pats nusistato (pasirenka) ilgalaikio turto nusidėvėjimo arba amortizacijos laikotarpį, ne trumpesnę negu nustatyti šio Įstatymo 1 priedėlyje ilgalaikio turto nusidėvėjimo arba amortizacijos normatyvai (metais), ir likvidacinę vertę, ne didesnę kaip 10 procentų įsigijimo kainos“. Bendrovės direktoriaus įsakymu patvirtinti⁴² ilgalaikio turto nusidėvėjimo normatyvai metais, atitinka minėto įstatymo 1 priedėlyje nustatytus ilgalaikio turto nusidėvėjimo arba amortizacijos normatyvus, tačiau Bendrovės direktoriaus 2016 m. balandžio mėnesį

---

⁴² UAB „Biržų vandenys“ direktoriaus 2011 m. gruodžio 6 d. įsakymas Nr. V-21 „Dėl ilgalaikio turto nusidėvėjimo normatyvų“.

patvirtintoje apskaitos politikoje⁴³ nustatytas atskiroms ilgalaikio materialiojo turto grupėms vidutinis naudingo tarnavimo laikas (metais). Palyginimą pateikiame 8 lentelėje.

8 lentelė

Ilgalaikio turto grupė	Ilgalaikio turto nusidėvėjimo normatyvai pagal LR Pieno mokesčio įstatymo 1 priedelį (metais)	Bendrovės direktoriaus įsakymu patvirtinti normatyvai (metais)	Bendrovės direktoriaus įsakymu patvirtintoje apskaitos politikoje nustatytas vidutinis tarnavimo laikas (metais)
Programinė įranga	3	3	3
Pastatai	15	15	15
Mašinos ir įrenginiai	5	5	5
Įrenginiai (statiniai, gręžiniai ir kt.)	8	8	-
Elektros perdavimo ir ryšių įtaisai (išskyrus kompiuterių tinklus)	8	8	-
Vamzdynai (Vandentiekio, nuotekų, šiluminiai tinklai)	15	15	-
Kompiuterinė technika ir ryšių priemonės (kompiuteriai, jų tinklai ir įranga)	3	3	-
Baldai	6	-	-
Lengvieji automobiliai (ne senesni kaip 5 metų)	6	6	-
Kiti lengvieji automobiliai	10	10	-
Krovininiai automobiliai, priekabos ir puspriekabės, autobusai – ne senesni kaip 5 metų	4	4	-
Kiti krovininiai automobiliai, priekabos ir puspriekabės, autobusai	4	10	-
Kitas anksčiau neišvardytas materialusis turtas	4	4	4
Transporto priemonės	-	-	6-10
Kita įranga, prietaisai, įrankiai ir įrenginiai	-	-	4-8

Bendrovės apskaitos politikoje nėra apspręsta kokių principų taikomi skirtingi ilgalaikio turto nusidėvėjimo normatyvai (pvz.: transporto priemonėms galima taikyti amortizacijos normatyvą nuo 6 iki 10 metų; kita įranga prietaisai ir įrenginiai nuo 4 iki 8 metų).

12-ame Verslo apskaitos standarte⁴⁴ (toliau – VAS) numatyta, kad Materialiojo turto vienetas priskiriamas ilgalaikiam turtui, jei jo įsigijimo (pasigaminimo) savikaina gali būti patikimai nustatyta ir ji yra ne mažesnė už įmonės nustatytą minimalią tos grupės ilgalaikio materialiojo turto vieneto savikainą, jei jis bus naudojamas įmonės veikloje, t. y. gaminti produkciją ar teikti paslaugas, ar nuomot, ir teiks įmonei ekonominę naudą ilgiau kaip vienus metus.

Bendrovės apskaitos politikoje nustatyta, kad ilgalaikiam materialiajam turtui priskiriamas materialus turtas, kuriuo Bendrovė savo rizika disponuoja, kuris teikia ekonominės naudos naudojamas ilgiau nei vienerius metus ir kurio įsigijimo savikaina galima patikimai nustatyti bei kurio įsigijimo (pasigaminimo) savikaina yra ne mažesnė už 1448 Eur. Audito metu pastebėta, kad prie atsargų yra apskaitomas turtas, kurio įsigijimo vertė didesnė už 1448 Eur. Pastebėjimus pateikėme 9 lentelėje.

⁴³ UAB „Biržų vandenys“ direktoriaus 2016 m. balandžio 29 d. įsakymas Nr. V-16 „Dėl UAB „Biržų vandenys“ geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo reguliavimo apskaitos sistemos aprašo ir apskaitos politikos patvirtinimo“.

⁴⁴ VŠĮ Audito ir apskaitos tarnybos direktoriaus 2008 m. rugsėjo 16 d. įsakymas Nr. VAS-9 „12-asis verslo apskaitos standartas „Ilgalaikis materialusis turtas“.

9 lentelė

Eil. Nr.	Turto pavadinimas	Nomenklatūros Nr.	Mato vnt.	Įsigijimo vertė (Eur)
1	Orapūtė SCL R40-MD	102173	1 vnt.	1581,82
2	Dažnio keitiklis 22kw IP55	106967	1 vnt.	1620,00
3	LTW tranšėjiniai klojiniai WB 60	101161	1 komp.	4800,00
4	BDS termostatas FOC 315 E nuo 3 iki 50 C	402223	1 vnt.	1580,00
5	Kompiuteris Lenovo ir monitorius su pr.	402218	1 vnt.	7877,00

12 – tojo VAS 36 punkte numatyta, kad <...pagal techninio eksploatavimo ar panašios dokumentacijos sąlygas kai kurias ilgalaikio materialiojo turto dalis gali prireikti keisti, nes jų naudingo tarnavimo laikas skiriasi nuo viso turto, kuriam jos priklauso, naudingo tarnavimo laiko. Jei tokių dalių įsigijimo (pasigaminimo) savikainą galima patikimai nustatyti ir ji ne mažesnė už įmonės nusistatytą minimalią ilgalaikio materialiojo turto vieneto vertę, įmonė turėtų jas registruoti ir nudėvėti kaip atskirą ilgalaikio materialiojo turto vienetą...>.

Prie atsargų taip pat yra priskirto nematerialaus turto. Bendrovės vyr. finansininkės paaiškinimu, Kompiuteris „Lenovo“ ir monitorius su pr., kurio vertė 7877,0 Eur, sudaro: Kompiuteris „Lenovo“, kurio vertė 737 Eur, monitorius, kurio vertė 320 Eur, UPS įtampai palaikyti, kurio vertė 222 Eur ir „In Touch“ licencija, kurios vertė – 6598 Eur. 13-ajame VAS „Nematerialusis turtas“ nurodyta, kad patentai ir licencijos priskiriama nematerialiajam turtui⁴⁵.

Pastebėta, kad Bendrovėje yra nuo 2014 metų įsigyto, tačiau dar nenaudojamo ilgalaikio materialaus turto (neskaičiuojamas nusidėvėjimas), pavyzdžiui:

1. Giluminis siurblys SP60-4 su flanšu R4, inventorinis Nr. 2256 įsigytas 2014-05-08, įsigijimo vertė 2752,84 Eur;
2. ZETOS K8.130 Siurblys, inventorinis Nr. 2301, įsigytas 2017-11-29, įsigijimo vertė 5200,00 Eur;
3. Siurblys Concertor NX6020HT (N80-4450), inventorinis Nr. 2304 įsigytas 2018-07-16, įsigijimo vertė 4387,24 Eur.

Bendrovės darbuotoja paaiškino, kad minėtas turtas laikomas sandėlyje atsargai avarijos ar gedimo atveju. Tačiau nuo 2014 metų jis dar nepanaudotas ir vis dar sandėliuojamas, nuvertėjimas neskaičiuojamas, patikrinimo metu ant šio turto nerasti inventoriniai numeriai.

Bendrovės ilgalaikio turto naudojamo Bendrovės veikloje, apskaita vedama iš dalies tinkamai, nes ne visas įsigytas ilgalaikis turtas apskaitytas vadovaujantis teisės aktais, ne visam turtui teisingai skaičiuojamas nusidėvėjimas/amortizacija.

4.3. Turto teisinė registracija

Ne visas Bendrovės valdomas nekilnojamas turtas teisiškai įregistruotas Nekilnojamojo turto registre, nuosavybės teise. Pavyzdžiui, 2020 m. gruodžio 31 d. duomenimis balansinėje sąskaitoje 1240 „Mašinos ir įranga“ apskaitytas turtas: „Vandentiekio tinklai“ 146 turto vnt., pradinė vertė 564 917 Eur, likutinė vertė 217 840 Eur; „Nuotekų tinklai“ 236 turto vnt., pradinė vertė 1 105 864 Eur, likutinė vertė 111 877 Eur.

⁴⁵ 13-ojo verslo apskaitos standarto „Nematerialusis turtas“ pakeitimo“ 9 p., patvirtinto VŠĮ Lietuvos Respublikos apskaitos instituto direktoriaus 2007 m. lapkričio 20 d. įsakymu Nr. VAS-8.

Audito metu nustatėme, kad, Bendrovė 2020 m. I pusmečio duomenimis naudojo turto už 3 664 tūkst. Eur (Vandentiekio įrenginiai 1 830 tūkst. Eur, nuotekų įrenginiai 1 834 tūkst. Eur pradinę įsigijimo vertę), kuris nėra perduotas valdyti Nuosavybės teise, o turtas apskaitomas Savivaldybės administracijos balanse. Iki 2020 m. birželio 30 d. Savivaldybės administracija minėtam turtui priskaičiavo nusidėvėjimo sąnaudų už 2 553 tūkst. Eur (vandentiekio įrenginiai 1 545 tūkst. Eur, nuotekų įrenginiai 1 008 tūkst. Eur).

Savivaldybės administracijos buhalterinės apskaitos pateikta informacija 10 lentelėje.

10 lentelė

Metai	Turto Pavadinimas	Pradinė įsigijimo suma, Eur	Nusidėvėjimas per ataskaitinį laikotarpį, Eur	Nusidėvėjimas nuo eksploatacijos pradžios, Eur	Likutinė suma, Eur
2017	Vandentiekio įrenginiai	1 731 624	28 445	559 413	1 172 211
	Nuotekų įrenginiai	1 419 804	21 523	330 965	1 088 839
2018	Vandentiekio įrenginiai	1 793 304	47 994	607 407	1 185 897
	Nuotekų įrenginiai	1 498 014	46 044	377 010	1 121 004
2019	Vandentiekio įrenginiai	1 793 304	894 886	1 502 293	291 011
	Nuotekų įrenginiai	1 497 157	215 542	592 551	904 606
2020 I pusm.	Vandentiekio įrenginiai	1 829 568	42 896	1 545 190	284 378
	Nuotekų įrenginiai	1 833 864	414 975	1 007 527	826 337

Šaltinis: Savivaldybės administracijos apskaitos duomenimis

Metodikos 15 punkte nustatyta, kad vienas iš rodiklių ūkio subjekto sąnaudų, priskirtinų atitinkamai reguliuojamai paslaugai, apimtis vieneriems bazinio laikotarpio metams nustatyti yra nusidėvėjimo (amortizacijos) sąnaudos, priskirtinos paslaugai (Eur/metams). Tokiu atveju lentelėje nurodyto turto nusidėvėjimo sąnaudos nėra įtraukiamos nustatant reguliuojamas paslaugų kainas.

Bendrovė eksploatuoja ilgalaikį materialųjį turtą „Pastatai“, kurie nėra jos balanse: Pastatas-kanalizacijos perpumpavimo stotis, esantis J. Basanavičiaus g. 58, Biržuose, unik. Nr. 3696-0010-4112, ir Pastatas-kompresorinė, esantis Biržų r. sav., Pabiržės sen., Kiršonių k., Pušų g. 26, unik. Nr. 3699-4005-3010, naudojamas Bendrovės veiklai vykdyti, tačiau pastatai Bendrovei oficialiai neperduoti, jie Savivaldybės administracijos balanse (žr. į 11 lentelę). Apie tai rašėme Biržų rajono savivaldybės nekilnojamojo turto valdymo veiklos audito ataskaitoje⁴⁶. Patikrinus 2020 m. birželio 30 d. buhalterinius duomenis, minėtas turtas dar vis apskaitomas savivaldybės administracijos balanse. Bendrovė audito metu pateikė infrastruktūros eksploatuoti sutartį⁴⁷, pagal kurią buvo perduotas eksploatuoti Savivaldybei nuosavybės teise priklausantis ir Savivaldybės balanse esantis nuotekų šalinimo ir valymo infrastruktūrą su įrenginiais ir priklausiniais: Pastatą – siurblinę, esančią Biržų r. sav., Pabiržės mstl., Likėnų g. 43, pastatą – kompresorinę ir kitus statinius (inžinerinius) – kiemo statinius, esančius Biržų r. sav., Kiršonių k. Pušų g. 26. Minėta sutartis galiojo iki 2019 m. gruodžio 1 d.

⁴⁶ Biržų rajono savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos 2020 m. gegužės 8 d. Nr. K14-1 „Biržų rajono savivaldybės nekilnojamojo turto valdymo veiklos audito ataskaita“.

⁴⁷ 2016 m. rugsėjo 21 d. Infrastruktūros perdavimo eksploatuoti sutartis Nr. SS-41.

11 lentelė

Pavadinimas			Pradinė	Turto	Nuvertėjimo	Nusidėjęji	
Inventorinis Nr.	Eksplotacijos	Kiekis	įsigijimo	vertės	suma	mas	Likutinė
	pradžia		o	suma		nuo ekspl.	suma
			suma			pradžios	
1203101	Infrastruktūros statinių įsigijimo savikaina						
	Pastatas-kanalizacijos perpumpavimo stotis (J. Basanavičiaus g. 58)						
01302446	2015-04-01	1,0	44,97	44,97	0,00	14,98	29,99
1203201	Kitų statinių įsigijimo savikaina						
	Pastatas-kompresorinė, Pušų g. 26, Kiršonys						
01302708	1994-01-31	1,0	0,58	0,58	0,00	0,58	0,00
	Negyvenamųjų pastatų įsigijimo savikaina						
1202201	Pastatas – siurblynė (Likėnų k. Likėnų g. 43)						
01210506	1985-01-01	1,0	1253,19	1253,19	0,00	627,88	625,31

4.4. Privačių namų prijungimas prie centralizuotos nuotekų surinkimo infrastruktūros, kurių gyventojai gauna mažas pajamas

Lietuvos Respublikos aplinkos ministerija, atsižvelgusi į Biržų rajono savivaldybės tarybos sprendimą dėl projekto pritarimo⁴⁸ ir Biržų rajono savivaldybės 2017 m. spalio 31 d. raštu Nr. SN-1483 pateiktą paraišką, sudarė Dotacijos teikimo sutartį⁴⁹ su Biržų rajono savivaldybės administracija. Dotacijos tikslinė paskirtis – Privačių namų, kurių gyventojai gauna mažas pajamas, prijungimas prie centralizuotos nuotekų surinkimo infrastruktūros Biržų aglomeracijoje, projekto įgyvendinimo vertė – 65 687 Eur. Minėtos sutarties 2.3.7 p. numato, kad sutarties vykdymo metu sukurtą ar įsigytą turtą įtraukti į savo buhalterinę apskaitą ir naudoti įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka.

Savivaldybės administracijos Buhalterinės apskaitos skyrius pateikė, ilgalaikio turto ataskaitos pagal dimensijas 2020 m. birželio 30 d. žiniaraštį, kuriame pateikta, kad 31 vnt. įrengtus nuotekų tinklus balansinėje sąskaitoje 1203101 „Infrastruktūros statinių įsigijimo savikaina“, kurių pradinė įsigijimo savikaina 50 350,52 Eur sukauptas nusidėvėjimas 2 237,68 Eur, likutinė vertė 48 112,84 Eur. Minėtas turtas yra Savivaldybės administracijos nuosavybė, nors turtas yra privačių namų teritorijoje. *Bendrovė su gyventojais yra sudariusi preliminarųsias prisijungimo prie geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų surinkimo tinklų sutartis. Nuotekų tinklų laikino eksploatavimo sutarčių su gyventojais nėra sudariusi nei Savivaldybės administracija, nei Bendrovė.*

5. BENDROVĖS TEIKIAMŲ PASLAUGŲ KAINŲ NUSTATYMO IR TAIKymo NEATITIKTYS

5.1. Dėl bazinių kainų nustatymo

2016 m. gruodžio 28 d. Biržų rajono savivaldybės taryba⁵⁰ vadovaudamasi Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymu, Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo bei paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų kainų nustatymo metodika, patvirtinta

⁴⁸ Biržų rajono savivaldybės tarybos 2017 m. lapkričio 16 d. sprendimas Nr. T-223 „Dėl projekto „Privačių namų, kurių gyventojai gauna mažas pajamas, prijungimas prie centralizuotos nuotekų surinkimo infrastruktūros Biržų aglomeracijoje“.

⁴⁹ 2017 m. gruodžio 20 d. Dotacijos teikimo sutartis“ Nr. UFS-2017-167-AARP, užregistruota Biržų rajono savivaldybės administracijos Bendrajame skyriuje 2018 m. sausio 12 d. Nr. SRV-13.

⁵⁰ Biržų rajono savivaldybės tarybos 2016 m. gruodžio 28 d. sprendimas Nr. T-245 „Dėl uždarnosios akcinės bendrovės „Biržų vandenys“ geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų bazinių kainų nustatymo“.

Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos, ir atsižvelgdama į Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2016 m. gruodžio 8 d. nutarimą Nr. O3-419 „Dėl uždarnosios akcinės bendrovės „Biržų vandenys“ geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų bazinių kainų derinimo“, patvirtino uždarnosios akcinės bendrovės „Biržų vandenys“ geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų bei atsiskaitomųjų apskaitos prietaisų priežiūros ir vartotojų aptarnavimo paslaugos bazines kainas (be pridėtinės vertės mokesčio) trejų metų laikotarpiui nuo šių kainų įsigaliojimo dienos, 2017 m. vasario 1 d. *Praėjus trejų metų laikotarpiui geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų bei atsiskaitomųjų apskaitos prietaisų priežiūros ir vartotojų aptarnavimo paslaugos bazines kainas dar nėra patvirtintos.*

Bendrovė raštais⁵¹ kreipėsi į Valstybinę energetikos reguliavimo tarnybą, prašydama atidėti bazinių geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainų projekto pateikimą iki 2020 m. rugsėjo 1 d.; iki 2020 m. spalio 1 d.; iki 2021 m. balandžio 1 d. Raštuose nurodomos priežastys: <...nepatvirtintas Bendrovės veiklos bei plėtros planas 2020–2022 m. (neaiškūs ilgalaikio turto įsigijimo šaltiniai, paskolų gavimo perspektyva); dėl karantino metu susidariusių sunkumų; nes Biržų rajono savivaldybės taryba dėl didelio darbo krūvio 2020–2023 m. veiklos planą planuoja svarstyti tik rugsėjo mėnesį; nes pirmiau turi pateikti investicijas derinimui, o Biržų rajono savivaldybės taryba investicijas patvirtino tik 2020 m. rugsėjo 28 d. sprendimu Nr. T-225 „Dėl uždarnosios akcinės bendrovės „Biržų vandenys“ 2020–2023 metų veiklos plano patvirtinimo“...>.

Valstybinė energetikos reguliavimo tarnyba Bendrovės prašymus tenkino ir atidėjo iki 2021 m. balandžio 1 d. geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainų projekto pateikimo terminą.

5.2. Dėl perskaičiuotų bazinių kainų nustatymo

2018 m. vasario mėn. Bendrovė raštu⁵² kreipėsi į Biržų rajono savivaldybės tarybą dėl UAB „Biržų vandenys“ geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų perskaičiuotų bazinių kainų patvirtinimo nustatymo, tačiau Savivaldybės taryba sprendimo projektui nepritarė. Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisija 2018 m. kovo 15 d. nutarimu Nr. O3E-72 konstatavo, kad Biržų rajono savivaldybė pažeidė Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 34 straipsnio 13 dalies nuostatą, tai yra ne vėliau kaip per 30 kalendorinių dienų nenustatė UAB „Biržų vandenys“ perskaičiuotų geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų bazinių kainų, suderintų Komisijos 2018 m. vasario 2 d. nutarimu Nr. O3E-36 „Dėl UAB „Biržų vandenys“ perskaičiuotų geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų bazinių kainų derinimo“ ir vienašališkai nustatė „Biržų vandenys“ perskaičiuotas geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų bei atsiskaitomųjų apskaitos prietaisų priežiūros ir vartotojų aptarnavimo paslaugos bazines kainas (be pridėtinės vertės mokesčio). Bendrovė 2018 metais vadovavosi Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos nutarimais⁵³ nustatytomis perskaičiuotomis geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų

⁵¹ UAB „Biržų vandenys“ 2019 m. spalio 18 d. raštas Nr. S-287 „Dėl geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kainų projekto pateikimo“; UAB „Biržų vandenys“ 2020 m. rugsėjo 30 d. raštas Nr. S-274 „Dėl bazinių kainų perskaičiavimo pateikimo termino“; UAB „Biržų vandenys“ 2020 m. gegužės 22 d. raštas Nr. S-165 „Dėl bazinių kainų derinimo prašymo pateikimo atidėjimo“; UAB „Biržų vandenys“ 2020 m. rugpjūčio 18 d. raštas Nr. S-2243 „Dėl bazinių kainų derinimo“.

⁵² UAB „Biržų vandenys“ 2018 m. vasario 6 d. raštas Nr. S-30 „Dėl UAB „Biržų vandenys“ geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų bazinių kainų nustatymo“.

⁵³ Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2018 m. vasario 2 d. nutarimas Nr. O3E-36 „Dėl UAB „Biržų vandenys“ perskaičiuotų geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų bazinių kainų derinimo“; Valstybinės

tvarkymo paslaugų bei atsiskaitomųjų apskaitos prietaisų priežiūros ir vartotojų aptarnavimo paslaugos bazinėmis kainomis. Minėtame nutarime 3 p. nurodyta, kad perskaičiuotų geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų bei atsiskaitomųjų apskaitos prietaisų priežiūros ir vartotojų aptarnavimo paslaugų bazinės kainos galioja 12 mėnesių nuo šių kainų įsigaliojimo dienos.

Nors Savivaldybės tarybos nustatytos⁵⁴ perskaičiuotų geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų paslaugų bazinės kainos galiojo 12 mėnesių (iki 2020 m. gegužės 1 d.), Bendrovė išrašant sąskaitas už paslaugas vartotojams šias kainas taiko iki dabar.

Vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo bazinės kainos pokyčiai nurodyti 12 lentelėje.

12 lentelė

Eil. Nr.	Paslaugos pavadinimas	Kaina Eur/m ³ nuo 2017-02-01	Kaina Eur/m ³ nuo 2018-03-15	Kaina Eur/m ³ nuo 2019-03-28	Skirtumas (5-4)
1	2	3	4	5	6
1	Vartotojams perkantiems paslaugą bute	2,37	2,40	2,52	+0,12
2	Vartotojams perkantiems paslaugą individualių gyvenamųjų namų poreikiams	2,20	2,23	2,35	+0,12
3	Buities ir komerciniams poreikiams	2,17	2,20	2,32	+0,12
4	Vartotojams perkantiems paslaugą daugiabučių gyvenamųjų namų įvade	2,20	2,23	2,35	+0,12
5	Nuotekų transportavimo asenizacijos transporto priemonėmis	4,32	3,22	6,30	+3,08

Palyginus 2018 metų ir 2019 metų patvirtintas vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo bazinės kainas, jos padidėjo 0,12 Eur, beveik 2 kartus (3,08 Eur) padidėjo nuotekų transportavimo asenizacijos transporto priemonėmis bazinė kaina.

kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2018 m. kovo 15 d. nutarimas Nr. O3E-72 „Dėl UAB „Biržų vandenys“ perskaičiuotų geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų bazinių kainų vienašališko nustatymo.

⁵⁴ Biržų rajono savivaldybės tarybos 2019 m. kovo 28 d. sprendimas Nr. T-75 „Dėl uždarnosios akcinės bendrovės „Biržų vandenys“ geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų bazinių kainų nustatymo“.

Bendrovė už paslaugą „nuotekų išvežimas“ taiko skirtingus įkainius (žr. 13 lentelę).

13 lentelė

Paslaugos pavadinimas pagal išrašomas sąskaitas	2017 metais patvirtinta Savivaldybės tarybos sprendimu 2016-12-28 Nr. T-245		2018 metais patvirtinta Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2018-02-02 Nr. O3E-36		2019 metais patvirtinta Savivaldybės tarybos sprendimu 2019-03-28 Nr. T-75	
Už nuotekų išvežimą	už nuotekų transportavimo asenizacijos transporto priemonėmis paslaugos bazinę kainą	4,32 Eur/m ³	už nuotekų transportavimo asenizacijos transporto priemonėmis paslaugos bazinę kainą	3,22 Eur/m ³	už nuotekų transportavimo asenizacijos transporto priemonėmis paslaugos bazinę kainą	6,30 Eur/m ³
	nuotekų valymą	0,72 Eur/m ³	perskaičiuota geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų bazinę kainą vartotojams, perkantiems geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugas bute už nuotekų tvarkymą	1,42 Eur/m ³	-	-
	nuotekų dumblo tvarkymą	0,09 Eur/m ³	-	-	-	-
Iš viso	5,13 Eur/m ³		4,64 Eur/m ³		6,30 Eur/m ³	

2017 metais Bendrovė patvirtintomis kainomis „nuotekų išvežimui“ taikė įkainį už nuotekų transportavimo asenizacijos transporto priemonėmis paslaugos bazinę kainą – 4,32 Eur/m³; už nuotekų valymą – 0,72 Eur/m³; nuotekų dumblo tvarkymą – 0,09 Eur/m³. Iš viso už 1 kub. m. 5,13 Eur.

2018 metais taikė transportavimo asenizacijos transporto priemonėmis paslaugos bazinę kainą – 3,22 Eur/m³ ir už nuotekų tvarkymą – 1,42 Eur/m³; (iš šio skaičiaus: *nuotekų surinkimo* – 0,53 Eur/m³; *nuotekų valymo* – 0,79 Eur/m³; *nuotekų dumblo tvarkymo* – 0,10 Eur/m³). Iš viso už 1 kub. m. 4,64 Eur. Pastebėta, kad 2018 metais pridėdami įkainiai už nuotekų tvarkymą taikyti nuotekų tvarkymo paslaugų vartotojams, perkantiems nuotekų tvarkymo paslaugas bute, o paslaugomis už „nuotekų išvežimą“ naudojasi vartotojai, perkantys nuotekų tvarkymo paslaugas individualių gyvenamųjų namų ar kitų patalpų, skirtų asmeninėms, šeimos ar namų reikmėms, ir patvirtinta kaina nustatyta už nuotekų tvarkymą – 1,32 Eur/m³.

Nuo 2019 metų gegužės 1 d. iki dabar už nuotekų transportavimo asenizacijos transporto priemonėmis paslaugą taikoma taip, kaip nustatyta Tarybos sprendimu – 6,30 Eur/m³, nepriedant jokių kitų papildomų nuotekų tvarkymo kainų. Kodėl tokia skirtinga kaina nustatoma už paslaugą „nuotekų išvežimas“, Bendrovė pagrindžiančių dokumentų nepateikė.

Pastebėta, kad paslaugų vieniems vartotojams, išrašomos pridėtinės vertės mokesčio (toliau – PVM) sąskaitos faktūros, kuriuose išskiriama suma ir PVM mokestis atskirai, o kitiems išrašomos sąskaitos faktūros, kuriuose neišskiriamas PVM mokestis, o priskaitomas sumoje kartu.

Pastebėta, kad vartotojams, kuriems suteikiama paslauga už „nuotekų išvežimą“ PVM sąskaitoje nenurodomi skaitliuko rodmenys, o tik įrašoma kiek m³ suvartota. Bendrovės darbuotojai paaiškino, kad „vandens ūkio kontrolierius“ skambina klientui ir klausia kokie skaitliuko rodmenys,

taip skaitliuko rodmenys fiksuojami abonto žiniaraštyje įrašant ranka. Bendrovė pateikė 2017-2020 m. I pusr. dviejų abonentų pavyzdžius, tačiau nėra parašais patvirtinimo, koks konkrečiai darbuotojas tai atlieka. Bendrovės vandens ūkio kontrolieriaus pareigybinuose nuostatuose, nurodyta, kad <...pastoviai tikrinti vandens skaitliukų parodymus...>, <...atsakingai pildyti kontrolės dokumentus, laikytis dokumentacijos tvarkymo ir pildymo taisyklių...>. *Audito metu apie vartotojus, kuriems suteikiama paslauga už „nuotekų išvežimą“, vandens skaitliukų parodymų kontrolės patikrą dokumentų Bendrovė nepateikė.*

5.3. Dėl Bendrovės kitų paslaugų kainų nustatymo

Bendrovė uždirba pajamas teikdama kitas paslaugas, patikrinome ar atitinka taikomi paslaugų įkainiai, patvirtintus įkainius (žr. 14 lentelę).

14 lentelė

Eil. Nr.	Suteiktų paslaugų pavadinimas	Laikotarpis	Nustatytas įkainis (be PVM)	Taikomas įkainis (be PVM)	Atitinka Taip /Ne	Teisės aktas, pagal kurį nustatytas paslaugos įkainis	Pastabos
1.	Kanalų valymo mašinos nuoma	2017-2020 m. I pusr.	66,90 Eur/val. (231,00 Lt.)	66,90 Eur/val.	Taip	Patvirtinta valdybos posėdžio sprendimu ⁵⁵ 2009-09-16 Nr. 1	Sąskaitoje nurodomas paslaugos pavadinimas neatitinka patvirtinto Valdybos.
2.	Įrenginių nuoma	2017 m.- 2018-07-01	859,04 Eur/mėn.	859,04 Eur/mėn.	Taip	Kaina valdybos nepatvirtinta. Sudaryta sutartis.	2004 m. rugsėjo 16 d. nuomos sutartis.
		2018-07-01 – 2020 m. I pusr.	600 Eur/mėn.	600 Eur/mėn.	Taip		2018 m. birželio 26 d. sutarties pakeitimas
3.	Už ekskavatorinio krautuvo nuomą	2017-2019 m. gegužės mėn.	31,91 Eur/val. (110,17 Lt.)	31,91 Eur/val.	Taip	Patvirtinta valdybos posėdžio sprendimu ⁵⁶ 2008-04-11 Nr. 2	
4.	Už frontalinio krautuvo nuomą	2019-05-30 iki 2020 m. I pusr.	35,10 Eur/val.	35,10 Eur/val.	Taip	Kaina valdybos nepatvirtinta. Sudaryta sutartis	2019 m. gegužės 30 d. frontalinio krautuvo nuomos sutartis 380/2019; 2020 m. gegužės 29 d. frontalinio krautuvo nuomos sutartis 314/2020.
5.	Bokšto stogo dalies	2017 – 2017-11-30	60,00 Eur/mėn.	60,00 Eur/mėn.	Taip	Kaina valdybos nepatvirtinta.	Nuomos sutartys: 2016 m. liepos 1 d. Nr. 2016-07-01;

⁵⁵ UAB „Biržų vandenys“ 2009 m. rugsėjo 16 d. valdybos posėdžio sprendimas Nr. 1 „Dėl Bendrovės teikiamų paslaugų kainų“.

⁵⁶ UAB „Biržų vandenys“ 2008 m. balandžio 11 d. valdybos posėdžio sprendimas Nr. 2 „Dėl Bendrovės teikiamų paslaugų kainų“.

	nuoma					Sudaryta sutartis.	2017 m. gruodžio 1 d. Nr. 2017-00616
6.	Skaitliukų prijungimą / atjungimą	2017-2020 m. I pusm.	20 Eur (kiekvienam veiksmui atskirai uždarymo ar atidarymo)	20 Eur (kiekvienam veiksmui atskirai uždarymo ar atidarymo)	Taip	Kaina valdybos nepatvirtinta. Sudaryta sutartis.	Patvirtinta Direktorius 2017 m. kovo 30 d. įsakymu Nr. V-13 vadovaujantis valdybos posėdžio 2017-03-24 Nr. 5
7.	Už DP įrangos patalpini- mą	2017-2020 m. I pusm.	28,96 Eur/mėn. 57,92 Eur/mėn.	28,96 Eur/mėn. 57,92 Eur/mėn.	Taip	Kaina valdybos nepatvirtinta. Sudaryta sutartis.	Nuomos sutartys: 2004 m. spalio 27 d. Nr. 17-505; 2004m. lapkričio 8 d. Nr. 17-591; 2005 m. rugpjūčio 22 d. Nr. 17-629
8.	Už elektros energiją*	2017-2020 m. I pusm.	Pagal elektros energijos apskaitos prietaiso parodymus (Vabalninko m. vandens bokštas)	Pagal elektros energijos apskaitos prietaiso parodymus (Vabalninko m. vandens bokštas)	Taip	Kaina valdybos nepatvirtinta. Sudaryta sutartis.	Sutartis 2004 m. spalio 27 d. Nr. 17-505
		2017-2020 m. I pusm.	8,69 Eur/mėn.	8,69 Eur/mėn.	Taip	Kaina valdybos nepatvirtinta. Sudaryta sutartis.	Sutartis 2013 m. balandžio 2 d. Nr. V-2012-063
9.	Būgninio sijotuvo TERRA SELECT su operatoriaus paslaugomis nuoma	2017-2020 m. I pusm.	80 Eur/1 moto val.	80 Eur/1 moto val.	Taip	Kaina valdybos nepatvirtinta. Sudaryta sutartis.	Kilnojamojo turto nuomos sutartis 2015 m. birželio 11d. Nr. 2015/06/11
10.	Salės nuoma	2017-2020 m. I pusm.	4,91 Eur/val. (16,95 Lt.)	5,79 Eur/1 val.	Ne	Patvirtinta valdybos posėdžio 2008-04-11 Nr. 2	

Šaltinis. Kontrolės ir audito tarnyba Bendrovės duomenimis

Bendrovės vidaus dokumentuose nėra nustatyta, todėl nėra aišku, kodėl vieni Bendrovės suteikiamų paslaugų įkainiai yra patvirtinti Bendrovės valdybos, o kai kurių paslaugų kainos nustatytos Bendrovės paslaugų sutartyse.

Audito metu nustatyta atvejų, kai paslaugos kaina ar pavadinimas nesutampa su Valdybos nustatytais:

- Už salės nuomą neatitinka įkainis nustatytas valdybos 2008 m. balandžio 11 d. sprendimu Nr. 2. Minėtu sprendimu salės nuomos mokestis už 1 val. patvirtintas 4,91 Eur/val. (16,95 Lt be PVM), o Bendrovė taiko 5,79 Eur/val. (20,00 Lt).

-Valdybos 2009 m. rugsėjo mėn. 16 d. sprendimu Nr. 1 patvirtintas įkainis už „kombinuotos hidrodinaminės mašinos nuomos tinklų plovimui ir dumblo siurbimui“, Sąskaitoje nurodomas paslaugos pavadinimas „Kanalų mašinos nuoma talpyklų plovimui“.

Gaunamos pajamos „Už DP įrangos patalpinimą“ iš AB Lietuvos radijo ir televizijos centro pagal 2004 m. lapkričio 8 d. sudarytą nuomos sutartį Nr. 17-591 (nuomojamas vandentiekio bokštas esantis Kvetkų k. Biržų raj. už 28,96 Eur/mėn. (be PVM)), pagal 2005 m. rugpjūčio 22 d. sudarytą nuomos sutartį Nr. 17-629 (nuomojamas vandentiekio bokštas, esantis Kupreliškyje, Biržų raj., už 28,96 Eur/mėn. (be PVM)), pagal 2004 m. spalio 27 d. sudarytą nuomos sutartį Nr. 17-505 (nuomojamas vandentiekio bokštas, esantis Vabalninko m., Biržų raj., už 57,92 Eur/mėn. (be PVM)). Pastebėta, kad sutartys sudarytos neterminuotai.

Už elektros energiją pagal elektros energijos apskaitos prietaiso parodymus Bendrovei sumoka AB Lietuvos radijo ir televizijos centras, tai numatyta 2004 m. spalio 27 d. nuomos sutartyje Nr. 17-505 3.1. punkte <...už suvartotą elektros energiją atsiskaitoma pagal elektros energijos apskaitos prietaiso parodymus...>. Bendrovė pagal sutartį 2013 m. balandžio 2 d. Nr. V-2012-063 „Dėl pardavimo automato naudojimo ir aptarnavimo“ suteikė UAB „Pardavimo automatai“ 1 m² plotą, už kurį bus apmokama 8,69 Eur/mėn. (30 Lt) be PVM už turto sunaudotą elektros energiją. Pagal šias sutartis nėra imamas mokestis už patalpų nuomą.

Bendrovė yra sudariusi neterminuotai kilnojamojo turto 2015 m. birželio 11 d. nuomos sutartį Nr. 2015/06/11 Būgninio sijotuvo TERRA SELECT nuomai.

Bendrovė paduoda vandenį pavieniams klientam (pavyzdžiui šulinių prisipildymui). Jiems išrašomos sąskaitos už vandenį tiek kiek m³ prisipila ir pagal galiojusią patvirtintą kainą už vandenį.

6. VARTOTOJŲ SUTARTYS IR JŲ ĮSISKOLINIMAS BENDROVEI

Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimu⁵⁷ patvirtintas Geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo viešosios sutarties standartinių sąlygų aprašas (toliau – Aprašas) nustato geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų, paviršinių nuotekų tvarkymo viešųjų sutarčių dėl geriamojo vandens pirkimo – pardavimo ir (arba) nuotekų tvarkymo paslaugų teikimo, paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų teikimo (toliau – Sutartis) sudarymo, įsigaliojimo, nutraukimo tvarką ir sąlygas, sutarties galiojimo terminą, geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo, paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų teikimo tvarką ir sąlygas, abonentų ir vartotojų atsiskaitymo už patiektą geriamąjį vandenį ir suteiktas nuotekų (taip pat ir paviršinių) tvarkymo paslaugas tvarką, suvartoto geriamojo vandens ir išleistų nuotekų kiekio nustatymo tvarką, šalių teises, pareigas ir atsakomybę už įsipareigojimų nevykdymą (įskaitant netesības), pretenzijų teikimo, nagrinėjimo ir ginčų sprendimo tvarką.

Su vartotojais Bendrovėje sudaromos trijų tipų sutartys:

1. geriamojo vandens tiekimo ir (ar) nuotekų tvarkymo sutartis su vartotoju individualaus gyvenamojo namo savininku (nuomininku), kai vartotojo gyvenamajame name sunaudoto geriamojo vandens kiekis nustatomas pagal normą (perskaičiuojamas kiekvienų metų vasario 1 d.);
2. geriamojo vandens tiekimo ir (ar) nuotekų tvarkymo sutartis su vartotoju individualaus gyvenamojo namo savininku (nuomininku), kai vartotojo suvartoto geriamojo vandens kiekis nustatomas pagal geriamojo vandens apskaitos prietaiso (-ų) rodmenis;

⁵⁷ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. sausio 1 d. nutarimas Nr. 126 „Dėl geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo viešosios sutarties standartinių sąlygų aprašo patvirtinimo“.

3. geriamojo vandens tiekimo ir (ar) nuotekų su vartotoju (daugiabučio namo buto ar kitų patalpų savininku (nuomininku) tvarkymo sutartis, kai vandens tiekimo ir vartojimo riba atsiskaitymui yra geriamojo vandens apskaitos prietaisai butui, vartotojo suvartoto geriamojo vandens kiekis nustatomas pagal butui įrengtų geriamojo vandens apskaitos prietaisų rodmenis.

Sutartyse nurodytos sutarties šalys ir jų rekvizitai atitinka Aprašo reikalavimus.

6.1. Vartotojų skaičius, kurie neturi geriamojo vandens apskaitos prietaisų itin didelis

Atsiskaitymo už pateiktą geriamąjį vandenį ir suteiktas nuotekų tvarkymo paslaugas tvarkos aprašo (toliau – Tvarkymo tvarkos aprašas)⁵⁸ 4 p. nustatyta, <...> Jeigu dėl techninių ar kitų priežasčių nėra galimybės įrengti atsiskaitomųjų geriamojo vandens apskaitos prietaisų, vartotojai už geriamojo vandens tiekėjo ir nuotekų tvarkytojo patiektą geriamąjį vandenį ir (arba) suteiktas nuotekų tvarkymo paslaugas atsiskaito pagal geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugas teikiančios valstybės ar savivaldybės kontroliuojamos įmonės apskaičiuotas formules.

Kiekvienais metais Bendrovės direktoriaus įsakymu⁵⁹ patvirtintas vartotojams, kuriems dėl techninių ar kitų priežasčių nėra galimybės įrengti atsiskaitomųjų geriamojo vandens apskaitos prietaisų, apskaičiuotas vidutinis suvartojamo geriamojo vandens kiekis. 2017 m. ir 2018 m. 1,91 m³/gyventojui per mėn., 2019 m. – 1,95 m³/gyventojui per mėn., 2020 m. – 2,15 m³/gyventojui per mėn.

Abonentai, kuriems dėl techninių ar kitų priežasčių nėra galimybės įrengti atsiskaitomųjų geriamojo vandens apskaitos prietaisų, už geriamojo vandens tiekėjo ir nuotekų tvarkytojo patiektą geriamąjį vandenį ir (arba) suteiktas nuotekų tvarkymo paslaugas atsiskaito vidutinį savivaldybėje suvartojamo geriamojo vandens kiekį padauginus iš koeficiento 2. Tokia nuostata buvo įrašyta 2017 m. – 2019 m. Bendrovės direktoriaus įsakymuose, tačiau 2020 m. jos neliko.

Bendrovė per 2019 m. sudarė 40, per 2020 m. 62 geriamojo vandens tiekimo ir (ar) nuotekų sutarčių su vartotojais, kurie moka pagal apskaičiuotą vidutinį suvartojamo geriamojo vandens kiekį. Iš viso Bendrovėje yra 843 vartotojai, kuriems nėra įrengtų apskaitos prietaisų ir moka pagal suvartojamo geriamojo vandens kiekį. Toks vandens sunaudojimo apskaičiavimo būdas neužtikrina tikslios vandens sunaudojimo apskaitos, atsiranda tikimybė, kad už paslaugas gali nemokėti būste neregistruoti gyventojai. Sudarant Geriamojo vandens tiekimo ir (ar) nuotekų tvarkymo sutartį, įrašomas žmonių skaičius, pagal kurį Bendrovė skaičiuoja vidutinį suvartojamo geriamojo vandens kiekį, tačiau Bendrovė nevykdo vartotojų sutikrinimo pagal Gyventojų registrą.

6.2. Dalis paslaugų vartotojų delsia atsiskaityti už paslaugas

UAB „Biržų vandenys“ pateikti duomenys apie gautinų sumų detalizaciją pagal skolininkus ir senatį 15 lentelėje

⁵⁸ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2015 m. rugsėjo 10 d. nutarimas Nr. 989 „Dėl atsiskaitymo už pateiktą geriamąjį vandenį ir suteiktas nuotekų tvarkymo paslaugas tvarkos aprašo patvirtinimo“ (aktuali redakcija).

⁵⁹ UAB „Biržų vandenys“ direktoriaus įsakymai „Dėl suvartojamo vandens kiekio nustatymo“ 2017 m. vasario 1 d. Nr. V-3; 2018 m. vasario 1 d. Nr. V-V1; 2019 m. vasario 1 d. Nr. V-1; 2020 m. sausio 31 d. Nr. V-2.

15 lentelė

Data	Iš viso suma, Eur	Iš jų daugiau 12 mėn. skola, Eur
2018-12-31	30 399,96	24 470,97
2019-12-31	27 098,56	23 988,98
2020-12-31	27 387,05	23 671,33

Šaltinis. Kontrolės ir audito tarnyba Bendrovės duomenimis

Bendrovės pateikti duomenys rodo, kad 2020 m. pabaigoje vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo vartotojų pradelsta skola 27 387 Eur, iš jų daugiau kaip 12 mėn. 23 671 Eur. Klientų aptarnavimo skyrius informavo, kad 32 abonentai, su kuriais sudarytos vandens tiekimo ir nuotekų šalinimo sutartys, daugiau nei 2 metai yra skolingi Bendrovei (suma 16 862 Eur). Bendrovė dėl 30-ies abonentų pradelstų įsiskolinimų kreipėsi į teismą dėl skolų išieškojimo (suma 15 880 Eur).

Klientų aptarnavimo skyriaus darbuotojai paaiškino, kad susidarius skolai daugiau kaip 100 Eur sumai per 12 mėn. vartotojai įtraukiami į skolininkų sąrašą, tačiau Bendrovės vidaus dokumentuose tokia tvarka nenustatyta.

Kai kurie vartotojai už teikiamas paslaugas susimoka tik priminus telefonu arba išsiunčiant raštišką priminimą apie susidariusią skolą, yra atvejų kai už teikiamas paslaugas susimoka kartą per metus, nors Geriamojo vandens tiekimo ir (ar) nuotekų tvarkymo sutartyse numatyta, kad <...Vandens tiekėjo pateiktą apmokėjimo dokumentą, kurį Vartotojas kas mėnesį užpildo pagal jo paties nuskaitytus apskaitos prietaiso (-ų) rodmenis, apmokėti ne vėliau kaip iki kito mėnesio, einančio po ataskaitinio laikotarpio, paskutinės kalendorinės dienos...>. Pavyzdžiui. 2020 m. birželio 30 d. Kirdonių ŽŪB (sutartis Nr. 7503) už devynis mėnesius pagal išrašytas PVM sąskaitas faktūras (nuo 2019 10 iki 2020 06 laikotarpį) skola sudaro 1332,64 Eur. Šiuo atveju, Bendrovė išrašydama PVM sąskaitas faktūras nemurodo už ankstesnius laikotarpius nesumokėtos skolos.

Aprašo III skyriaus „Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo, paviršinių nuotekų tvarkymo, nuotekų tvarkymo paslaugų teikimo tvarka ir sąlygos“ 32. Punkte nustatyta <...Geriamojo vandens tiekėjas ir nuotekų tvarkytojas gali nutraukti, sustabdyti geriamojo vandens tiekimą ir (arba) nuotekų tvarkymo paslaugų teikimą abonentui ir vartotojui šiais atvejais: 32.2. Jeigu abonentas ir vartotojas neapmoka sąskaitos už geriamąjį vandenį ir (arba) nuotekų tvarkymą daugiau kaip 45 kalendorines dienas, skaičiuojant nuo atsiskaitymo termino paskutinės dienos, – ne vėliau kaip prieš 15 kalendorinių dienų iki numatomo geriamojo vandens tiekimo sustabdymo raštu įspėję įsiskolinusį abonentą ir vartotoją. Sustabdę geriamojo vandens tiekimą dėl vartotojo ar abonto pradelsto atsiskaitymo už geriamąjį vandenį ir (arba) nuotekų tvarkymą, geriamojo vandens tiekėjas ir nuotekų tvarkytojas turi teisę reikalauti iš abonto ar vartotojo sumokėti už laikino atjungimo (prijungimo) paslaugą kainą, apskaičiuotą pagal Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos patvirtintą Laikino atjungimo nuo (prijungimo prie) geriamojo vandens tiekimo tinklų paslaugų kainų nustatymo metodiką. Geriamojo vandens tiekėjo ir nuotekų tvarkytojo parengtą sąskaitą už suteiktą atjungimo nuo (prijungimo prie) geriamojo vandens tiekimo tinklų paslaugą abonentas ir vartotojas privalo apmokėti per 30 kalendorinių dienų nuo sąskaitos pateikimo...>. Bendrovė nepateikė duomenų dėl vartotojų, kuriems būtų sustabdytas geriamojo vandens tiekimas ir (arba) nuotekų tvarkymo paslauga.

6.3. Savivaldybės administracija su Bendrove dėl Savivaldybės būstų vartotojų skolų nebendradarbiauja

Audito metu nustatyta atvejų, kai Bendrovės vartotojų skolininkų sąrašė yra vartotojai, kuriems suteiktas Savivaldybės socialinis arba savivaldybės būstas.

Pavyzdžiui: vartotojas su Savivaldybės administracija 2019 m. balandžio 19 d. sudarė trejiems metams socialinio būsto nuomos sutartį Nr. E31-22. Socialinio būsto sutarties 4.1 p. nurodyta, kad <...atsižvelgiant į gyvenamosiose patalpose, esančią inžinerinę įrangą, sudaryti paslaugų teikimo sutartis su šaltą ir karštą vandenį, elektros energiją, dujas, šiluminę energiją tiekiančiomis ir komunalinės paslaugas teikiančiomis įmonėmis ir (ar) organizacijomis ir pateikti šias sutartis Nuomotojui...>. Socialinio būsto nuomininkas 2016 m. balandžio 18 d. yra sudaręs „Geriamojo vandens tiekimo ir/ar nuotekų su vartotojų (daugiabučio namo buto ar kitų patalpų savininku (nuomininku)) tvarkymo“ sutartį Nr. 4551. Audito metu Savivaldybės darbuotojai paaiškino, kad minėtą sudarytą sutartį Savivaldybės administracijai nuomininkas parodė, tačiau Savivaldybės administracija dokumentų kopijų nepasilieka. Apie nuomininko susidariusią skolą Bendrovei 124,61 Eur, (Bendrovės duomenimis per 2020 metų 6 mėnesius) atsakingi Savivaldybės administracijos darbuotojai nežino. Savivaldybės socialinio būsto nuomos sutartyje numatyta, kad sutartis nutraukiama⁶⁰ <...jei nuomininkas nuolat (ne mažiau kaip tris mėnesius) nemoka buto nuompinigių ar mokesčio už komunalines paslaugas...>.

Savivaldybės socialinio būsto nuomos sutarties⁶¹ 4.7.p. numatyta, kad nuomininkas įsipareigoja <...Nuomotojui paprašius, per 5 darbo dienas pateikti dokumentus, susijusius su mokesčių už socialiniam būstui teikiamą geriamąjį ir karštą vandenį, elektros energiją, dujas, šiluminę energiją ir komunalines paslaugas (šiukšlių išvežimą, bendrojo naudojimo patalpų ir teritorijos valymą ir kitas) mokėjimu...>. 2020 metų pabaigai (daugiau kaip 3 mėn.) už paslaugas vartotojas Bendrovei skolingas 332,99 Eur. Socialinio būsto nuomotojas (šiuo atveju Savivaldybės administracija) dokumentų susijusių su mokesčiu už socialiniam būstui teikiamą geriamąjį vandenį mokėjimu iš nuomininko neprašė, apie susidariusią skolą nežino. Audito metu Bendrovės darbuotojai Kontrolės ir audito tarnybą informavo, kad vartotojui apie skolą pranešė telefonu.

Savivaldybės tarybos patvirtintame⁶² Savivaldybės būsto ir socialinio būsto nuomos tvarkos aprašo IV skyriaus 36. punkte numatyta <...Asmuo (šeima), sutinkantis išsinuomoti pasiūlytą Savivaldybės būstą ar socialinį būstą, patvirtina tai raštu. Prieš priimant sprendimą išnuomoti Savivaldybės būstą ar socialinį būstą, įvertinama asmens ar šeimos teisė į šių būstų nuomą. Šiai teisei įvertinti reikalingi dokumentai ir (ar) duomenys: 36.4. p. Pagal aplinkybes – kiti dokumentai: teismo sprendimai, pirkimo–pardavimo, dovanojimo, žemės nuomos ir kitos sutartys, santuokos, ištuokos, mirties liudijimų kopijos, duomenys apie 18 metų sukačiusius vaikus (įvaikius), kad jie yra priskirti prie šeimos narių pagal Įstatyme nurodytą šeimos apibrėžimą, neįgalumą, likusių be tėvų globos asmenų statusą patvirtinantys dokumentai ir kiti dokumentai...>. Savivaldybės administracija 2017 m. spalio 6 d. sudarė su nuomininku trejiems metams socialinio būsto sutartį Nr. E31-49. Nustatyta, kad sudarant socialinio būsto sutartį nuomininkas turėjo įsiskolinimus už geriamojo vandens ir nuotekų tvarkymo paslaugas. Bendrovė audito metu pateikė Biržų rajono apylinkės teismo 2017 m. gegužės 12

⁶⁰ Savivaldybės socialinio būsto nuomos sutarties 2019 m. balandžio 19 d. Nr. E31-22 18.2.2 p.

⁶¹ Savivaldybės socialinio būsto nuomos sutartis 2020 m. lapkričio 3 d. Nr. E31-58 4.7 p.

⁶² Biržų rajono savivaldybės 2019 m. gruodžio 19 d. sprendimas Nr. T-277 „Dėl Biržų rajono savivaldybės būsto ir socialinio būsto nuomos tvarkos aprašo patvirtinimo“ (aktuali redakcija).

d. įsakymą, kuriame nurodyta išieškoti skolą. Bendrovės duomenimis minėto nuomininko 2020 m. pabaigoje skola už daugiau kaip 12 mėnesių yra 499,93 Eur.

Taip pat 2020 m. rugpjūčio 4 d. sudaryta socialinio būsto nuomos sutartis trejiems metams Nr. E31-39 su nuomininku, kuris Bendrovei skolingas už suteiktas paslaugas (Bendrovės duomenimis skola sudaro 463,21 Eur). Bendrovė Kontrolės ir audito tarnybai pateikė 2012 m. balandžio 2 d. ir 2013 m. lapkričio 21 d. Biržų rajono apylinkės teismo įsakymus.

Pastebėta, kad pagal Biržų rajono apylinkės teismo įsakymus⁶³ Bendrovei vartotojas skolingas nuo 2008 metų iki dabar 640,62 Eur. Vartotojas nuomoja Savivaldybės būstą, nuomos sutartis 2009 m. lapkričio 18 d. Nr. 404 sudaryta neterminuotai.

Bendrovė su Savivaldybės administracija vartotojų skolininkų klausimais nebendradarbiauja. Savivaldybė neprašo, o Bendrovė neteikia informacijos, susijusios su vartotojų, kurie gyvena Savivaldybės būstuose ir savivaldybės socialiniuose būstuose, skolomis. Bendrovė skolas perduoda išieškoti teismui, tačiau Savivaldybės administracija apie tai neinformuojama.

7. DARBO ORGANIZAVIMAS IR PERSONALO VALDYMAS TURI TRŪKUMŲ

Darbo organizavimas – tai priemonių sistema, pagal kurią galima racionaliai panaudoti turimą personalą taikant racionalų darbo pasidalijimą, darbo metodus, darbo vietų organizavimą ir aptarnavimą, darbo sąlygas ir darbuotojų motyvavimą. Aiški įmonės organizacinė struktūra, racionalus darbo funkcijų paskirstymas ir pokyčių šioje srityje analizė turi tiesioginės įtakos įmonės veiklos rezultatams ir tikslų pasiekimui. Tinkamai sukurta ir gerai veikianti įmonės darbo organizavimo sistema leidžia efektyviai ir racionaliai valdyti žmogiškuosius ir finansinius išteklius.

Audito metu laikėmės nuostatos, kad darbo organizavimo sistema užtikrina efektyvų žmogiškųjų ir finansinių išteklių panaudojimą, jeigu:

- Darbo organizavimo procesai tinkamai reglamentuoti Bendrovės vidaus teisės aktais ir laiku priimami sprendimai dėl darbo organizavimo pokyčių;
- patvirtinta Bendrovės valdymo struktūra ir pareigybės⁶⁴;
- pareigybės atitinka Bendrovės veiklos pobūdį, pareiginiai nuostatai parengti pagal teisės aktų reikalavimus, su jais pasirašytinai supažindinti darbuotojai;
- Darbo užmokestis, skatinamosios išmokos apskaičiuojami ir mokami vadovaujantis teisės aktų ir Bendrovės vidaus dokumentų reikalavimais⁶⁵.

7.1. Vidaus veikla ir ją reglamentuojantys dokumentai tobulintini

Audituojamu laikotarpiu Valdyba kelis kartus tvirtino Bendrovės valdymo struktūrą, pareigybių sąrašą ir jų skaičių⁶⁶. 2019 metais Bendrovės direktorius patvirtino pareigybių sąrašą, kuriame 40 pareigybių ir neviršijo Valdybos patvirtintų pareigybių skaičiaus. Pareigybių skaičius Bendrovėje kinta nežymiai.

Bendrovė priklauso V vandens tiekimo įmonių grupei. Duomenys apie vidutinį darbuotojų skaičių šiai grupei priklausančiose įmonėse 2017–2019 metais pateikiame 16 lentelėje.

⁶³ Biržų rajono apylinkės teismo 2008 m. liepos 22 d. įsakymas; 2020 m. balandžio 22 d. įsakymas.

⁶⁴ LR Akcinių bendrovių įstatymo 34 str. 1 d. 4 p.

⁶⁵ LR Darbo kodekso XII-2603, 26, 27, 33, 34, 115, 120, 140, 206 str.; LR Darbuotojų saugos ir sveikatos įstatymo IX-1672, 33 str. 2 d.; UAB „Biržų vandenys“ direktoriaus 2018 m. vasario 7 d. įsakymu Nr. V-12 „Dėl darbo apmokėjimo sistemos“ patvirtinta Darbo apmokėjimo sistema.

⁶⁶ UAB „Biržų vandenys“ valdybos posėdžio 2013 m. sausio 25 d. protokolas Nr. 4; UAB „Biržų vandenys“ valdybos posėdžio 2018 m. sausio 5 d. protokolas Nr. 1; UAB „Biržų vandenys“ valdybos posėdžio 2019 m. balandžio 4 d. protokolas Nr. 3.

16 lentelė

Eil. Nr.	Įmonės pavadinimas	Metai		
		2019	2018	2017
1.	UAB „Biržų vandenys“	35	38	40
2.	UAB „Anykščių vandenys“	50	51	50
3.	UAB „Birštono vandentiekis“	23	24	26
4.	UAB „Ignalinos vanduo“	41	42	41
5.	UAB „Joniškio vandenys“	46	48	48
6.	UAB „Kazlų Rūdos komunalininkas“	40	40	42
7.	UAB „Kelmės vanduo“	44	45	46
8.	UAB „Kupiškio vandenys“	33	34	33
9.	UAB „Kuršėnų vandenys“	59	58	60
10.	UAB „Molėtų vanduo“	37	37	36
11.	UAB „Pakruojo vandentiekis“	32	32	33
12.	UAB „Prienų vandenys“	36	36	40
13.	UAB „Šilalės vandenys“	38	39	40
14.	UAB „Širvintų vandenys“	37	37	38
15.	SI „Simno komunalininkas“	47	49	43
16.	UAB „Zarasų vandenys“	33	34	34
17.	UAB „Neringos vanduo“	32	32	31
18.	UAB „Lazdijų vanduo“	31	31	33
19.	UAB „Pagėgių komunalinis ūkis“	29	29	31

Šaltinis. Vandens tiekėjų asociacijos pateikti Lietuvos miestų ir rajonų vandentvarkos įmonių 2017-2019 metų veiklos rodikliai

Vidutinis darbuotojų skaičius Bendrovėje lyginant duomenis nuo 2017 metų sumažėjo penkiais. Lyginant (2018 m. su 2019 m.) su kitomis tai pačiai grupei (V vandens tiekimo įmonių grupė) priskirtomis vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonėmis, vidutinis darbuotojų skaičius sumažėjo daugiausia (trimis).

Bendrovė vadovaujasi direktoriaus įsakymu⁶⁷ patvirtintomis Darbo tvarkos taisyklėmis, kurių tikslas – užtikrinti gerą darbo kokybę, didinti jo našumą ir efektyvumą, numatyti darbuotojų skatinimo ypatumus, darbuotojų pagrindines pareigas, darbo etiką ir darbuotojų elgesio reikalavimus bei kitus su darbo tvarka susijusius klausimus. 2018 metais Bendrovės direktoriaus įsakymu⁶⁸ patvirtinta darbo apmokėjimo sistema, kuri taikoma apskaičiuojant ir išmokant pagal darbo sutartis dirbančiųjų darbuotojų darbo užmokestį.

Bendrovės darbuotojų darbo užmokestis skaičiuojamas iš dalies su buhalterine programa „Ciklas“. Rankiniu būdu skaičiuojama: ligos išmoka iš darbdavio už dvi pirmąsias ligos dienas, už kasmetines atostogas, už nepanaudotas kasmetines atostogas, už išeitinę išmoką šalių susitarimu apmokant darbuotojui nutraukiant darbo santykius. Bendrovėje dalis ūkinių operacijų apskaitoje registruojami popieriniuose registruose, kai kurie pildomi ranka (pvz. žurnalas orderis Nr. 5 „Medžiagos“). Mūsų nuomone, tokia informacija yra perteklinė, bei reikalaujanti papildomų darbo laiko sąnaudų. Norime atkreipti dėmesį, kad Bendrovė už kompiuterinių programų „Ciklas“ priežiūrą ir derinimą per metus moka 2880 Eur (be PVM), nors programinės įrangos priežiūros 2016 m. gruodžio 1 d. sutartis Nr. 16-12-1 pasibaigusi 2018 m. gruodžio mėn.

Nuo 2017 m. liepos 1 d. Darbo kodekso 120 str. 3 d. nuostatos įpareigoja darbdavį patvirtinti

⁶⁷ UAB „Biržų vandenys“ direktoriaus 2017 m. spalio 7 d. įsakymas Nr. DS-39 „Dėl darbo tvarkos taisyklių patvirtinimo“.

⁶⁸ UAB „Biržų vandenys“ direktoriaus 2018 m. vasario 7 d. įsakymu Nr. V-12.

darbo laiko apskaitos žiniaraščio formą. Minėtos darbo apmokėjimo sistemos 21 p. nustatyta, kad „darbo laiko apskaita tvarkoma darbdavio patvirtintos formos darbo laiko apskaitos žiniaraščiuose“ Bendrovėje darbuotojų darbo laiko apskaita tvarkoma darbo laiko apskaitos žiniaraščiuose, tačiau nebuvo vadovautasi minėtų teisės aktų nuostatomis, nes pildomi darbo laiko apskaitos žiniaraščiai darbdavio patvirtinti⁶⁹ tik nuo 2020 m. sausio 2 d.

Audito metu pastebėta, kad kai kuriais atvejais darbo laiko apskaitos žiniaraštis pildomas neteisingai: Pvz.: Bendrovės „Administracijos padalinio mėnesio darbo laiko apskaitos žiniaraštyje šešiams darbuotojams 2018 m. gruodžio 24, 25, 26 dienomis nurodytos dirbtos po 8 val. tačiau tai šventinės dienos ir darbuotojai minėtomis dienomis nedirbo, turėjo būti nurodytas žymėjimas – „S“.

Pastebėta, kad ne visose darbo sutartyse atlikti pakeitimai (papildymai) arba nėra darbuotojo parašų, pavyzdžiui:

Darbo sutarties 2013 m. balandžio 10 d. Nr. 128 neįrašytas pakeitimas (papildymas) dėl darbo minėtos sutarties 3 punkto pakeitimo, apie mėnesinio darbo užmokesčio pasikeitimą nuo 2018 m. balandžio 1 d.

1997 m. gegužės 1 d. darbo sutarties Nr. 31 pakeitimas (papildymas) nuo 2018 m. sausio 1 d. įrašytas apie pagrindinės algos nustatymo pakeitimus, tačiau nėra darbuotojo parašo.

Įsigaliojus Lietuvos Respublikos darbo kodeksui⁷⁰ 169 str. 1 d. numatyta, kad darbo taryba darbdavio iniciatyva privalo būti sudaryta, kai vidutinis darbdavio darbuotojų skaičius yra dvidešimt ir daugiau darbuotojų, išskyrus šio straipsnio 3 dalyje nurodytą atvejį.

Minėto straipsnio 3 dalyje numatyta, kad jeigu darbovietėje yra darbdavio lygmeniu veikianti profesinė sąjunga, kurios nariais yra daugiau kaip 1/3 visų darbdavio darbuotojų, darbo taryba nesudaroma, o profesinė sąjunga įgyja visus darbo tarybos įgaliojimus ir vykdo visas šio kodekso darbo tarybai priskirtas funkcijas. Jeigu darbovietėje daugiau kaip 1/3 darbuotojų priklauso įmonėje veikiančioms profesinėms sąjungoms, darbo tarybos funkcijas vykdo profesinių sąjungų narių išrinkta profesinė sąjunga arba jungtinė profesinių sąjungų atstovybė.

2017 m. direktoriaus įsakymu⁷¹ sudaryta kolektyvinių derybų darbo grupė dėl kolektyvinės sutarties sudarymo su UAB „Biržų vandenys“ profesine sąjunga „SOLIDARUMAS“ (toliau – Profesinė sąjunga). Dėl kolektyvinės sutarties derybinių nesutarimų, Profesinė sąjunga kreipėsi į Lietuvos Respublikos valstybinės darbo inspekcijos Panevėžio darbo ginčų komisiją (toliau – Darbo ginčų komisija) su prašymu išnagrinėti kolektyvinį darbo ginčą, tačiau Darbo ginčų komisija nusprendė atsisakyti nagrinėti Profesinės sąjungos prašymą, kadangi pareikšto reikalavimo nagrinėjimas nepriskirtas darbo ginčų kompetencijai. Jeigu darbovietėje yra darbdavio lygmeniu veikianti profesinė sąjunga, kurios nariais yra daugiau kaip 1/3 visų darbdavio darbuotojų, darbo taryba nesudaroma, o profesinė sąjunga įgyja visus darbo tarybos įgaliojimus ir vykdo visas šio kodekso darbo tarybai priskirtas funkcijas⁷². Kadangi Bendrovė nepateikė jokių dokumentų apie sudarytą kolektyvinę sutartį su Profesine sąjunga, Bendrovės direktorius nesivadovavo LR darbo kodekso nuostatomis, nesudarė ir įsakymu nepatvirtino darbo tarybos rinkimų komisijos, kuriai turi būti nurodyta organizuoti darbo tarybos rinkimus. Pastebėta, kad dalis Bendrovės darbuotojų,

⁶⁹ UAB „Biržų vandenys“ direktoriaus 2020 m. sausio 2 d. įsakymas Nr.V-1 „Dėl darbo laiko apskaitos žiniaraščio formos patvirtinimo“.

⁷⁰ Lietuvos Respublikos darbo kodekso patvirtinimo, įsigaliojimo ir įgyvendinimo įstatymas 2016 m. rugsėjo 14 d. Nr. XII-2603.

⁷¹ UAB „Biržų vandenys“ direktoriaus 2017 m. rugsėjo 25 d. įsakymas Nr.V-20 „Dėl darbo grupės“.

⁷² LR Darbo kodekso 169 straipsnio 3 dalis.

pateikus direktoriui prašymus nuo 2017 m. gegužės 1 d. moka Profesinės sąjungos nario mokesį. Iš darbuotojų darbo užmokesčio atliekama 1 procento išskaita – profsąjungos nario mokesis.

Bendrovės darbo apmokėjimo sistemos 29 p. numatyta, kad „Ligos išmoka, kurią moka darbdavys dvi pirmąsias kalendorines nedarbingumo dienas, sutampančias su darbuotojo darbo grafiku yra 80 procentų išmokos gavėjo vidutinio darbo užmokesčio, apskaičiuoto Vyriausybės nustatyta tvarka“. Iki 2019 m. pradžios Bendrovės darbuotojams apskaičiuojant už dvi pirmąsias kalendorines nedarbingumo dienas, sutampančias su darbuotojo darbo grafiku buvo taikomas 80 procentų išmokos darbuotojo vidutinio darbo užmokesčio.

Nuo 2019 m. sausio 1 d. įsigaliojus Lietuvos Respublikos ligos ir motinystės socialinio draudimo įstatymo 14 str. 1 p. pakeitimui, kad „Ligos išmoka, kurią moka darbdavys dvi pirmąsias kalendorines nedarbingumo dienas, negali būti mažesnė negu 62,06 procento ir didesnė negu 100 procentų išmokos gavėjo vidutinio darbo užmokesčio, apskaičiuoto Vyriausybės nustatyta tvarka“. *Bendrovė dėl ligos išmokos mokėjimo darbo apmokėjimo sistemoje pakeitimų neatliko, o darbuotojams nuo 2019 m. sausio 1 d. už dvi pirmąsias kalendorines nedarbingumo dienas, sutampančias su darbuotojo darbo grafiku, taikoma ne 80 proc., o 62,06 proc. išmokos darbuotojo vidutinio darbo užmokesčio.*

Darbuotojams, dirbantiems pamainomis, nustatomas valandinis atlygis, o darbuotojams, dirbantiems nekintančiu darbo laiko režimu – mėnesinis darbo užmokestis. Patikrinus darbo užmokesčio nustatymo, apskaičiavimo ir išmokėjimo teisingumą, nustatyta neatitiktimų.

Bendrovės direktoriaus įsakymu⁷³ patvirtintas vyriausio finansininko 4,5 MMA (minimalios algos dydžio) mėnesinis darbo užmokestis. Vyriausybės 2017 metais patvirtinta minimali mėnesinė alga – 380 Eur, tai apskaičiuotas darbo užmokestis per mėnesį būtų 1710 Eur, o žiniaraščiuose priskaitomas – 1111 Eur. Nuo 2018 m. sausio 1 d. vyriausio finansininko darbo užmokestis patvirtintas Bendrovės direktoriaus įsakymu⁷⁴ vadovaujanti LR Vyriausybės 2016 m. sausio 22 d. nutarimu Nr. 42 „Dėl valstybės valdomų įmonių vadovų darbo užmokesčio“ mokėti 90 proc. direktoriaus mėnesinio darbo užmokesčio. Minėtame nutarime jau nuo 2016 m. sausio 22 d. nebelieka suformuotos tokios nuostatos.

7.2. Suminės darbo laiko apskaitos taikymo neatitiktys

Darbo kodekso 115 str. 2 p. Darbo (pamainų) grafikai pranešami darbuotojams ne vėliau kaip prieš septynias dienas iki jų įsigaliojimo. Jie gali būti keičiami tik nuo darbdavio valios nepriklausančiais atvejais, išpėjus darbuotoją prieš dvi darbuotojo darbo dienas. Darbo (pamainų) grafikus tvirtina administracija, darbo (pamainų) grafikų derinimo tvarką suderinusi su darbo taryba, o kai jos nėra, – su darbdavio lygmeniu veikiančia profesine sąjunga, arba kolektyvinėje sutartyje nustatyta tvarka. *Bendrovės direktoriaus patvirtintų darbo taisyklių 23.3. p. numatyta, kad darbo (pamainų) grafikus tvirtina įmonės direktorius, tačiau patikrinus valymo įrenginių operatorių, mechanizatorių ir laboratorijos vedėjos mėnesio pamainų grafikus nustatyta, kad juos tvirtina ne direktorius, o vyr. inžinierius. Darbo pamainų grafikai pranešami darbuotojams, pagal Darbo kodekse nustatytą terminą.*

Darbo kodekso 113 str. numatyta, kad Darbo laiko režimas – darbo laiko normos paskirstymas per darbo dieną (pamainą), savaitę, mėnesį ar kitą apskaitinį laikotarpį, kuris negali viršyti trijų paeiliui einančių mėnesių. Jeigu darbo teisės normos ar darbo sutartis nenustato kitaip, darbo laiko režimą

⁷³ UAB „Biržų vandenys“ 2013 m. kovo 1 d. įsakymas Nr. K-5 „Dėl vyriausios finansininkės darbo užmokesčio“.

⁷⁴ UAB „Biržų vandenys“ 2018 m. sausio 11 d. įsakymas Nr. V-5 „Dėl vyriausiosios finansininkės darbo apmokėjimo“.

vienam ar keliems darbuotojams (darbuotojų grupei) arba visiems darbuotojams darbovietėje nustato darbdavys, nustatydamas vieną iš darbo laiko režimo rūšių: suminę darbo laiko apskaitą, kai viso apskaitinio laikotarpio darbo laiko norma įvykdoma per apskaitinį laikotarpį.

Darbo kodekso 115 str. 1 p. nustatyta, kad <...Suminė darbo laiko apskaita įvedama esant būtinumui, įvykdžius informavimo ir konsultavimo procedūrą su darbo taryba ir atsižvelgus į darbdavio lygmeniu veikiančios profesinės sąjungos nuomonę. Jeigu nustatyta suminė darbo laiko apskaita, dirbama darbo (pamainų) grafikuose nurodytu laiku, laikantis nustatytų maksimaliojo darbo laiko reikalavimų...>.

Bendrovės darbo tvarkos taisyklių⁷⁵ III skyriaus 18 p. numatyta, kad <...suminės darbo laiko apskaitos režimas. Esant būtinumui, įmonės vadovo įsakyme nurodytiems darbuotojams yra taikoma suminė darbo laiko apskaita. Maksimalus darbo laikas įskaitant viršvalandžius, tačiau neįskaitant darbo pagal susitarimą dėl papildomo darbo, vidutiniškai per septynių dienų laikotarpį negali būti ilgesnis kaip 48 val....>. Darbo kodekso 115 str. 6 p. numatyta, kad jeigu apskaitinio laikotarpio pabaigoje darbuotojas yra išdirbęs daugiau valandų, negu bendra viso apskaitinio laikotarpio darbo laiko norma, už viršytą darbo laiko normą jam apmokama kaip už viršvalandinį darbą arba darbuotojo prašymu viršytas darbo laikas, padaugintas iš skaičiaus 1,5, gali būti pridedamas prie kasmetinių atostogų laiko.

Bendrovėje neužtikrinama kontrolė vedant suminę darbo laiko apskaitą. 2017 m. ir 2018 m. darbuotojai, kuriems turi būti taikomas suminė darbo laiko apskaita yra išdirbę daugiau valandų, negu bendra viso apskaitinio laikotarpio darbo laiko norma, tačiau už viršytą darbo laiko normą nebuvo apmokama kaip už viršvalandinį darbą. 2019 metais nesilaikant Darbo kodekso reikalavimų buvo suvedamas suminis nuo vasario mėnesio pradžios iki lapkričio mėnesio pabaigos darbo laiko bendras apskaitinis laikotarpis ir už viršvalandinį darbą Bendrovės direktoriaus įsakymu⁷⁶ nurodyta apmokėti taip:

- 1) dieną – pusantro darbuotojo darbo užmokesčio dydžio užmokestį eurai už dirbtą valandą;
- 2) naktį – dvigubą darbuotojo darbo užmokesčio dydį eurai už dirbtą valandą.

Už 2019 m. gruodžio mėnesio dirbtus viršvalandžius apskaičiuota gruodžio mėnesio pabaigoje.

Toks Bendrovėje taikomas darbo laiko apskaitinis laikotarpis neatitinka Darbo kodekso nuostatų, nes apskaitinis laikotarpis negali viršyti trijų paeiliui einančių mėnesių. Kadangi neteisingai taikomas apskaitinis suminis darbo laikas, neteisingai apskaičiuojama suma už dirbtus viršvalandžius.

Patikrinus 2020 m. I pusmečio suminę darbo laiko apskaitos taikymą, nustatyta, kad už viršvalandinį darbą apmokamą kiekvieną mėnesį: pvz.: valymo įrenginių operatoriui apmokėta už 34 val. viršvalandžių (balandžio mėn. už 1 val.; gegužės mėn. už 32 val.; už birželio mėn. 1 val.). Iš viso sudėjus trijų paeiliui einančių darbo laiko apskaitinį laikotarpį darbuotojas išdirbo 528 val., o nustatytą šiam darbuotojui darbo valandų skaičius yra 486 val., vadinasi per apskaitinį laikotarpį dirbo 42 val. viršvalandžių. *Kadangi neteisingai apskaitomas suminis darbo laiko apskaitinis laikotarpis, ne visi viršvalandžiai buvo apmokėti.*

⁷⁵ Uždarnosios akcinės bendrovės „Biržų vandenys“ 2017 m. spalio 11 d. direktoriaus įsakymas Nr. DS-39 „Darbo tvarkos taisyklės“.

⁷⁶ Uždarnosios akcinės bendrovės „Biržų vandenys“ 2019 m. lapkričio 29 d. direktoriaus įsakymas Nr. V-19 „Dėl viršvalandinio darbo apmokėjimo valymo įrenginių operatoriams“.

8. ORGANIZUOJANT PIRKIMUS NUSTATYTI TRŪKUMAI

Siekiant ekonomiškai naudoti finansinius išteklius ir pasiekti geriausią kokybės ir kainos santykį įsigyjant prekes ir paslaugas, būtina vadovaujantis reglamentuojančių teisės aktų reikalavimais, sukurti efektyvią pirkimų organizavimo ir kontrolės aplinką. Tinkama pirkimų organizavimo aplinka sudaro pagrindą vykdyti viešųjų pirkimų procedūras, o kontrolės aplinka užtikrina, kad viešųjų pirkimų procedūros būtų vykdomos.

Bendrovė yra perkančioji organizacija, pirkimus privalanti vykdyti pagal Viešųjų pirkimų įstatymą (iki 2017 m. liepos 1 d.) ir Lietuvos Respublikos pirkimų, atliekamų vandentvarkos, energetikos, transporto ar pašto paslaugų srities perkančiųjų subjektų, įstatymą (toliau – Įstatymas). Bendrovės viešųjų pirkimų procedūras vykdomos vadovaujantis Bendrovės mažos vertės pirkimų tvarkos aprašu⁷⁷, Bendrovės viešųjų pirkimų komisijos darbo reglamentu⁷⁸. Bendrovės viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės taisyklės patvirtintos tik 2020 m. liepos 8 d.⁷⁹

Bendrovės dalis pirkimo sutarčių nėra pavišinta kaip nustatyta Įstatymo 94 straipsnio 9 punkte nustatyta, kad „Perkantysis subjektas laimėjusio dalyvio pasiūlymą, sudarytą pirkimo sutartį, preliminarįją sutartį ir šių sutarčių pakeitimus <...> ne vėliau kaip per 15 dienų nuo pirkimo sutarties ar preliminariosios sutarties sudarymo ar jų pakeitimo, bet ne vėliau kaip iki pirmojo mokėjimo pagal jas pradžios Viešųjų pirkimų tarnybos nustatyta tvarka turi paskelbti Centrinėje viešųjų pirkimų informacinėje sistemoje“. Patikrinus 2019-2020 m. sutartis, nepavišintos šios: 2020 m. birželio 17 d. sutartis Nr. 20/06/17-01 su UAB Eccua, suma 29 953,09 Eur; 2020-04-21 sutartis Nr. CPO138542 su UAB Office Equipment Solutions Baltia, suma 1427,80 Eur; 2020-02-10 sutartis Nr. 26/2020 su UAB „Vilniaus hidrogeologija“, suma 2885,04 Eur; 2019-06-27 sutartis Nr. 2019-06 su UAB „ST Biuro sistemos“ suma 135,52 Eur; 2019-05-14 sutartis Nr. 2019-01214 su AB Lietuvos paštas; 2019-02-12 sutartis Nr. OM010199 su AB Telia Lietuva.

Bendrovė 2019 m. balandžio 4 d. sudarė Šilumos pirkimo – pardavimo sutartį Nr. 6460575 su UAB „Litesko“ filialu Biržų šiluma. Sutarties terminais (metais) nenustatytas. Bendrovė pasinaudodama Įstatymo 16 straipsnio 11 punkto nuostatomis neatliko minėtam sandoriui viešųjų pirkimų procedūrų, motyvuojant, kad mieste yra tik vienintelis centralizuotos šilumos tiekėjas (perkantysis subjektas), turintis išimtinės teises teikti tokias paslaugas.

Viešųjų pirkimų tarnyba šiuo klausimu yra pateikusi išaiškinimą, kad „Šiluma (šilumos energija) yra prekė, o ne paslauga, todėl nėra pagrindo taikyti šią išimtį. Tuo atveju, kai prekes patiekti gali vienintelis tiekėjas todėl, jog konkurencijos nėra dėl techninių priežasčių, pirkimas, priklausomai nuo jo vertės, gali būti vykdomas neskelbiamos apklausos būdu arba neskelbiamų derybų būdu⁸⁰.

Bendrovė atliko šešis mažos vertės pirkimus, kurie atlikti neskelbiamos apklausos būdu, panašaus pobūdžio darbams atlikti. Penkiose paraiškose kviečiamas tik vienas tiekėjas, t. y. „Biržų ranga“. Keturiuose paraiškose Bendrovės nurodomas siūlomų kviešti tiekėjų sąrašo pagrindimas „Nedelsiant reikia įrengti tinklų atsakas prieš dangų įrengimą. Gatvės pagal sutartį perduotos UAB „Biržų ranga“, todėl kiti ten dirbti negali“. Mažos vertės pirkimo tvarkos aprašo 21.2.3 punkte nustatytas atvejis, kada pirkimas gali būti atliekamas apklausos būdu kai dėl įvykių, kurių perkančioji

⁷⁷ Patvirtinta UAB „Biržų vandenys“ 2017 m. liepos 12 d. direktoriaus įsakymu Nr. V-17.

⁷⁸ Patvirtinta UAB „Biržų vandenys“ 2018 m. gruodžio 28 d. direktoriaus įsakymu Nr. 33.

⁷⁹ UAB „Biržų vandenys“ 2020 m. liepos 8 d. direktoriaus įsakymas Nr. V-9 „Dėl viešųjų pirkimų komisijos sudarymo, organizatorių paskyrimo ir viešųjų pirkimų organizavimo ir vidaus kontrolės taisyklių patvirtinimo“.

⁸⁰ <https://klausk.vpt.lt/hc/lt/articles/360002215640-%C5%A0ilumos-pirkimas-%C5%A0ildymas-%C5%A0ildymo-pirkimas>

organizacija negalėjo iš anksto numatyti, būtina ypač skubiai įsigyti prekių, paslaugų ar darbų. Aplinkybės, kuriomis grindžiama ypatinga skuba, negali priklausyti nuo perkančiosios organizacijos. Vandentiekio ir kanalizacijos tiesimo darbams atlikti sudarytos sutartys su UAB „Biržų ranga“ (žr. 17 lentelę).

17 lentelė

Eil. Nr.	Sutarties data	Sutarties Nr.	Sutarties suma be PVM	BVPŽ kodas
1.	2019-07-02	07/02	4530,0	Bendrieji vamzdynų tiesimo darbai 45231100-6
2.	2019-08-12	08/12	43043,68	Vandentiekio ir kanalizacijos vamzdynų tiesimo darbai 45231300-8
3.	2019-09-20	09/20	64064,0	Vandentiekio ir kanalizacijos tiesimo darbai 45332000-3
4.	2019-10-01	10/01	7120,0	Vandentiekio ir kanalizacijos tiesimo darbai 45332000-3
5.	2019-10-09	10/09	5184,61	Vandentiekio ir kanalizacijos tiesimo darbai 45332000-3
6.	2019-10-16	10/16	4378,82	Vandentiekio ir kanalizacijos tiesimo darbai 45332000-3
Iš viso			128 321,11	

Mažos vertės pirkimo tvarkos aprašo⁸¹ 11 punkte nustatyta, kad „Perkančioji organizacija privalo įsigyti prekių, paslaugų ir darbų iš centrinės perkančiosios organizacijos arba per ją, jeigu Lietuvos Respublikoje veikiančios centrinės perkančiosios organizacijos siūlomos prekės ar paslaugos, per sukurtą dinaminę pirkimų sistemą ar sudarytą preliminarįją sutartį galimos įsigyti prekės, paslaugos ar darbai atitinka perkančiosios organizacijos poreikius ir perkančioji organizacija negali prekių, paslaugų ar darbų įsigyti efektyvesniu būdu racionaliai naudodama tam skirtas lėšas. Perkančiosios organizacijos privalo motyvuoti savo sprendimą neatlikti pirkimo naudojantis centrinės perkančiosios organizacijos paslaugomis, tai patvirtinantį dokumentą paskelbti pirkėjo profilyje ir jį saugoti kartu su kitais pirkimo dokumentais <...>. Šiame punkte numatytos pareigos įsigyti prekių, paslaugų ir darbų iš centrinės perkančiosios organizacijos arba per ją gali būti nesilaikoma, kai atliekant neskelbiamą apklausą numatoma pirkimo sutarties vertė yra mažesnė kaip 10 000 Eur (dešimt tūkstančių eurų) (be PVM)“.

Per keturis mėnesius Bendrovė atliko šešis pirkimus, kurių darbai yra tapatūs, todėl pirkimas neturėtų būti skaidomas. Tai, kad Bendrovė vandentiekio ir nuotekų plėtros darbus perka skubos tvarka, parodo, kad nėra pakankamas bendradarbiavimas su Savivaldybe bei nepakankamas Bendrovės veiklos planavimas.

Bendrovės mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo 15 punkte nustatyta, kad „Pirkimo iniciatorius dėl mažos vertės pirkimo atlikimo parengia paraišką ir prideda reikalingus dokumentus“. *Audito metu pastebėjome, kada atliekama apklausa žodžiu ar raštu, kreipiantis į vieną tiekėją, Bendrovė ne visada parengia paraišką.*

⁸¹ Viešųjų pirkimų tarnybos direktoriaus 2017 m. birželio 28 d. įsakymas Nr. 1S-97 „Dėl mažos vertės pirkimų tvarkos aprašo patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais).

Perkančioji organizacija vidaus tvarkoje gali nusistatyti, kad tam tikrais atvejais (pavyzdžiui, kai vykdomas mažos vertės pirkimas ir numatomos žodžiu sudaryti sutarties vertė neviršija 100 eurų) pirkimo paraiška nepildoma. Viešųjų pirkimų tarnyba rekomenduoja tokią išimtį nusimatyti tik labai mažos vertės pirkimams, pavyzdžiui iki 100 ar 500 eurų⁸².

16 punkte nustatyta, kad visos gautos paraiškos registruojamos viešųjų pirkimų registre, tačiau Bendrovė paraiškų neregistruoja.

9. PAVIRŠINIŲ NUOTEKŲ TVARKYMO VEIKLA NEVYKDOMA

Biržų rajono savivaldybės taryba, vadovaudamasi Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymu (toliau – Geriamojo vandens įstatymas)⁸³, sprendimu⁸⁴ yra paskyrusi Bendrovę paviršinių nuotekų tvarkytoja. Savivaldybės taryba 2018 m. rugsėjo 28 d. patvirtino⁸⁵ Biržų miesto paviršinių (lietaus) nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialųjį planą. Plane, įvertinus paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros tendencijas, prognozes, problemas ir reglamentuojant darnią paviršinių nuotekų infrastruktūros plėtrą bei siekiant apsaugoti aplinką nuo taršos paviršinėmis nuotekomis, nustatytos Biržų miesto paviršinių (lietaus) nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros vystymo prioritetai ir kryptys.

Paviršinių nuotekų tvarkymo reikalavimai nustatyti Paviršinių nuotekų tvarkymo reglamente⁸⁶ bei kituose teisės aktuose.

Geriamojo vandens įstatymo 10 straipsnio 6 punkte nustatyta, kad Savivaldybių tarybos tvirtina geriamojo vandens tiekėjų ir nuotekų tvarkytojų, paviršinių nuotekų tvarkytojų veiklos planus, kurie turi būti rengiami pagal Geriamojo vandens tiekėjų ir nuotekų tvarkytojų veiklos planų rengimo taisyklės⁸⁷.

Bendrovė pateikė Savivaldybės tarybai patvirtinti Bendrovės 2015–2019 m. veiklos planą⁸⁸ ir Bendrovės 2020–2023 metų veiklos planą⁸⁹, kuriuose nėra numatyta paviršinių nuotekų tvarkymo veikla.

Geriamojo vandens įstatymo 10 straipsnio 8 punkte nustatyta, kad Savivaldybių tarybos, vadovaudamosi Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos nustatyta Paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų kainų nustatymo metodika⁹⁰, nustato paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų kainas.

⁸² <https://klausk.vpt.lt/hc/lt/articles/360000865679-Ar-privaloma-pildyti-tiek%C4%97j%C5%B3-apklauso-pa%C5%BEym%C4%85-ir-pirkimo-parai%C5%A1k%C4%85-jeigu-pirkimai-atliekami-iki-3000-Eur-be-PVM->

⁸³ Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 10 str. 4 p. (2017 m. galiojanti redakcija).

⁸⁴ Biržų rajono savivaldybės tarybos 2017 m. liepos 5 d. sprendimas Nr. T-137 „Dėl paviršinių nuotekų tvarkytojo paskyrimo ir pavedimo vykdyti paviršinių nuotekų tvarkymą“.

⁸⁵ Biržų rajono savivaldybės tarybos 2018 m. rugsėjo 27 d. sprendimas Nr. T-189 „Biržų miesto paviršinių (lietaus) nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros specialiojo plano patvirtinimo“.

⁸⁶ LR aplinkos ministro 2007 m. balandžio 2 d. įsakymas Nr. D1-193 „Dėl paviršinių nuotekų tvarkymo reglamento patvirtinimo“.

⁸⁷ Geriamojo vandens tiekėjų ir nuotekų tvarkytojų veiklos planų rengimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2015 m. sausio 8 d. įsakymu Nr. D1-11.

⁸⁸ Biržų rajono savivaldybės tarybos 2015 m. gruodžio 22 d. sprendimas Nr. T-278 „Dėl uždarnosios akcinės bendrovės „Biržų vandenys“ 2015–2019 metų veiklos plano patvirtinimo“.

⁸⁹ Biržų rajono savivaldybės tarybos 2020 m. rugsėjo 29 d. sprendimas Nr. T-225 „Dėl uždarnosios akcinės bendrovės „Biržų vandenys“ 2020–2023 metų veiklos plano patvirtinimo“.

⁹⁰ Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo bei paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų kainų nustatymo metodika, patvirtinta Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijos 2006 m. gruodžio 21 d. nutarimu Nr. O3-92 (su vėlesniais pakeitimais).

Savivaldybėje nėra nustatytos paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugos kainos, nes Bendrovė nebuvo pateikusi Valstybinės kainų ir energetikos kontrolės komisijai derinti paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugų kainos. Todėl Bendrovė šias paslaugas teikia nemokamai, tai prieštarauja teisės aktams.

Geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo viešosios sutarties standartinių sąlygų aprašo⁹¹ 50 punkte nustatyta, kad abonentai už suteiktas paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugas atsiskaito paviršinių nuotekų tvarkytojams Lietuvos Respublikos Vyriausybės patvirtintame Atsiskaitymo už patiektą geriamąjį vandenį ir suteiktas nuotekų tvarkymo paslaugas tvarkos apraše nustatyta tvarka⁹².

Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros naudojimo ir priežiūros taisyklių⁹³ 20 punkte nustatyta, kad „Už abonentų paviršinių nuotekų tvarkymo įrenginių prijungimą prie paviršinių nuotekų tvarkytojo nuosavybės teise priklausančios ar kitaip valdomos ir (arba) naudojamos paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūros atsakingas paviršinių nuotekų tvarkytojas“. Šių taisyklių 29 p. nustatyta, kad „Asmenys ir abonentai, savavališkai prijungę nuosavybės teise ar kitaip valdomus ir (arba) naudojamus paviršinių nuotekų šalinimo įrenginius prie paviršinių nuotekų tvarkytojo nuosavybės teise ar kitaip valdomos ir (arba) naudojamos paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūros, traukiami atsakomybėn pagal Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 332 straipsnį“.

Nors Bendrovė yra paskirta paviršinių nuotekų tvarkytoja, Savivaldybės administracija nėra perdavusi Bendrovei paviršinių nuotekų tinklą, Bendrovė nevykdo nei abonentų paviršinių nuotekų tvarkymo įrenginių prijungimo, nei savavališkų prisijungimų kontrolės.

Geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kokybės reikalavimuose⁹⁴ nustatyti nurodymai, kuriuos privalo vykdyti paviršinių nuotekų tvarkytojai. Vienas iš nurodymų – įvykus paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūros avarijai, nedelsiant imtis būtinų priemonių, kad užkirstų kelią tvindymui paviršinėmis nuotekomis, kol yra vykdomi paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūros avarijos likvidavimo darbai.

Paviršinių nuotekų tinklai Bendrovei nėra perduoti, tačiau avarijas likviduoja Bendrovė savo lėšomis.

⁹¹ Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. sausio 31 d. nutarimas Nr. 126 „Dėl geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo viešosios sutarties standartinių sąlygų aprašo patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais).

⁹² Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. sausio 31 d. nutarimas Nr. 127 „Dėl atsiskaitymo už patiektą geriamąjį vandenį ir suteiktas nuotekų tvarkymo paslaugas tvarkos aprašo patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais).

⁹³ LR aplinkos apsaugos ministro 2006 m. gruodžio 29 d. įsakymas Nr. D1-629 „Dėl geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros naudojimo ir priežiūros taisyklių patvirtinimo“ (su vėlesniais pakeitimais).

⁹⁴ LR aplinkos apsaugos ministro 2006 m. gruodžio 29 d. įsakymas Nr. D1-639 „Dėl geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kokybės reikalavimų patvirtinimo“ 12 p. ir 17 p.

10. SAVIVALDYBĖJE GERIAMOJO VANDENS TIEKIMO VEIKLA VYKDOMA NETURINT LICENCIJOS

Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 24 straipsnyje įtvirtinta, kad geriamojo vandens tiekimas ir nuotekų tvarkymas yra licencijuojamas.

Vadovaudamasi minėto įstatymo 9 straipsnio 1 dalies 7 punktu, Valstybinė energetikos reguliavimo taryba išduoda geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo licencijas, jas registruoja, įspėja apie galimą licencijos galiojimo sustabdymą ir (arba) panaikinimą, panaikina licencijų galiojimą, sustabdo licencijų galiojimą, panaikina licencijų galiojimo sustabdymą, prižiūri, kaip laikomasi licencijuojamos veiklos sąlygų. Biržų rajono savivaldybėje licencija dėl geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo išduota tik Bendrovei.

Įstatymo 10 straipsnyje numatyta savivaldybių institucijų kompetencija geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo reguliavimo srityje – tarybos ar jų įgaliotos institucijos organizuoja geriamojo vandens tiekimą, geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų teikimą savivaldybės teritorijoje, administracijų direktoriai ar jų įgalioti asmenys koordinuoja ir prižiūri geriamojo vandens tiekimą, geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų teikimą savivaldybės teritorijoje, teikia informaciją apie šio įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų reikalavimų įgyvendinimą ir informuoja visuomenę apie geriamojo vandens tiekėjus ir nuotekų tvarkytojus, tiekiamo geriamojo vandens ir teikiamų nuotekų tvarkymo paslaugų kokybę, sąlygas ir kainas.

Audituojamu laikotarpiu, Bendrovei 2019 m. Tarybos sprendimu⁹⁵ yra perduota nuosavybėn Meilūnų kaimo bendruomenei nuosavybės teise priklausančios geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros objektai (vandentiekio ir nuotekų tinklai, valymo įrenginiai, gręžinys) Biržų r. sav., Vabalninko sen., Meilūnų k. 2020 m. tarybos sprendimu⁹⁶ Bendrovei yra perduota Šukionių bendruomenei nuosavybės teise priklausančios nuotekų tvarkymo infrastruktūros objektai. Bendrovė, sudarė paslaugų tiekimo sutartis su 50 abonentų.

Biržų rajono savivaldybės administracija 2020 m. vasario 11 d. su Bendrove sudarė bešeimininkų inžinerinių statinių priežiūros ir naudojimo sutartį Nr. SVR-55 dėl Mieliūnų ir Šukionių vandenviečių priežiūros ir naudojimo. Biržų rajono savivaldybės administracija minėtas vandenvietes, atsižvelgus į bendruomenių prašymus, 2020 m. lapkričio 20 d. įtraukė į statinių, kurie neturi savininkų (ar kurių savininkai nežinomi), apskaitos aktą Nr. SN-1.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymo 38 straipsnio 4 dalimi, asmenims, vykdantiems geriamojo vandens tiekimo ir (arba) nuotekų tvarkymo veiklą neturint geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo licencijos, skiriama bauda nuo dviejų šimtų aštuoniasdešimt devynių eurų iki 3 procentų metinių veiklos pajamų, gautų praėjusiais finansiniais metais, dydžio.

Vis dar lieka neišspręstas klausimas dėl geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo veiklos kai kurių Biržų rajono kaimų teritorijose (pvz. Ramongalių k., Smilgių k., Drąseikių k., Skrebiškių k., Užušilių k., Nausėdžių k., Kilučių k., Pučiakalnės k. ir Pasvaliečių k.).

⁹⁵ Biržų rajono savivaldybės tarybos 2019 m. rugpjūčio 22 d. sprendimas Nr. T-170 „Dėl Meilūnų kaimo bendruomenei nuosavybės teise priklausančių geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros objektų perdavimo uždarajai akcinei bendrovei „Biržų vandenys““.

⁹⁶ Biržų rajono savivaldybės tarybos 2020 m. sausio 31 d. sprendimas Nr. T-19 „Dėl Šukionių bendruomenei nuosavybės teise priklausančių nuotekų tvarkymo infrastruktūros objektų perdavimo uždarajai akcinei bendrovei „Biržų vandenys““.

Savivaldybės institucijos turi inicijuoti geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros objektų, priklausančių kitiems subjektams, reikalingų viešajam geriamojo vandens tiekimui ir (ar) nuotekų tvarkymui perėmimą⁹⁷.

Nepakankamai sparčiai vyksta vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros perėmimas iš kitų asmenų, šiuo metu tiekiančių geriamąjį vandenį gyventojams, dėl to neužtikrinama geriamojo vandens kokybė, neišnaudojamas Bendrovės, kaip specializuotos vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įmonės, potencialas.

11. NUOTEKŲ DUMBLO KOMPOSTO REALIZACIJA NĖRA VYKDOMA

Nuotekų dumblas gali būti naudojamas žemės ūkyje dirvožemio tręšimui, auginant javus, technines kultūras, biokurui (deginimas, biodujų išgavimas, kuro briketų gamyba), energetinio miško auginimui, sunaikintų (apleistų) žemių atstatymui, išekspluatuotų žvyro, smėlio, molio karjerų ir durpynų rekultivacijai, eksploatuojamų sąvartynų tarpinių sluoksnių formavimui ir uždarytų sąvartynų rekultivavimui, miesto želdinių tręšimui, pakelių sutvirtinimui ir apželdinimui.

Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymo 23² straipsnyje nustatyta, kad „Nuotekų dumblas gali būti paskleistas dirvožemio paviršiuje, įterptas į dirvožemį, perduotas kitam asmeniui, naudojamas tręšimui ir rekultivavimui ar kitaip tvarkomas laikantis nuotekų dumblo tvarkymo aplinkosaugos reikalavimų, kuriuos nustato aplinkos ministras“.

ES direktyva 86/278⁹⁸ skatina dumblą naudoti žemės ūkyje, stengiantis išvengti kenksmingo jo poveikio dirvožemiui, augmenijai, gyvūnijai bei žmonių sveikatai.

Nuotekų dumblo naudojimo tręšimui bei rekultivavimui reikalavimų (toliau – Reikalavimai) 13 p. nustatyta, kad „Dumblo tiekėjas privalo vykdyti nuotekų dumblo kokybės apskaitą (taip pat ir kaupiamo nuotekų dumblo)“⁹⁹.

Reikalavimų 6 punkte nustatyta, kad „Dumblo tiekėjas gali perduoti dumblą tik teisę jį naudoti turinčiam asmeniui (turinčiam suderintą tręšimo planą, parengtą pagal šių Reikalavimų 7 punkto reikalavimus, rekultivavimo projektą, nurodytą šių Reikalavimų 11 punkte, ar kitus teisės aktuose numatytus dokumentus)“.

Bendrovės nuotekų valyklose kasmet surenkama daugiau kaip 2 tūkst. m³ nuotekų dumblo, paruošiama apie 0,4 tūkst. m³ komposto (žr. 18 lentelę).

⁹⁷ Lietuvos Respublikos geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo įstatymas, 2006-07-13 Nr. X-764 (su vėlesniais pakeitimais), 16 str. 6 d.

⁹⁸ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/?uri=CELEX%3A31986L0278>

⁹⁹ Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001 m. birželio 29 d. įsakymas Nr. 349 „Dėl normatyvinio dokumento LAND 20-2005 „Nuotekų dumblo naudojimo tręšimui bei rekultivavimui reikalavimai“ patvirtinimo“.

18 lentelė

Eil. Nr.	TECHNOLOGINIAI RODIKLIAI	Matavimo vienetai	2017 m.	2018 m.	2019 m.
NUOTEKŲ DUMBLO TVARKYMAS					
1.	Valyklose susidariusio nuotekų dumblo kiekis	tūkst. m ³	2,6	2,6	2,1
2.	Valyklose susidariusio nuotekų dumblo vidutinis drėgnumas	%	96,0	96,0	96,0
3.	Valyklose susidariusio nuotekų dumblo kiekis sausomis medžiagomis	tūkst. tonų	0,4	0,4	0,3
Nuotekų dumblo kompostavimas					
4.	Komposto kiekis	tūkst. m ³	0,4	0,4	0,4
5.	Komposto drėgnumas	%	50,0	50,0	50,0
6.	Sausų medžiagų kiekis komposte	tūkst. tonų	0,2	0,2	0,2
7.	Metinis nuotekų dumblo kiekis išvežimui (panaudojimui)	tūkst. tonų	2,5	2,6	2,5

2019 m. paruošta apie 3 tūkst. tonų komposto, kuris užpajamuojamas užbalansinėje sąskaitoje tik kiekiu išraiška, pagamintos produkcijos (komposto) savikaina nėra skaičiuojama, inventorizacija neatliekama, o dumblo tvarkymo išlaidos (2019 m. buhalterinės apskaitos duomenimis, sudaro 36387,18 Eur (balansinė sąskaita 6040)) nurašomos į sąnaudas. Bendrovė komposto realizacijos nevykdo.

REKOMENDACIJŲ ĮGYVENDINIMO PLANAS

Biržų rajono savivaldybės administracijai

Eil. Nr.	Rekomendacija	Priemonės ir veiksmai rekomendacijai įgyvendinti	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)	Už rekomendacijos įgyvendinimą atsakingas darbuotojas
1	2	3	4	5
1	Rengti Plėtros plano sprendinių įgyvendinimo stebėsenos ataskaitą teisės aktų nustatyta tvarka (2.1 poskyris).			
2	Parengti ir pateikti Bendrovei Savivaldybės administracijos direktoriaus lūkesčių raštą, kuris turi būti rengiamas veiksmingai įmonės veiklai, kontrolei ir skaidrumui užtikrinti (2.2 poskyris).			
3	Bendrovės vadovui pakeisti darbo sutartį iš neterminuotos į terminuotą, nustatyti jo atlyginimą susidedantį iš atitinkamai nustatytų pastoviosios dalies (koeficientais) ir kintamosios dalies (priklausančios nuo įmonės veiklos rezultatų), nustatyti užduotis, užtikrinti, kad būtų nustatomos vadovo kadencijos, vadovaujantis Akcinių bendrovių įstatymo 37 ¹ str. (2.3 poskyris).			
4	Turtą, esantį Savivaldybės administracijos balanse, bet naudojamą Bendrovės veikloje, perduoti Bendrovei valdyti, teisės aktų nustatyta tvarka (4.4 poskyris ir 9 skyrius).			
5	Spręsti klausimą dėl nuotekų tinklų laikino eksploatavimo sutarčių sudarymo, privačių namų, kurių gyventojai gauna mažas pajamas, prijungimo prie centralizuotos nuotekų surinkimo infrastruktūros, arba turto nuosavybės perdavimo (4.5 poskyris).			

6	Spręsti bendradarbiavimo klausimą su Bendrove dėl vartotojų skolininkų, gyvenančių Savivaldybės būstuose (6.3 poskyris).			
7	Spręsti klausimą dėl vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros perėmimo iš asmenų, neturinčių veiklos vykdymo licencijų (10 skyrius).			

UAB „Biržų vandenys“

Eil. Nr.	Rekomendacija	Priemonės ir veiksmai rekomendacijai įgyvendinti	Rekomendacijos įgyvendinimo terminas (data)	Už rekomendacijos įgyvendinimą atsakingas darbuotojas
1	2	3	4	5
1	Siekti nustatytais terminais įgyvendinti Miesto nuotekų valymo direktyvos reikalavimus. Užtikrinti, kad būtų įgyvendinta geriamojo vandens ir nuotekų tinklų inventorizacija (1.1 poskyris).	Pateikti paraišką ES finansavimui vandentiekio ir nuotekų tinklų plėtrai Biržų mieste, gauti. Inventorizuoti vandentiekio ir nuotekų tinklus	2021-04-01 2022-12-31	Bendrovės vadovas, Vandentvarkos inžinierius
2	Užtikrinti, kad būtų vykdoma prisijungimo prie centralizuotų nuotekų tinklų kontrolė (1.2 poskyris).	Parengti nelegalių nuotekų ir vandentiekio tinklų pasijungimų tikrinimo tvarką.	2021-07-01	Bendrovės vadovas, Vandentvarkos inžinierius Klientų aptarnavimo skyriaus vadovė
3	Veiklos planus rengti pagal Savivaldybės kontroliuojamų uždarytų akcinių bendrovių pasiektų veiklos tikslų vertinimo tvarkos aprašo keliamus reikalavimus (2.2 poskyris).	Gavus Savivaldybės administracijos direktoriaus lūkesčių raštą patikslinti Bendrovės strateginį planą	2021-10-01	Bendrovės vadovas
4	Bendrovės turto ir įsipareigojimų inventorizaciją atlikti vadovaujantis teisės aktų nuostatomis (4.2 poskyris).	Parengti priemones tinkamam turto ir įsipareigojimų inventorizacijos atlikimui vadovaujantis teisės aktų nuostatomis	2021-11-01	Vyr. finansininkas

5	Patikslinti Bendrovės apskaitos politiką, nustatyti Ilgalaikio turto nusidėvėjimo normatyvus, atitinkančius Pelną mokesčio įstatymo nuostatas. Ištaisyti turto apskaitoje nustatytas neatitiktis (4.3 poskyris).	Patikslinti ilgalaikio turto nusidėvėjimo normatyvus, ištaisyti turto apskaitoje nustatytus neatitikimus	2021-12-31	Vyr. finansininkas
6	Nekilnojamojo turto registre teisiškai įregistruoti nuosavybės teise, visą Bendrovės valdomą turtą (4.4 poskyris).	Inventorizavus Bendrovei priklausančią turtą jį tinkamai teisiškai registruoti ir apskaityti.	2022-08-01	Vyr. finansininkas, vandentvarkos inžinierius
7	Siekiant, kad Savivaldybės taryba laiku patvirtintų bazinės kainas ir perskaičiuotas bazinės kainas, užtikrinti, kad projektai Valstybinei energetikos reguliavimo tarnybai dėl bazinių kainų ir perskaičiuotų bazinių kainų suderinimo būtų pateikti teisės aktų nustatytais terminais (5.1 poskyris).	Valstybinei energetikos reguliavimo tarnybai duomenis dėl perskaičiuotų bazinių kainų suderinimo pateikti teisės aktų nustatytais terminais	Nuolat	Bendrovės vadovas, vyr. finansininkas
8	Užtikrinti kad Bendrovėje būtų tinkamai vykdoma atsiskaitomųjų prietaisų parodymų patikrinimo kontrolė, atsakingai pildomi kontrolės dokumentai (5.2 poskyris).	Parengti geriamo vandens apskaitos prietaisų tikrinimo atmintinę.	2021-06-01	Klientų aptarnavimo skyriaus vadovė
9	Peržiūrėti ir nusistatyti Bendrovės kitų paslaugų teikiamas kainas ir jas taikyti. Inicijuoti naujų sutarčių sudarymą neterminuotoms sutartims ir turto nuomos sutartims (5.3 poskyris).	Peržiūrėti ir nustatyti įrengimų, statinių nuomos kainas ir parengti jų nuomos tvarką.	2021-09-01	Bendrovės vadovas, vyr finansininkas
10	Spręsti klausimą dėl atsiskaitomųjų geriamojo vandens apskaitos prietaisų įrengimo, vartotojams, kuriems apskaičiuojamas vidutinis suvartojamo geriamojo vandens kiekis. (6.1 poskyris).	Parengti atsiskaitomųjų geriamojo vandens apskaitos prietaisų įrengimo tvarką ir grafikus, vartotojams, kuriems apskaičiuojamas vidutinis suvartojamo geriamojo vandens kiekis.	2021-12-31	Vyr. inžinierius klientų, aptar- navimo skyriaus vadovė
11	Užtikrinti vartotojų sutarčių sąlygų vykdymo kontrolę (6.2 poskyris).	Parengti vartotojų skolų išieškojimo tvarką	2021-11-01	Klientų aptarnavimo skyriaus vadovė

12	Spręsti bendradarbiavimo klausimą su Savivaldybės administracija, dėl vartotojų skolininkų, gyvenančių Savivaldybės būstuose (6.3 poskyris).	Savivaldybės administracijai teikti informaciją, susijusią su vartotojų skolomis, kurie gyvena Savivaldybės socialiniuose būstuose	Nuolat	Bendrovės vadovas, klientų aptarnavimo skyriaus vadovė
13	Laikantis Darbo kodekso nuostatų, spręsti klausimą dėl Darbo tarybos sudarymo arba sutarties pasirašymo su profesine sąjunga (7.1 poskyris).	Dar kartą inicijuoti kolektyvinės sutarties pasirašymą su profsąjunga	2021-07-01	Bendrovės vadovas
14	Patikslinti Bendrovės darbo apmokėjimo sistemą (7.1 poskyris). Bendrovėje taikyti suminę darbo laiko apskaitą, atitinkančią Darbo kodekse nustatytus reikalavimus, teisingai skaičiuoti ir apmokėti už viršvalandinį darbą (7.2 poskyris).	Peržiūrėti Bendrovės apmokėjimo sistemą.	2021-07-01	Bendrovės vadovas, Vyr. finansininkas
15	Patikslinti Bendrovės mažos vertės pirkimų tvarkos aprašą, viešųjų pirkimų procedūras vykdyti teisės aktų nustatyta tvarka (8 skyrius).	Peržiūrėti viešųjų pirkimų tvarkos aprašą	2021-07-01	Bendrovės vadovas
16	Teikti Valstybinei energetikos reguliavimo tarnybai suderinti paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugos kainą bei teikti Savivaldybės administracijai dėl Tarybos sprendimo projekto parengimo paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugos kainai patvirtinti (9 skyrius).	Savivaldybės administracijai perdavus paviršinių nuotekų turtą, inicijuoti Savivaldybės tarybos sprendimus, dėl administravimo tvarkos aprašo patvirtinimo, dėl paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugos kainos nustatymo.	2021-12-31	Bendrovės vadovas Vyr. finansininkas
17	Spręsti klausimą dėl nuotekų dumblo komposto realizavimo (11 skyrius).	Tęsti nuotekų dumblo komposto realizacijos galimybių paiešką	Nuolat	Bendrovės vadovas

1–2 lentelės stulpelius užpildo Savivaldybės kontrolės ir audito tarnybos darbuotojai, atlikę auditą;

3–5 lentelės stulpelius užpildo subjekto, kuriam pateikta rekomendacija, atsakingas atstovas.

Savivaldybės kontrolierė

Kontrolės ir audito tarnybos vyriausioji patarėja

Žaneta Eriksonienė

Stasė Čeponienė

PRIEDAI

UAB „Biržų vandenys“
veiklos audito ataskaitos
1 priedas

Santrumpos ir sąvokos

Bendrovė – UAB „Biržų vandenys“

Bendrovės Įstatai – 2020-05-25 juridinių asmenų registre įregistruoti UAB „Biržų vandenys“ įstatai

BVPŽ – Bendrasis viešųjų pirkimų žodynas. Klasifikatoriaus kodas

JA – Juridinis asmuo

LR – Lietuvos Respublika

LRV – Lietuvos Respublikos Vyriausybės

PVM – pridėtinės vertės mokestis

Savivaldybė – Biržų rajono savivaldybė

TAAIS – Tarptautiniai aukščiausiųjų audito institucijų standartai

Taryba – Biržų rajono savivaldybės taryba

MMA – LR Vyriausybės nustatytas minimalios mėnesinės algos dydis

VAS – Verslo apskaitos standartas

UAB „Biržų vandenys“
veiklos audito ataskaitos
2 priedas

Audito metodai ir apimtis

Audito apimtis

Audito tikslas – įvertinti, ar Bendrovė taupiai, efektyviai ir rezultatyviai naudoja turimus išteklius, kaip vykdo jai pavestas funkcijas, įvertinti jos veiklos rezultatus, pateikti rekomendacijas paslaugų kokybei gerinti ar išlaidoms mažinti, veiklos efektyvumui ir rezultatyvumui didinti.

Pagrindiniai audito klausimai:

- ar Bendrovė įsigijo tinkamos rūšies ir kokybės išteklių už mažiausią kainą;
- ar viešųjų pirkimų procedūros leido pasiekti geriausią kokybės ir kainos santykį;
- ar Bendrovė valdė savo išteklius stengdamasi mažinti veiklos sąnaudas.
- ar Bendrovės veikla efektyvi ir pelninga;
- ar Bendrovės finansinė būklė stabili ir užtikrinamas veiklos tęstinumas;
- ar tinkami Bendrovės valdymo procesai;
- ar vidaus dokumentai atitinka teisės aktus;
- ar buvo užsibrėžti tikslai ir kokiomis priemonėmis buvo siekiama jų įgyvendinimo.

Audituojamas subjektas – UAB „Biržų vandenys“

Audituojamas laikotarpis – 2017 m. – 2020 m. I pusm.

Auditas atliktas pagal Valstybinio audito reikalavimus¹⁰⁰ ir tarptautinius aukščiausiųjų audito institucijų standartus (TAAIS)¹⁰¹.

Audito duomenų rinkimo ir vertinimo metodai

Audito ataskaitos skyriai/poskyriai	Taikyti duomenų rinkimo ir vertinimo metodai	Tikslai
1. Bendrovė privalo ištaisyti miesto nuotekų valymo direktyvos reikalavimus	<u>Dokumentų peržiūra</u> Nagrinėjome Bendrovės: – Ataskaitų duomenys; – Tinklų inventorizavimo sutartys Savivaldybės administracijos Viešosios tvarkos skyriaus: – Protokolas. Kitus dokumentus ir teisės aktus.	Siekiant įvertinti, ar Bendrovės pateiktų ataskaitų duomenys teisingi. Ar vykdoma vandentiekio ir nuotekų tinklų plėtra, ar tinklai inventorizuojami. Ar užtikrinta prisijungimo prie centralizuotų nuotekų tinklo kontrolė.
	<u>Palyginamoji analizė</u> Analizavome vartotojų skaičių aptarnaujamų Bendrovės paslaugomis.	Nustatyti kiek Bendrovės paslaugomis Biržų rajone naudojosi vartotojų, kiek su jais sudaryta sutarčių.
	<u>Pokalbiai</u> su Bendrovės vadovu, kitais darbuotojais.	Išsiaiškinti kaip vykdoma vandentiekio ir nuotekų tinklų plėtra, ar tinklai yra inventorizuojami. Kaip užtikrinama prisijungimo prie centralizuotų nuotekų tinklo kontrolė.

¹⁰⁰ Valstybės kontrolieriaus 2002-02-21 įsakymas Nr. V-26 (su vėlesniais pakeitimais).

¹⁰¹ 3000 TAAIS „Veiklos audito standartas“, prieiga per internetą: <http://www.vkontrolė.lt/page.aspx?id=350>.

2. Bendrovės veiklos rezultatyvu mo įvertinti negalėjome	<u>Dokumentų peržiūra</u> Nagrinėjome Bendrovės: <ul style="list-style-type: none"> – Planinius dokumentus; – Metinius pranešimus; – Valdybos posėdžių protokolus; – Direktorius įsakymus; – Įstatus; – Kitus dokumentus ir teisės aktus. 	Siekiant įvertinti, ar Bendrovės veikla rezultatyvi, vertinome 2011 m. Savivaldybės tarybos patvirtintą Biržų rajono Savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros plėtros planą; Bendrovės 2020-2023 m. veiklos planą. Ar nustatytos ir įgyvendinamos Bendrovės veiklos strategijoje užsibrėžtiems tikslams pasiekti numatytos priemonės. Ar Savivaldybės vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo strategija įgyvendinta. Įvertinti ar bendrovės planavimo dokumentai ir veiklos ataskaitos atitinka teisės aktų reikalavimus.
	<u>Palyginamoji analizė</u> Analizavome planų, nustatytų rodiklių įgyvendinimą.	Nustatyti, ar vykdomi planai. Palyginti Bendrovei nustatytų rodiklių siektinas reikšmes su pasiektomis.
	<u>Skaičiavimas</u> Lėšų panaudojimo, nustatytų rodiklių reikšmių apskaičiavimas.	Apskaičiuoti Bendrovei nustatytų veiklos rodiklių pasiektas reikšmes.
	<u>Pokalbiai</u> su Bendrovės vadovu, kitais darbuotojais.	Susipažinti su Bendrovės vykdoma veikla, aptarti nustatytų veiklos rodiklių ir strateginių tikslų įgyvendinimą.
3. Bendrovės finansiniai rodikliai	<u>Dokumentų peržiūra</u> Nagrinėjome: <ul style="list-style-type: none"> – Finansines ataskaitas, apskaitos duomenis; – Direktorius įsakymus; – Bendrovės pirminius apskaitos dokumentus. Kitus dokumentus ir teisės aktus.	Surinkti auditui reikalingus įrodymus, įvertinti priimamų sprendimų ekonominį efektyvumą ir pagrįstumą bei finansinę padėtį ir veiklos tendencijas, analizuojant Bendrovės pajamas ir sąnaudas.
	<u>Skaičiavimas</u> Iš finansinių ataskaitų duomenų skaičiavome Bendrovės finansinius santykinius rodiklius ir vertinome pagal normatyvinius finansinių santykinų rodiklių standartus. Analizavome: gaunamas pajamas ir patiriamas sąnaudas; Bendrovės likvidumo rodiklius.	Atlikti finansinių santykinų rodiklių skaičiavimus ir analizę, įvertinti ar: - Bendrovės vadovybė geba pelningai naudoti patikėtas lėšas ir uždirbti pelną iš pagrindinės Bendrovės veiklos, efektyviai naudoti visą turtą ir savininkų investicijas; - Bendrovė moki ir finansiškai stabili. Atlikti: - pajamų ir sąnaudų analizę. Įvertinti Bendrovės piniginių lėšų panaudojimo efektyvumą.
	<u>Palyginamoji analizė</u> Lyginome Bendrovės einamųjų finansinių rezultatų duomenis su ankstesnių metų duomenimis.	Įvertinti Bendrovės veiklos tendencijas bei priimamų sprendimų ekonominį efektyvumą – palyginti 2017–2020 m. I pusm. Bendrovės finansinės būklės pokyčių tendencijas.
	<u>Pokalbiai</u> su Bendrovės vadovu, kitais darbuotojais.	Susipažinti su Bendrovės vykdoma veikla. Aptarti nustatytus neatitikimus ir jų sprendimo būdus.
4. Apskaitos ir turto valdymo neatitikimai	<u>Dokumentų peržiūra:</u> Nagrinėjome: <ul style="list-style-type: none"> – LR teisės aktus reglamentuojančius ilgalaikio turto apskaitą, nusidėvėjimo/amortizacijos normatyvų nustatymą, inventorizacijos atlikimą. – Bendrovės direktoriaus įsakymus dėl ilgalaikio turto (vertės, nusidėvėjimo normatyvų nustatymo, nurašymo, inventorizacijos atlikimo), 	Nustatyti ar: <ul style="list-style-type: none"> - turtas apskaitomas, inventorizuojamas, nurašomas vadovaujantis teisės aktais; - pagal teisės aktų nuostatas nustatyti nusidėvėjimo / amortizacijos normatyvai; - atliekama inventorizacija, inventorizacijos rezultatai sutikrinti su apskaitos duomenimis, neatitikimai atspindėti apskaitoje; - turtas įregistruotas nuosavybės teise.

	<ul style="list-style-type: none"> – Registrų centro išrašų duomenis. – Bendrovės apskaitos registrus, pirminius dokumentus, susijusius su ilgalaikio turto naudojimu veikloje. 	
	<u>Skaičiavimas: ir duomenų analizė:</u> <ul style="list-style-type: none"> - ar teisingai nustatyti nusidėvėjimo/amortizacijos normatyvai; - ar teisingai apskaičiuojamas nusidėvėjimas/amortizacija; - turto naudojimą veikloje. Patikrinome ilgalaikį turtą natūroje.	Nustatyti: <ul style="list-style-type: none"> - ar teisingai skaičiuojamas nusidėvėjimas / amortizacija; - ar ilgalaikis turtas naudojamas Bendrovės veikloje.
	<u>Pokalbiai</u> su Bendrovės direktoriumi, kitais darbuotojais.	Išsiaiškinti, ar nėra problemų: <ul style="list-style-type: none"> - turto valdymo ir kontrolės srityje, – ar Bendrovės turtas apskaitomas, įvedamas į eksploataciją, nurašomas vadovaujantis teisės aktais; – ar Bendrovės turtas valdomas tinkamai ir efektyviai.
	<u>Palyginamoji analizė</u> Lyginome Bendrovės: <ul style="list-style-type: none"> – inventurizacijos duomenis su apskaitos duomenimis, finansinėmis ataskaitomis; – Bendrovės apskaitoje registruotus pastatus ir statinius lyginome su Registrų centro duomenimis apie Bendrovės nuosavybės įregistruotus pastatus. 	Patikrinti, ar visas Bendrovės apskaitoje esantis turtas ir visi įsipareigojimai inventorizuojami.
5. Bendrovės teikiamų paslaugų kainų nustatymo ir taikymo neatitikimai	<u>Dokumentų peržiūra:</u> Nagrinėjome: <ul style="list-style-type: none"> – LR teisės aktus, reglamentuojančius teikiamų paslaugų kainų nustatymą; – kitus dokumentus ir teisės aktus. 	Nustatyti, ar Bendrovės teikiamos geriamojo vandens ir nuotekų tvarkymo paslaugų, bei kitų Bendrovės teikiamų paslaugų kainos nustatytos vadovaujantis teisės aktais.
	<u>Palyginamoji analizė</u> Lyginome atitinkamų laikotarpių bazinių kainų pokyčius.	Įvertinti Bendrovės teikiamų paslaugų kainų pokyčius. Nustatyti ar Bendrovė taiko patvirtintas kainas.
6. Vartotojų sutartys ir jų įsiskolinimas	<u>Dokumentų peržiūra:</u> Nagrinėjome Bendrovės: <ul style="list-style-type: none"> – sudaromas sutartis su vartotojais; – gautinų sumų registro duomenis. 	Nustatyti: <ul style="list-style-type: none"> – ar Bendrovėje sudaromos sutartys su vartotojais atitinka teisės aktų reikalavimus; – ar vartotojai už suteiktas paslaugas atsiskaito laiku.
	<u>Skaičiavimas: ir duomenų analizė:</u> <ul style="list-style-type: none"> – Iš Bendrovės pateiktų duomenų skaičiavome atitinkamo laikotarpio gautinų sumų (pradelstą) įsiskolinimą. – Ar yra Bendrovei įsiskolinusių vartotojų, kuriems suteiktas Savivaldybės socialinis arba savivaldybės būstas 	Nustatyti, <ul style="list-style-type: none"> – ar Bendrovė imasi veiksmų ir priemonių dėl pradelstų įsiskolinimų; – ar Savivaldybės administracija su Bendrove bendradarbiauja dėl Savivaldybės būstų vartotojų skolų.
7. Darbo organizavimas ir personalo valdymas turi trūkumų	<u>Dokumentų peržiūra</u> Nagrinėjome LT teisės aktus reglamentuojančius darbo santykius. Bendrovės įstatus, Valdybos posėdžių protokolus; pareigybų aprašymus, Bendrovės vidaus dokumentus: <ul style="list-style-type: none"> – Darbo tvarkos taisyklės; – Darbo apmokėjimo sistemą; – darbo sutartis, 	Siekiant įvertinti ar Bendrovė racionaliai naudoja ir valdo žmogiškuosius išteklius, surinkti informaciją apie Bendrovės struktūrą. Nustatyti: <ul style="list-style-type: none"> – ar darbo organizavimo procesai tinkamai reglamentuoti Bendrovės vidaus teisės aktais ir priimami savalaikiai sprendimai dėl darbo organizavimo pokyčių; – ar patvirtinti pareiginiai nuostatai, ar darbuotojai

	<ul style="list-style-type: none"> – veiklos ir personalo įsakymus; – Darbo užmokesčio apskaičiavimo ir išmokėjimo dokumentus; 	<p>pasirašytinai su jais supažindinti;</p> <ul style="list-style-type: none"> – ar darbo sutartys sudarytos teisės aktų nustatyta tvarka; – ar darbo užmokestis apskaičiuojamas ir mokamas vadovaujantis teisės aktų ir Bendrovės vidaus dokumentų reikalavimais;
	<p><u>Palyginamoji analizė</u></p> <p>Analizavome, ar Bendrovės teisės aktais tinkamai nustatyti darbo organizavimo procesai, ar priimami savalaikiai sprendimai dėl darbo organizavimo pokyčių, nagrinėjome Bendrovės valdymo struktūros ir darbuotojų kaitą.</p> <p>Analizavome, ar bendrovėje yra patvirtinti visų darbuotojų pareiginiai nuostatai, ar jie atitinka teisės aktus ir vykdomas funkcijas, ar darbuotojai su jais pasirašytinai supažindinti.</p> <p>Analizavome darbo apmokėjimo sistemą, Bendrovės darbo apmokėjimo praktiką ir darbuotojų darbo užmokesčio pagrįstumą, jo dydį.</p>	<p>Atlikti darbo užmokesčio sąnaudų analizę pagal veiklos sritis, išsiaiškinti Bendrovės darbuotojų darbo užmokesčio paskaičiavimo teisingumą.</p>
	<p><u>Skaiciavimas:</u></p> <ul style="list-style-type: none"> – Iš Bendrovės pateiktų duomenų skaičiavome vadovo ir darbuotojų mokamą darbo užmokestį. Darbuotojų darbo užmokestį, kuriems taikoma suminė darbo laiko apskaita. 	<p>Nustatyti:</p> <ul style="list-style-type: none"> – vadovaujančių darbuotojų darbo užmokesčio nustatymo tinkamumą; – darbuotojams, kuriems taikoma suminė darbo laiko apskaita, už dirbtus viršvalandžius apmokėjimo teisingumą.
8. Organizuojant pirkimus nustatyti trūkumai	<p><u>Dokumentų peržiūra:</u></p> <p>Nagrinėjome:</p> <ul style="list-style-type: none"> – LR teisės aktus, reglamentuojančius viešųjų pirkimų organizavimą ir vykdymą; – viešųjų pirkimų dokumentus; – Bendrovės tvarkas ir įsakymus, susijusius su viešaisiais pirkimais; – sutartis ir su jomis susijusius kitus dokumentus. 	<p>Nustatyti, ar sukurta efektyvi pirkimų organizavimo ir kontrolės aplinka, ar Bendrovė racionaliai naudojo lėšas vykdydama viešųjų pirkimų procedūras, ar viešųjų pirkimų sutartys pavišintos.</p>
	<p><u>Palyginamoji analizė:</u></p> <p>- 2019–2020 m. atrinktus viešųjų pirkimų dokumentus.</p>	<p>Nustatyti, ar ekonomiškai naudojamos lėšos prekėms, paslaugoms ir darbams įsigyti, ar įsigyta tai, kas reikalinga, įvertinti pirkimo-pardavimo sutarčių sudarymą ir vykdymą.</p>
	<p><u>Pokalbiai</u></p> <p>su Bendrovės vadovu, kitais darbuotojais, atsakingus už viešuosius pirkimus.</p>	<p>Išsiaiškinti, ar nėra problemų:</p> <p>- viešųjų pirkimų stebėsenos ir kontrolės srityje.</p>
9. Paviršinių nuotekų tvarkymo veikla nevykdoma	<p><u>Dokumentų peržiūra:</u></p> <p>Nagrinėjome:</p> <ul style="list-style-type: none"> – LR teisės aktus, reglamentuojančius paviršinių nuotekų tvarkymą, – Kitus dokumentus ir teisės aktus. 	<p>Išsiaiškinti, ar Bendrovė yra paskirta paviršinių nuotekų tvarkytoja, ar Savivaldybės administracija yra perdavusi Bendrovei paviršinių nuotekų tinklus. Patikrinti, ar yra nustatyta paviršinių nuotekų tvarkymo paslaugos kaina.</p>
	<p><u>Pokalbiai</u></p> <p>su Bendrovės vadovu, kitais darbuotojais.</p>	<p>Išsiaiškinti, kaip vykdomai geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo paslaugų kokybės reikalavimuose nustatyti reikalavimai, įvykus</p>

		paviršinių nuotekų tvarkymo infrastruktūros avarijai.
10. Savivaldybėje geriamojo vandens tiekimo veikla vykdoma neturint licencijos	<u>Dokumentų peržiūra:</u> Nagrinėjome: – LR teisės aktus, reglamentuojančius geriamojo vandens tiekimo veiklą, – Kitus dokumentus ir teisės aktus.	Nustatyti, ar Bendrovei yra išduota licencija dėl geriamojo vandens tiekimo ir nuotekų tvarkymo. Išsiaiškinti, ar Biržų rajono savivaldybėje visi kas vykdo geriamojo vandens tiekimo veiklą turi licencijas.
	<u>Pokalbiai</u> su Bendrovės vadovu, kitais darbuotojais.	Išsiaiškinti, ar pakankamai sparčiai vyksta tiekimo ir nuotekų tvarkymo infrastruktūros perėmimas iš kitų asmenų, teikiančių geriamąjį vandenį gyventojams, ar užtikrinama vandens kokybė.
11. Nuotekų dumblo komposto realizacija nėra vykdoma	<u>Dokumentų peržiūra:</u> Nagrinėjome: – LR teisės aktus, reglamentuojančius nuotekų dumblo tvarkymą, – Kitus dokumentus ir teisės aktus.	Nustatyti, ar vykdoma nuotekų dumblo komposto realizacija.
	<u>Palyginamoji analizė:</u> - 2017–2019 m. pagal technologinius rodiklius, nuotekų dumblo tvarkymas ir nuotekų dumblo kompostavimas.	Nustatyti, kiek Bendrovėje nuotekų valykloje kasmet surenkama nuotekų dumblo, paruošiama komposto.
	<u>Pokalbiai</u> su Bendrovės vadovu, kitais darbuotojais.	Išsiaiškinti kaip pajamuoama pagaminta produkcija ar atliekama inventorizacija.

UAB „Biržų vandenys“
veiklos audito ataskaitos
3 priedas

Geriamojo vandens tiekėjų ir nuotekų tvarkytojų grupės

Grupė	Įmonės pavadinimas
I grupė (paslaugų pardavimai nuo 7501 tūkst. m ³ per metus)	UAB „Vilniaus vandenys“, UAB „Kauno vandenys“, AB „Klaipėdos vanduo“
II grupė (paslaugų pardavimai nuo 1501 iki 7500 tūkst. m ³ per metus)	UAB „Aukštaitijos vandenys“, UAB „Dzūkijos vandenys“, UAB „Sūduvos vandenys“, UAB „Šiaulių vandenys“, UAB „Utenos vandenys“, UAB „Mažeikių vandenys“
III grupė (paslaugų pardavimai nuo 901 iki 1500 tūkst. m ³ per metus)	UAB „Druskininkų vandenys“, UAB „Jonavos vandenys“, UAB „Giraitės vandenys“, UAB „Kaišiadorių vandenys“, UAB „Kėdainių vandenys“, UAB „Palangos vandenys“, UAB „Pasvalio vandenys“, UAB „Plungės vandenys“, UAB „Rokiškio vandenys“, UAB „Šilutės vandenys“, UAB „Tauragės vandenys“, UAB „Telšių vandenys“, UAB „Ukmergės vandenys“
IV grupė (paslaugų pardavimai nuo 501 iki 900 tūkst. m ³ per metus)	UAB „Jurbarko vandenys“, UAB „Kretingos vandenys“, UAB „Radviliškio vandenys“, UAB „Raseinių vandenys“, UAB „Šakių vandenys“, UAB „Trakų vandenys“, UAB „Varėnos vandenys“, UAB „Vilkaviškio vandenys“
V grupė (paslaugų pardavimai nuo 201 iki 500 tūkst. m ³ per metus)	UAB „Anykščių vandenys“, UAB „Akmenės vandenys“, UAB „Birštono vandentiekis“, UAB „Biržų vandenys“, UAB „Ignalinos vanduo“, UAB „Joniškio vandenys“, UAB „Kelmės vanduo“, UAB „Kupiškio vandenys“, UAB „Kuršėnų vandenys“, UAB „Molėtų vanduo“, UAB „Pakruojo vandentiekis“, UAB „Prienų vandenys“, UAB „Šilalės vandenys“, UAB „Širvintų vandenys“, UAB „Skuodo vandenys“, UAB „Zarasų vandenys“